NORSK
veterinær
TIDSSKRIFT

NUMMER 5/2010 • 122. ÅRGANG

Retinforandringer hos border collie
side 295

Koksidiose hos lam på vårbeite
side 301

ID-merking av katt
side 359

Årsberetning for DNV
side 326

Drontal® Comp. vet.

febantel / pyrantelembonat / prazikvantel

Ikke alle ormer er synlige...

Kun én dose med Drontal® Comp. behandler hunden mot alle relevante typer innvollsorm.

Bayer Parasite Solutions

Bayer A/S, Animal Health, Norgesandsvej 32, DK-2600 Kgs. Lyngby
Tel. 2411 1600, vet.info@bayer.no, www.vet.bayer.no

Bayer HealthCare
Animal Health

Drontal comp. vet. Drontal comp. forte vet. anthelmintikum. ATCvet-kode: QP52A A01. Tabletter: Drontal comp. vet.: Hver tablett inneh.: Febantel, 150 mg, pyrantel, embon, 144 mg, prazikvantel, 50 mg, const. q.s. Kjøttsmak. Med krysspaltestrek. Tabletter: Drontal comp. forte vet.: Hver tablett inneh.: Febantel, 525 mg, pyrantel, embon, 504 mg, prazikvantel, 175 mg, const. q.s. Med tilsetning. **Indikasjoner:** Til behandling av blandingsinfeksjon hos hund forårsaket av bendelorm og rundorm som f.eks. spolorm, hakeorm og piskorm. **Kontraindikasjoner:** Tisper skal ikke behandles i de første 2/3 av drektigheten. **Biverkninger:** Ingen kjente ved terapeutisk bruk. **Interaksjoner:** Ingen kjente. **Drektighet/Laktasjon:** Det er ikke gjort studier med kombinasjonen av virkestoffer hos tisper i tidlig drektighetsstadium. Febantel har vist teratogene egenskaper hos andre dyreslag, se Kontraindikasjoner. **Dosering:** Engangsdose: 10 mg febantel, 14,4 mg pyrantelembonat og 5 mg prazikvantel/kg kroppsvekt. Dette tilsvarer 1 tablett Drontal comp. vet. pr. 10 kg kroppsvekt og 1 tablett Drontal comp. forte vet. pr. 20 kg kroppsvekt. Tablettene gis direkte til hunden eller blandet i fôret. Behandling ikke lenger enn maksimum anbefalte. **Overdosering/Forgiftning:** 10 x anbefalt dose tolereres uten tegn på ekstravasering hos hunder og valper. Pakninger: Drontal comp. vet.: Enpac: 2 stk. 20 stk. 24 stk. Drontal comp. forte vet.: Enpac: 2 stk. 10 stk. **Utlevering:** Receptgruppe C. **Innehaver av markedføringstillatelse:** Bayer Animal Health GmbH, D-51368 Leverkusen, Tyskland.

innhold

Leder

Veterinærer skal bidra til bærekraftig landbruk. *Marie Modal* 292

Bakterier og kommunikasjon krever god styring. *Steinar Tessem* 294

Fagartikkel

Multifokal retinadegenerasjon hos border collie. *Dagny Spanne Kjær, Magne Haaland og Ellen Bjerkås* 295

Redusert effekt av diclazuril og toltrazuril mot Eimeria-infeksjoner hos lam i en besetning i Rogaland. *Bjørn Gjerde, Jörg M. D. Enemark, Marit Johanne Apeland og Jan Dahl* 301

Fagaktuelt

Revidert veiledning for forfattere av fagartikler. *Steinar Waage* 306

Veiledning for forfattere av fagartikler (vitenskapelige artikler) til Norsk veterinærtidsskrift. *Steinar Waage* 307

Konsensus om dyreforsøk – Norecopas rolle. *Adrian J. Smith og Bente Bergersen* 313

Endoparasittbehandling av hund og katt. *Hanne Bergendahl og Christian Tengs* 318

Databaser i veterinærmedicin – validering, harmonisering og anvendelse. *Hans Houe* 320

Hva er diagnosen? 322

Her er diagnosen 324

Yrke og organisasjon

Årsberetning for Den norske veterinærforening for 2009 326

Ny forskrift om veterinært legemiddelregister trer i kraft 1. juli 2010 356

Veterinærer leder faggrupper i VKM. *Red.* 356

Fornøyde studenter på seminar i Tsjekkia. *Marlen Wallestad og Jan-Arne Hagen* 357

Utlyser fem stipendier til medlemmer i DNVs særforeninger 357

Fra 1.1.2010 er det gjort endringer i merverdiavgiftsloven 358

Frist for saker til representantskapsmøtet 2010 358

Veterinærer i media 359

Portrettet: En stor mann. *Cathrine Paus* 360

Navn 366

Kurs og møter 369

Stillingsannonser 376

Norsk veterinærtidsskrift

Besøksadresse
Keysers gt. 5, 0165 Oslo

Postadresse
Pb. 6781 St. Olavs pl, 0130 Oslo

Sentralbord 22 99 46 00
Faks 22 99 46 01
nvt@vetnett.no
www.vetnett.no

Redaktør
Informasjonssjef Steinar Tessem
steinar.tessem@vetnett.no
Tlf. 22 99 46 06

Veterinærmedisinsk redaktør
Professor Steinar Waage

Redaksjonssekretær
Mona Pettersen
nvt@vetnett.no
Tlf. 22 99 46 15

Faglige medarbeidere
Professor Kristian Ingebrigtsen
Forsker Arve Lund
Professor Stein Istre Thoresen
Veterinær Sigrid Lykkjen
Forsker Bjørn Lium
Professor Trygve T. Poppe
Professor Liv Marit Rørvik

Stillingsannonser
Redaksjonssekretær
Mona Pettersen
nvt@vetnett.no
Tlf. 22 99 46 15

Reklameannonser
HS Media
Kjetil Sagen
kjetil.sagen@hsmedia.no
Tlf. 62 94 10 36

Utgiver
Den norske veterinærforening
ISSN 0332-5741

Trykkeri
Kursiv Media AS
Tvetenveien 32, 0666 Oslo
Tlf. 22 72 97 44
freddi@kursiv.no

Norsk veterinærtidsskrift trykkes på svanemerket miljøpapir. Tidsskriftet produseres hos GRØSET™ som er ISO 14001-sertifisert.

Forsidefoto: Kampanjen for ID-merking av katt er i full gang (se side 359)

Foto: iStockphoto

leder

Veterinærer skal bidra til bærekraftig landbruk

Marie Modal
President i Den norske veterinærforening

Den norske veterinærforening (DNV) er sammen med mange andre organisasjoner invitert til å komme med innspill til Landbruks- og matdepartementets arbeid med Regjeringens stortingsmelding om landbruks- og matpolitikk som skal legges frem våren 2011.

For oss er dette en svært viktig mulighet til å få politisk oppmerksomhet rundt de samfunnsforhold som påvirker den hverdagen veldig mange av oss arbeider midt oppe i.

Riktignok er det en stadig mindre andel av våre medlemmer som utelukkende livnærer seg av tradisjonell stordyrpraksis, men i sum vil så å si alle våre medlemmer direkte eller indirekte påvirkes av utviklingen og fremtiden til norsk landbruk og norsk matproduksjon. I hvor stor grad Norge satser på å utvikle en konkurransedyktig, forskningsbasert og høyteknologisk matproduksjon med etisk kvalitet i verdenstoppen, er avgjørende for hele den veterinærmedisinske verdikjeden.

Satsning på utdanning og forskning innen det som kalles life sciences og anerkjennelsen av dyrehelsens betydning for folkehelsen vil avgjøre mye av ressursbruken og fremtidig kvalitet på veterinærutdanningen i Norge. Likeledes vil et uttrykt politisk mål om at norsk dyrehelse og dyrevelferd skal være best i verden, være styrende for både forskningsinnsatser på det nye universitet på Ås og ressurser som blir kanalisert til Mattilsynet og Veterinærinstituttet. Det er disse store veterinære arbeidsplassene som skal utgjøre ryggraden i forbrukernes garanti for at politikerne kan nå sitt hårete mål om at vi i Norge skal være verdensmestre i noe annet enn sykefravær og femmil på ski.

Disse høye ambisjonene vil forhåpentligvis bidra til at vi også i fremtiden har en bærekraftig husdyr- og akvakulturproduksjon i Norge. Vi håper og mener at det bør være slik produksjon over hele landet. En spredt bosetting som sørger for at vi fortsatt bruker hele landet vil gjøre det nødvendig å sikre veterinærtilgang i alle kommuner også i fremtiden. Dette desentraliserte veterinærvesenet sørger for at alle store og små dyr tilbys hjelp 24 timer i døgnet året rundt. I tillegg representerer veterinærene i distriktene en døgnkontinuerlig beredskap mot smittsomme dyresjukdommer, dyrevelferdstragedier og truende zoonoser.

Akademikerne har som hovedsammenslutning uttrykt bekymring over at alle de små kommunene i landet ikke klarer å rekruttere nok kompetente medarbeidere fordi fagmiljøene og utfordringene blir for små. Vi deler denne bekymringen. Vår erfaring tilsier at det er vanskelig nok å rekruttere et tilstrekkelig antall veterinærer til 163 vaktområder. Mange av fremtidens produksjonsdyrpraktikere vil måtte basere sitt levebrød på å tilby en kombinasjon av tjenester, hvor tilbud til sports- og familiedyr trolig vil være ryggraden.

I tillegg til dette vedvarende behovet for "allmennpraktikere som kan løse de akutte tilfellene daglig, vil det vokse frem en stadig større gruppe spesialiserte veterinærer som vil dekke store geografiske områder innen sitt felt. Dette gjelder både ambulante tjenester innen forebyggende helsearbeid og produksjonsveiledning for matproduserende dyr og det gjelder stasjonære hospitaler med høy grad av spesialisering på tilbud til sports- og familiedyr. Fremtidens allmennpraktiker må også være dyktig til å sørge for at kunde/eier/besetning blir veiledet og henvist til rett type spisskompetanse.

Fra DNVs side ble våre innspill til landbruks- og matmeldingen levert under hovedoverskriften *Et konkurransedyktig skjebnefellesskap*. Hovedpunktene i dokumentet hadde følgende overskrifter:

- den veterinærmedisinske utdanningen i Norge skal være i toppklasse
- veterinærene skal bidra med kompetanse og erfaring til et landbruk og en matproduksjon som er landsdekkende og bærekraftig
- veterinærene skal arbeide for å skape forståelse for sammenhengen mellom god dyrevelferd og riktige matpriser
- veterinærenes kompetanse – en forutsetning for god folkehelse

Nyhet: Dermocent®

Spesifikk hudpleie for dyr

Dermoscent® er 100% naturlig og anbefalt av veterinærer.

Dermocent® er det første kosmetikkmerket i verden dedikert til dyrs hud-og pelskvalitet. Alle produktene inneholder kun naturlige ingredienser. Produktene er helt parfymefri og uten parabener.

Les mer på **www.vesoapotek.no**

Produsent LDCA, Frankrike. Norsk distributør: VESO Apotek, Ullevålveien 68, 0345 Oslo

VESO

REDAKSJONELL

leder

Steinar Tessem
Redaktør i NVT

Bakterier og kommunikasjon krever god styring

Visste du at mange bakterier har sitt eget kommunikasjonssystem? Som de bruker i et infeksjonsforløp til å samordne produksjon av patogenitetsfaktorer? Det skriver Veterinærhøgskolens rektor Yngvild Wasteson i Hippi Tidend, veterinærstudentenes blad.

Å forstå hvordan og hvorfor bakterier kommuniserer høres utrolig spennende ut. Kanskje bakteriene innretter sin kommunikasjon etter omgivelsene for å nå sine mål? Uansett har jeg forstått at det er viktig å ha god styring på bakterier. Det samme gjelder for kommunikasjonen veterinærer hele tiden utøver. Kravet om god styring gjelder også her.

Mennesket er en vandrende bakteriekoloni, i følge en fersk artikkel i Aftenposten. Kroppen vår huser ti ganger flere bakterier enn egne celler.

Mangfoldet av kroppens mikroorganismer er mye større enn vi ante. Biologiprofessor Dag Hessen sier til avisen at vi er avhengige av bakteriene, men at vi samtidig må sørge for å kontrollere at de ikke tar over styringen.

Akkurat som mangfoldet i kroppens mikroorgansimer er mye større enn vi trodde, er kommunikasjonsmulighetene veterinærer har som enkeltindivider og som profesjon nå mange flere enn tidligere.

Hvordan er det så med kommunikasjonsstyringen blant veterinærer? Her spriker det. Et eksempel på hvor bra styringen kan være er kampanjen for idmerking av katt som nå pågår. Her har mange veterinærer fulgt opp initiativene fra Dyreidentitet og Veterinærforeningen på en særdeles god måte. I motsatt ende av skalaen er oppslagene i Dagbladet i mai der det ble slått alarm om forholdene ved dyreklinikker. Veterinærer og dyrepleiere uttalte seg i kritiske ordelag anonymt til avisen.

Mange av våre medlemmer har tatt i bruk nye sosiale medier, de er på Facebook, de blogger og twitrer. Når kommunikasjonen øker, stiger også kravet til kommunikasjonsstyring og dermed ressursinnsatsen på dette området.

Kommunikasjonen som den enkelte veterinær og en samlet veterinærstand utøver vil trolig fortsette å øke i takt med at nye medier oppstår og fordi bevisstheten om betydningen av kommunikasjon øker.

Kravene til kommunikasjonsstyring vil etter alt å dømme vokse når det gjelder form, innhold og måten veterinærer kommuniserer på. Et tydelig eksempel på det er den nylig opprettede Facebook-gruppen "Veterinærpriser helt i skyene, senk prisen!" I skrivende stund har gruppen 5406 medlemmer. Leon Larsen skal ha ros for at han startet denne gruppen og for å ha håndtert tilbakemeldinger fra Veterinærforeningen på en ryddig måte.

Facebook-gruppen viser at det er behov for informasjon om hvordan prisene fastsettes og at det faktisk koster penger å ta vare på dyr. Derfor har president Marie Modal i Veterinærforeningen skrevet et svar til medlemmene i gruppen slik at alle som er med her kan lese mer om priser på veterinære tjenester. Hun går foran og viser at veterinærstanden må ta kommunikasjonen med omgivelsene på alvor.

Mye tyder på at veterinærer, både individuelt og som gruppe, i tiden som kommer må bruke mer ressurser på kommunikasjon og god styring av denne. Akkurat som bakteriene må veterinærene samordne sin kommunikasjon for å nå felles mål som verden rundt opplever som positive.

En stor mann

En kollega hevder at Johan Kleppe har betydd mer for veterinærdekningen i Norge enn noen annen. Les portrettintervjuet med veterinæren og hvordan han håndterte ryktene om at det var en mystisk ubåt i Sognefjorden da han var statsråd i Forsvarsdepartementet under regjeringen Korvald.

Multifokal retinadegenerasjon hos border collie

Retinaforandringer hos border collie er beskrevet som retinopatier, "working dog retinopathy" eller PRA (progressiv retinal atrofi) hvis det foreligger utbredte forandringer. Hundene kan være blinde på grunn av generalisert retinadegenerasjon allerede fra toårs alder. Tidlige forandringer begrenses imidlertid til fokale eller multifokale retinopatier. I denne undersøkelsen av 326 border collier i Norge ble det diagnostisert retinaforandringer hos 91 av hundene, 81 hannhunder og ti tisper. De oftalmoskopiske funnene beskrives, og mulige årsaksfaktorer diskuteres.

Dagny Spanne Kjær
Tu dyreklinikk
Lindeveien 1
4340 Bryne
E-post: dagny@tudyreklinikk.no

Magne Haaland
Tu dyreklinikk

Ellen Bjerkås
Norges veterinærhøgskole
Institutt for sports- og familiedyrmedisin

Key words: border collie, eye, multifocal retinopathy

Innledning

Border collien er en av verdens mest kjente gjeterhundraser og er helt avhengig av et godt syn for å kunne utøve sitt arbeid. Hundene trenes opp fra ung alder og blir for sauebøndene en uunnværlig hjelp i saueholdet (Figur 1). Flere sykdommer i retina er beskrevet hos rasen. "Collie eye anomaly" affiserer først og fremst collie og shetland sheepdog, men ses også hos andre raser, inkludert border collie (1). Retinaforandringer med usikker etiologi hos border collie er kjent fra mange land og er tidligere beskrevet som retinopatier, "working dog retinopathy" eller som progressiv retinal atrofi (PRA) (S. Crispin, University of Bristol, UK, og G. Acland, Cornell University, USA, personlige meddelelser). PRA er tradisjonelt brukt som samlebetegnelse på mange typer generalisert retinadegenerasjon. Ved slik degenerasjon skjer det en gradvis destruksjon av fotoreseptorene og etter hvert også av de øvrige cellelagene i retina. Sykdommene regnes for å være arvelig betinget hos en rekke hunderaser, men tidspunkt for første opptreden av forandringer, hvorvidt staver eller tapper affiseres initialt, samt gendefekten som fører til forandringene, varierer mellom ulike raser. Det er derfor nå mer vanlig å karakterisere PRA ut fra hvilken gendefekt som foreligger. Ved endestadiet av generalisert retinadegenerasjon er imidlertid

Figur 1. Border collier i arbeid. Gjeting er en krevende og stressende oppgave, både fysisk og mentalt. (Foto: Sondre Kjær.)

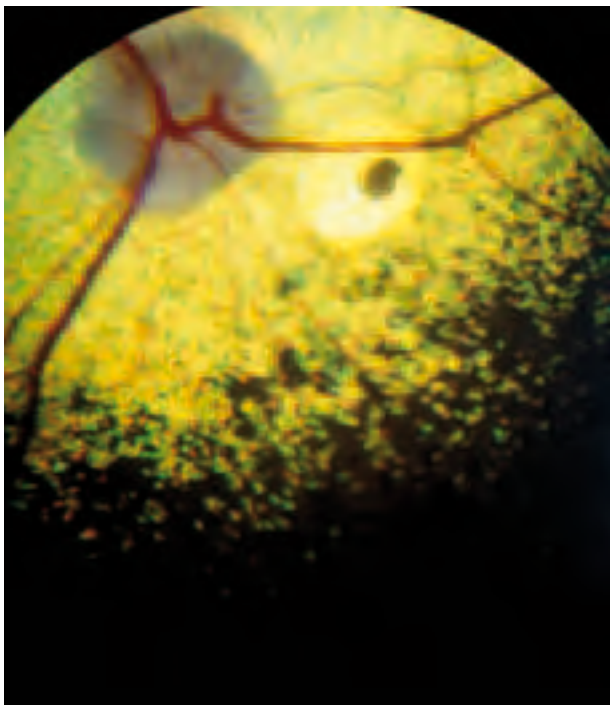

Figur 2. Fokal retinadegenerasjon med hyperreflektivitet og sekundær pigmentering, såkalt "bull's eye lesion" i tapetum.

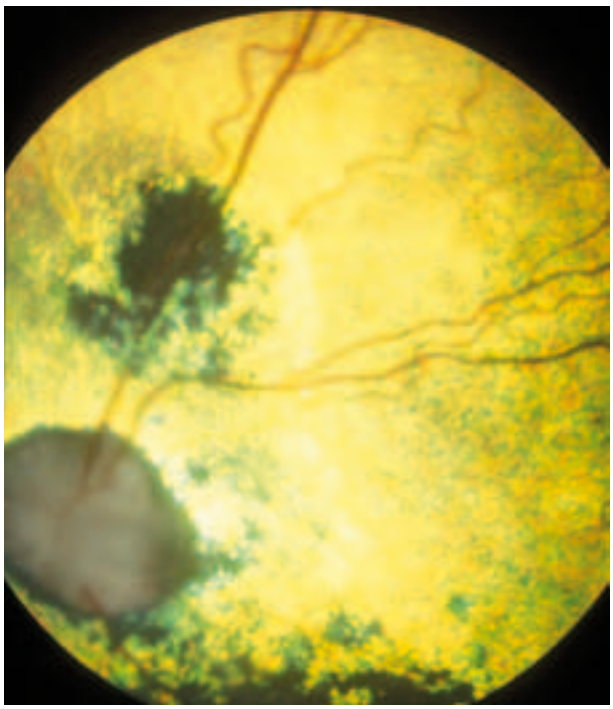

Figur 3. Generalisert retinadegenerasjon med områder med fokale inflammatoriske forandringer. Det er økt tapetal refleks, attenuerte blodkar og blek synspapill. Dorsalt for papillen ses et område med ytterligere hyperreflektivitet og sekundær pigmentering.

utseendet på retina det samme, uansett hva primærårsaken måtte være. Alvorlige inflammasjoner i retina kan også føre til generalisert retinadegenerasjon, men i disse tilfellene er som regel ikke begge netthinnene affisert i like uttalt grad, og forløpet av sykdommen vil være annerledes enn ved PRA (2). Sykelige forandringer i retina (retinopatier) som ikke er arvelige, kan i tillegg til inflammasjon skyldes for eksempel eksponering for teratogener, feilernæring, parasitter, traumer og forgiftninger (2). Hos border collier er det blant annet rapportert retinadegenerasjon som følge av invasjon med *Toxocara canis* (3,4).

Til tross for at man har visst at det har forekommet retinaforandringer hos border collie, har det tidligere vært relativt få hunder som er blitt "øyelyst" (rutinemessig øyeundersøkelse som ledd i avlsarbeid) i Norge. Dette kan skyldes økonomiske faktorer, uvitenhet om avlsmessige konsekvenser eller at hunder med dårlige gjeteregenskaper er blitt avlivet uten at noen diagnose er blitt stilt. Det er ikke usannsynlig at dårlige gjeteregenskaper i mange tilfeller kan ha sin årsak i at hunden ikke har et normalt syn, noe som igjen kan skyldes forandringer i retina. Fra 1993 til 2002 ble det i Norge påvist retinaforandringer forenlig med PRA hos sju border collier (V. Grundetjern, Norsk Kennel Klub, personlig meddelelse). Disse hundene ble mest sannsynlig undersøkt fordi de hadde redusert syn. Synstap skjer først når degenerasjonen omfatter større deler av retina. Hvilke retinale forandringer som forelå tidligere i sykdomsforløpet, vites derfor ikke.

I 2005 startet veterinær og autorisert øyelyser Magne Haaland ved Tu dyreklinikk det vi har kalt "Border Collie Prosjektet". Bakgrunnen for dette var at det i perioden 2003-2005 kom inn til undersøkelse flere border collier som eierne mente måtte ha problemer med synet. Dette gjaldt aktive gjeterhunder som plutselig viste eller over tid utviklet dårligere gjeteregenskaper enn tidligere, og som ikke klarte å orientere seg i forhold til saueflokken. Noen av hundene syntes å være helt blinde.

Ved oftalmoskopisk undersøkelse av hundene ble det funnet markerte forandringer i retina. Disse varierte fra fokale eller multifokale retinopatier, mange med sekundær pigmentansamling i sentrum (såkalte "bull's eye lesions"), til generalisert retinadegenerasjon som vanskelig kunne skilles fra "typisk" PRA.

For sauebøndene er det viktig ikke å legge ned mye arbeid i å trene opp en hund som senere vil kunne bli blind. Det ble derfor etter hvert økende interesse for å "øyelyse" gjeterhundene for å identifisere individer med øyesykdom og kartlegge utbredelsen av retinale forandringer hos border collie med håp om å finne en årsak.

Materiale og metoder

I tidsrommet 2003-2009 ble det undersøkt 326 hunder av rasen border collie. Alle hundene i undersøkelsen var privateide gjeterhunder i Rogaland, nærmere bestemt fra Jæren og Ryfylke. Totalt 326 hunder, 155 tisper og 171 hanner, gjennomgikk oftalmoskopisk undersøkelse. Hundenes alder varierte fra to måneder til tolv år ved første undersøkelse. Av hundene ble 243 undersøkt én gang, 62 hunder ble undersøkt to ganger, 20 hunder ble undersøkt tre ganger, og fire hunder ble undersøkt fire ganger. For de hundene som ble undersøkt flere ganger, ble undersøkelsene gjort med cirka ett års intervall.

Under kartlegging av hundene ble det etter hvert utarbeidet et spørreskjema som ble utlevert til eierne, med spørsmål om behandling mot innvollsorm, fôring, gjeting, deltakelse i konkurranser og/eller utstillinger, avl og oppstalling. Det ble tatt kopi av hundenes stamtavler for kartlegging av slektsforhold mellom affiserte hunder, og det ble registrert mikrochipnummer på alle hundene som var merket.

Hundenes øyne ble undersøkt med indirekte oftalmoskop og spaltelampe-biomikroskop etter pupilldilatasjon med tropikamid (Tropikamid Minims®, Chauvin). Resultatene av undersøkelsene ble arkivert, og funnene ble sammenliknet over tid når samme hund ble undersøkt flere ganger.

Øynene fra to hunder som ble avlivet på grunn av synstap, ble tatt ut og fiksert i 10 % formalin for histologisk undersøkelse. Det ble laget standard sagittalsnitt som ble farget med hematoksylin-eosin.

Det ble tatt blodprøver fra 34 av hundene, 14 affiserte og 20 normale, for testing av antistoffer mot *Toxoplasma gondii*. Blodprøvene ble testet med direkte agglutinasjonstest, DAT med "Toxo-screen" DA (Bio-Merieux), etter produsentens prosedyrebeskrivelse. Det ble også tatt blodprøver for DNA-analyse. Registrering av stamtavler og kartlegging av slektsforhold mellom hundene vil bli utført i sammenheng med genetisk analyse. Disse analysene er ikke med i den refererte studien, da dette materialet ennå ikke er ferdig undersøkt.

Tabell 1. Resultater av spørreundersøkelse for kartlegging av mulige miljømessige årsaker til retinaforandringer hos hundene i studien.

Miljø	Affiserte (n = 46)	Normale (n = 166)
Vaksinasjon	38	132
Antiparasittbehandling:	35	130
Fenbendazol [1]	14	53
Pyrantelpamoat [2]	3	15
Febantel[3]	4	19
Ukjent	14	43
Fôring:		
LABB [4]	32	98
Kaisa [5]	10	34
Andre	4	34
Aktiv gjeterhund	43	135
Kvileplass:		
Ute	32	105
Inne	4	30
Ute og inne	6	31

1 Panacur® vet. (Intervet)
2 Banminth® vet. (Pfizer)
3 Drontal® vet. (Bayer)
4 LABB (Felleskjøpet Agri)
5 Kaisa kvalitetsfôr (Kaisa hundefôr, Sarpsborg)

Resultater

Hos 91 av de 326 hundene (ti tisper og 81 hanner) ble det påvist forandringer i retina. Ved første gangs undersøkelse hadde 37 av disse unilaterale forandringer, mens 45 hadde bilaterale forandringer. Hos ni hunder ble det påvist forandringer først ved andre gangs undersøkelse. Samtlige av disse ni var hannhunder. Hos sju av disse hundene ble det funnet unilaterale forandringer, mens det hos to ble påvist bilaterale forandringer.

Forandringene bestod hovedsakelig av ett eller flere avgrensede områder med hypo-/hyper-reflektivitet på grunn av fokal retinadegenerasjon, samt sekundær pigmentansamling i sentrum ("bull's eye lesions") (Figur 2). Hos 23 av hundene, 15 bilateralt og åtte unilateralt, ble det funnet generalisert retinadegenerasjon med hyper-reflektiv fundus, atrofi av synspapill og attenuerte retinalkar. Hos seks hunder ble det funnet enkle eller mutiple bullae i retina, både med og uten hypo-/hyperreflektivitet. I tilfeller med bilaterale forandringer var det lite symmetri, bortsett fra ved endestadier hvor retina og synspapill i begge øynene var totalt degenerert. En kunne dog i enkelte av netthinnene med generalisert retinadegenerasjon se avgrensede arrdannelser med sekundær pigmentering etter tidligere fokale retinopatier (Figur 3). Det ble hos tre hunder funnet PRA-liknende forandringer i ett øye (høyre) og ingen forandring i det andre. Videre hadde fem hunder total retinadegenerasjon i ett øye og fokale eller multifokale retinopatier i det andre.

Av de 37 hundene som hadde unilaterale forandringer, ble ni undersøkt to ganger. To av disse hundene hadde utviklet bilaterale forandringer ved andre gangs undersøkelse, mens sju fortsatt hadde kun unilaterale forandringer. Samtlige av disse sju hadde imidlertid ved andre gangs undersøkelse mer utbredte forandringer enn ved den første undersøkelsen.

Seksten av de undersøkte hundene (åtte hanner og åtte tisper) var fire måneder eller yngre ved første gangs undersøkelse. I denne aldersgruppen ble det ikke gjort noen patologiske funn. I aldersgruppen 4-12 måneder ble det totalt undersøkt 49 hunder (22 hanner og 27 tisper). Det ble påvist forandringer i retina hos fem av disse hundene (tre hanner og to tisper). Hos hannene ble det funnet hypo-/hyperreflekterende avgrensede områder i fundus. Hos den ene tispen ble det funnet fem tydelige "bull's eye lesions" samt avgrensede områder med hypo-/hyperreflektivitet i høyre øye. Det ble ikke gjort noen unormale funn i venstre øye. Hos den andre tispen ble det funnet én "bull's eye lesion" og et relativt stort område med hypo-/hyperreflektivitet i venstre øye, mens det ikke ble gjort noen unormale funn i høyre øye. Samlet sett var det stor variasjon i når forandringer ble diagnostisert første gang. Fordelingen av normale hunder og hunder med oftalmoskopiske forandringer ved første gangs undersøkelse er vist i Figur 4. Det ble observert at hunder kan utvikle forandringer ved ett, to, tre, fem, seks og ni års alder. I seks tilfeller ble det påvist fokale bulløse partier i retina ved oftalmoskopi

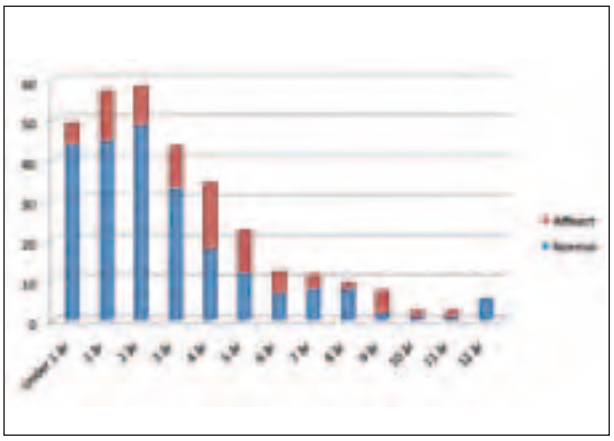

Figur 4. Fordeling av antall normale og affiserte hunder i ulike aldersgrupper ved første gangs undersøkelse. Blant de unge hundene var det prosentvis flere normale, mens andelen normale hunder sank med økende alder.

(Figur 5). Ved undersøkelse av én av disse hundene ti måneder senere var forandringene endret til multifokal retinadegenerasjon. Hundene viste ingen kliniske tegn til annen sykdom som kunne forklare retinaforandringene.

Histologisk undersøkelse av øynene til de to hannhundene som ble avlivet på grunn av blindhet, viste for den ene hundens vedkommende total retinal atrofi med pigmentmigrasjon inn i retina (Figur 6). Det ble hos denne hunden også gjort funn av lymfoplasmacyttiske inflammasjonsceller omkring blodkar. Forandringene hos den andre hunden var mer uttalte og forenlige med kategori 2 av "profound retinopathy of working dogs" (3).

Begge de to hundene som ble avlivet, hadde gjennomgått oftalmoskopisk undersøkelse flere ganger. "Bill" (fem år) hadde ved første undersøkelse fokale retinaforandringer i høyre øye, mens det i venstre øye ble funnet total retinadegenerasjon. Ved undersøkelse ett år senere ble det påvist ytterligere fokale retinaforandringer i det høyre øyet, mens den totale retinadegenerasjonen i det venstre var uforandret. Ved tredje gangs undersøkelse etter ytterligere ett år ble det funnet total retinadegenerasjon i begge øynene. "Shot" (fire år) hadde ved første undersøkelse multifokale retinopatier i form av "bull's eye lesions" i begge øyne. Forandringene var mest uttalt i venstre øye, men på dette tidspunkt forelå ingen attenuering av blodkarene i retina. Ved undersøkelse to år etter ble det funnet panretinal degenerasjon i begge øyne, med én enkel "bull's eye lesion" i høyre øye. Det ble også påvist pigmentmigrasjon i non-tapetum. Ved tredje undersøkelse etter ytterligere ett år ble det funnet total retinadegenerasjon i begge øyne. Begge hundene var ved siste undersøkelse blinde, og de ble avlivet etter eiers ønske.

For kartlegging av mulige miljømessige årsaker til forandringene i retina ble eierne av de undersøkte hundene bedt om å besvare et spørreskjema. Skjema ble fylt ut av eierne til 212 av de 326 undersøkte hundene. Tabell 1 viser de viktigste av de faktorene som ble vurdert. Det var ingen forskjell i antiparasittbehandling, fôring, arbeidstype eller oppstallingsforhold mellom affiserte og normale hunder.

Fem av hundene hadde forhøyet titer for *Toxoplasma gondii*; to av disse var affiserte, og tre hadde normal retina. Hos én hund ble titer målt to ganger, og en fant forhøyet titer ved andre gangs måling etter seks måneder, men det var ingen funn av retinale forandringer.

Diskusjon

Det ble påvist forandringer i retina hos 28 % av 326 gjeterhunder av rasen border collie i Rogaland. Av de affiserte hundene var 89 % hanner. Forandringene var ikke forenlig med de som ses ved generalisert PRA beskrevet hos andre raser, hvor PRA opptrer bilateralt med symmetriske forandringer i begge øyne. Undersøkelsen viste at de initiale forandringene i femti prosent av tilfellene opptrådte unilateralt. Det ble hos flere hunder funnet total retinal degenerasjon i ett øye, mens det andre øyet ikke hadde noen forandringer eller kun multifokale retinopatier. Videre fant en at forandringene kan oppstå både tidlig og sent i hundens liv, og at de enten kan progrediere i utbredelse eller forbli uendret. Samme type oftalmoskopiske forandringer har for øvrig også blitt påvist sporadisk hos andre arbeidshunder som siberian husky, alaska husky og alaskan malamute (E. Bjerkås, personlig observasjon, C. Peruccio, University of Turin, Italia, personlig meddelelse).

Tilsvarende type retinaforandringer som ble diagnostisert i vår undersøkelse, er beskrevet hos border collie fra USA og New Zealand. Disse tilfellene ble antatt å være relatert til migrasjon av *Toxocara canis* (3,4). Parasittrelatert retinopati er også beskrevet hos menneske (5), og i et forsøk med marsvin som modell ble det påvist at ascarider kan forårsake forandringer både i neuroretina og retinas pigmentepitel (6). Eosinofili var et funn i marsvin-studien. I rapportene vedrørende toxocara-indusert retinopati er imidlertid ikke eosinofili et fremtredende funn. Det ble heller ikke påvist eosinofili ved histopatologisk undersøkelse av øynene fra de to hundene i vår undersøkelse. Majoriteten av hundene i vår undersøkelse hadde gjennomgått antiparasittbehandling med relevante legemidler, og det var ikke forskjell i prosentvis andel parasittbehandlede hunder mellom den gruppen som omfattet affiserte hunder, og den som omfattet normale. Det ser derfor ikke ut til at manglende antiparasittbehandling var en faktor av betydning for utvikling av retinaforandringene i vår studie. I undersøkelsen fra New Zealand (3) ble det for øvrig også påvist langt høyere antall affiserte hannhunder enn tisper, 50 % versus 15 %, uten at dette var videre kommentert i artikkelen. I undersøkelsen fra USA (4) var ikke kjønnet på de affiserte hundene oppgitt.

I vår studie ble det heller ikke funnet forskjeller mellom affiserte og normale hunder når det gjelder øvrige faktorer som kan ha betydning for utvikling av retinopatier, inkludert oppstallingsforhold og fôring. Til de hundene hvor det forelå opplysninger om fôr-

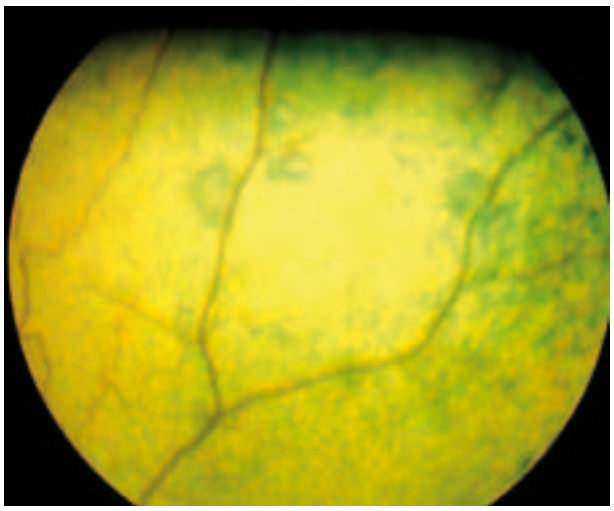

Figur 5. Multiple fokale bulløse retinopatier i tapetum.

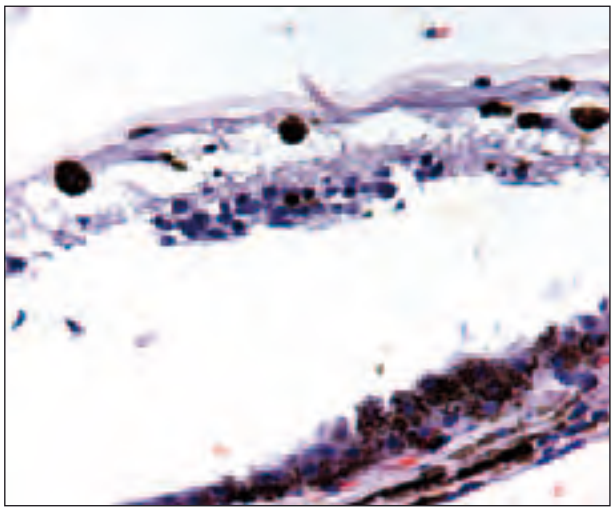

Figur 6. Snitt av bakre segment fra "Bill" (farget med hematoksylin og eosin, forstørret 40x). Det foreligger total retinadegenerasjon med sekundær pigmentering både i retina og i choroidea, samt mild lymfoplasmacytisk inflammasjon. Retina er løsnet under prosesseringen. Det ble også påvist mild fremre uveitt (ikke vist på bildet).

ing, var det utelukkende benyttet kommersielt framstilt fullfôr, og det synes ikke å ha vært forskjeller hva angår tilgangen til sauemiljø.

Toxoplasma gondii er kjent for å kunne forårsake inflammatoriske forandringer i retina hos blant annet katt (7) og menneske (8), men så vidt vi kjenner til foreligger det ikke tilsvarende rapporter vedrørende patologi hos hund. Resultatene fra testing for Toxoplasma gondii hos hundene i denne undersøkelsen viste ingen sammenheng mellom funn av retinale forandringer og påvist titer for parasitten.

På grunnlag av studier utført i Frankrike har det vært diskutert hvorvidt retinaforandringene hos border collie er en "ny" type kjønnsbundet PRA knyttet til X-kromosomet, og derved hyppigst forekommende hos hannhunder, uten at man har lykkes i å isolere noe defektgen (9,10). Forandringene som er beskrevet hos de franske hundene, ser ut til å tilsvare de vi observerte i vårt materiale, med fokal retinadegenerasjon ("bull's eye lesions") og tidvis ulik manifestering i begge øynene hos samme hund. Vi fant også en markert overvekt av hannhunder blant de affiserte individene, noe som kan indikere en kjønnsbundet nedarving av ett eller flere defektgen. De uttalte postinflammatoriske forandringene som ble påvist i retina hos de affiserte hundene, er uvanlige ved PRA, selv om mindre uttalte inflammatoriske forandringer kan forekomme også ved PRA hos andre raser. Vi har derfor valgt betegnelsen multifokal retinadegenerasjon på lidelsen inntil videre.

Multifokal retinadegenerasjon eller "working dog retinopati" kan på bakgrunn av kjent slektskap mellom affiserte hunder mistenkes for å være arvelig. Vår undersøkelse omfattet kun et begrenset utvalg av den norske border collie-populasjonen, lokalisert til Rogaland fylke. Det er imidlertid gjort tilsvarende funn hos hunder fra andre landsdeler samt hos hunder importert til Norge fra Storbritannia. Enkelttilfeller av retinopatier hos border collie er også rapportert fra mange land gjennom et lukket nettbasert diskusjonsforum (V-OPH-L) (E. Bjerkås, personlig meddelelse).

I humanmedisinen er det beskrevet en lidelse kalt "sentral serøs korioretinopati" som er karakterisert av opphopning av klar væske mellom neuroretina og retinas pigmentepitel. I avhelede tilfeller av denne lidelsen finner en forandringer som kan forveksles med degenerativ retinalidelse eller følger av inflammasjon. Lidelsen forekommer hyppigere hos menn enn hos kvinner og er relatert til stress, behandling med glukokortikoider og graviditet (11). Hos seks av hundene i vår studie ble det funnet bulløse retinopatier som kan representere subretinale væskeansamlinger. To av disse hundene ble undersøkt en andre gang, og da var disse forandringene endret. Det kan derfor ikke utelukkes at de fokale retinadegenerasjonene vi observerte kan ha startet med bulløse forandringer som senere progredierte til degenerasjon etter kort tid.

På bakgrunn av de funn som er gjort, kan en stille spørsmål om en hos rasen border collie står overfor en ny type retinopati/retinagenerasjon som påvirkes av stresshormoner frigitt under aktiv bruk av hunden, men at det er individuelle forskjeller i hvordan dette kommer til uttrykk. Siden 89 % av de affiserte hundene var av hannkjønn, indikerer dette i tillegg at lidelsen har en kjønnsrelatert genetisk faktor med betydning for sykdomsutviklingen.

Sammendrag

Ved oftalmoskopisk undersøkelse av 326 norske border collier i perioden 2003-2009 ble det påvist forandringer hos 91 hunder. Av disse var 89 % hannhunder. Forandringene som ble påvist, bestod i hovedsak av fokale eller multifokale hyperreflektive retinopatier, ofte med sentral pigmentering, såkalte "bull's eye lesions". Det ble observert at denne typen retinopa-

tier kan forandre seg over tid, og at terminalstadiet av sykdommen er total retinadegenerasjon som vanskelig kan skilles fra progressiv retinal atrofi (PRA). Videre ble det vist at affiserte hunder kan utvikle blindhet allerede ved to års alder. Resultatene fra en spørreundersøkelse avdekket ingen miljømessige faktorer som kunne forklare de retinale forandringene. På bakgrunn av funn av bulløse forandringer tidlig i forløpet hos noen hunder kan en stille spørsmål om dette er en ny type retinopati/retinadegenerasjon forårsaket av psykisk og fysisk stress i forbindelse med gjeting. Overvekten av affiserte hannhunder indikerer at lidelsen har en arvelig komponent. Liknende forandringer er beskrevet hos border collie fra andre land, og det er diskutert hvorvidt dette kan være en ny variant av PRA knyttet til x-kromosomet. Funnene av retinale forandringer hos border collie i denne studien samsvarer ikke med de forandringer som er påvist ved PRA hos andre raser, og vi vil derfor inntil videre betegne lidelsen "multifokal retinadegenerasjon".

Summary

MULTIFOCAL RETINAL DEGENERATION IN THE BORDER COLLIE

During the period 2003-2009, 91 of 326 Norwegian border collies were affected with varying degrees of multifocal retinal disease on ophthalmoscopic examination. Eighty-nine percent of the affected dogs were males. Lesions consisted of localized areas of hyperreflexia in the tapetal fundus, often associated with hyperpigmentation, so-called "bull's eye lesions". It is shown that the retinopathies change with time and that the advanced stages show total retinal degeneration indistinguishable from true progressive retinal atrophy (PRA). The changes can result in complete blindness as early as two years of age. Results from a questionnaire handed out did not identify any environmentally related reasons for the retinal changes in the dogs. Findings of bullous changes in early stages give us a reason to ask if this is a new type of retinopathy/retinal degeneration caused by mental and physical stress in the dogs in relation to herding. However, the majority of affected dogs being males makes it reasonable to assume that these changes have a hereditary component. Similar changes are described in border collies in other countries and it has been discussed if this represents a new type of X-linked PRA. The retinal changes in border collie eyes in our study are not the same as retinal changes found in other breeds with PRA. Thus, we have chosen to term the disease "multifocal retinal degeneration".

Etterskrift

Vi ønsker å takke alle hundeeiere som har stilt opp med hunder til undersøkelsen.

Videre rettes en takk til Richard Dubielzig, University of Wisconsin, USA for histopatologiske undersøkelser. Takk også til Kristin W. Prestrud, Norsk Kennel Klubb for undersøkelser for *Toxoplasma gondii*. Takk til Rogaland sau– og geitalslag, Dyreidentitet og Stiftelsen Astrid og Birger Torsteds legater for tildeling av økonomisk støtte til gjennomføring av studien.

Referanser

1. Barnett KC. Diagnostic atlas of veterinary ophthalmology. 2nd ed. Edinburgh: Mosby, 2006.
2. Bjerkås E. Veterinær oftalmologi. Oslo: Tell, 1998.
3. Hughes PL, Dubielzig RR, Kazacos KR. Multifocal retinitis in New Zealand sheep dogs. Vet Pathol 1987; 24: 22-7.
4. Johnson BW, Kirkpatrick CE, Whiteley HE, Morton D, Helper LC. Retinitis and intraocular larval migration in a group of border collies. J Am Anim Hosp Assoc 1989; 25: 623-9.
5. Gass JDM, Braunstein RA. Further observations concerning the diffuse unilateral subacute neuroretinitis syndrome. Arch Ophthalmol 1983; 101: 1689-97.
6. John T, Barsky HJ, Donnelly JJ, Rockey JH. Retinal pigment epitheliopathy and neuroretinal degeneration in ascarid-infected eyes. Invest Ophthalmol Vis Sci 1987; 28: 1583-98.
7. Davidson MG, Lappin MR, English RV, Tompkins MB. A feline model of ocular toxoplasmosis. Invest Ophthalmol Vis Sci 1993; 34:3653-9.
8. Urquhart GM, Armour J, Duncan JL, Dunn AM, Jennings FW. Veterinary parasitology. Harlow: Longman Scientific & Technical, 1987.
9. André C, Chaudieu G, Thomas A, Jongh O, Jegou J-P, Chahory S et al. Hereditary retinopathies in the dog: genetic fundamentals and genetic tests. Prat Med Chir Anim Cie 2008; 43: 75-84.
10. Vilboux T, Chaudieu G, Jeannin P, Delattre D, Hedan B, Bourgain C et al. Progressive retinal atrophy in the Border Collie: A new XLPRA. BMC Vet Res 2008, 4:10 http://www.biomedcentral.com/1746-6148/4/10 (01.08.2009).
11. Bloch SB, Hansen MMO, Haarmann P, Larsen M. Central serøs korioretinopati. Ugeskr Læger 2008; 170: 2015-8.

Redusert effekt av diclazuril og toltrazuril mot *Eimeria*-infeksjoner hos lam i en besetning i Rogaland

Lam på vårbeite kan bli hardt rammet av koksidiose. Medikamentell profylakse har hittil blitt mye benyttet for å unngå tap. Men hva gjør vi dersom diclazuril og toltrazuril skulle miste sin effekt mot disse koksidiene?

Bjørn Gjerde
Norges veterinærhøgskole
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi
Seksjon for mikrobiologi, immunologi og parasittologi
Postboks 8146 Dep
0033 Oslo
E-post: bjorn.gjerde@nvh.no

Jörg M. D. Enemark
Bayer A/S
Animal Health, Danmark

Marit Johanne Apeland
Ålgård dyreklinikk

Jan Dahl
Jan Dahl Consult, Danmark

Key words: sheep, coccidiosis, *Eimeria*, prophylaxis, diclazuril, toltrazuril, reduced efficacy

Innledning

Koksidiose hos lam på vårbeite er et betydelig sjukdomsproblem i norsk sauehold. Det typiske er utbrudd i tredje beiteuke på grunn av at lammene blir smittet med overvintrede oocyster av de patogene artene *Eimeria crandallis* og *Eimeria ovinoidalis* straks de blir sluppet ut på beite (1). Da skifte av vårbeite for å unngå koksidiesmitte er praktisk vanskelig å gjennomføre, er medikamentell profylakse blitt mye benyttet i senere år. Engangsbehandling med toltrazuril (Baycox®, Bayer) var dominerende fra slutten av 1980-tallet til 2007, da det konkurrerende preparatet Vecoxan® (Janssen), med det beslektede virkestoffet diclazuril, ble lansert på det norske markedet. Begge disse preparatene er hovedsakelig blitt administrert én uke etter beiteslipp, men forsøk utført i 2008 indikerte god forebyggende effekt av toltrazuril også ved behandling på utslippsdagen (2).

De første feltforsøkene med toltrazuril hos lam på midten av 1980-tallet viste meget god profylaktisk effekt av dette preparatet mot koksidiose (3–5), og dette synes generelt også å ha vært tilfelle ved bruk av toltrazuril i de etterfølgende årene. I et stort feltforsøk våren 2008 i seks norske sauebesetninger fant man fortsatt god effekt av toltrazuril (og diclazuril) i fire besetninger på Østlandet (i Oppland og Hedmark), men i to besetninger i Rogaland (Jæren) så det ut til å være en redusert effekt av behandling med toltrazuril og diclazuril på dag 7 etter beiteslipp (2). I de to sistnevnte besetningene ble det således ikke funnet noen signifikant forskjell i oocysteutskillelsen (antall oocyster per gram feces; opg) eller i frekvensen av bløt avføring på dag 21 etter beiteslipp mellom behandlede grupper og den ubehandlede kontrollgruppen (se besetning A og B i Figur 1 i (2)). I de to Rogalands-besetningene var det, i motsetning til i de fire øslandsbesetningene, heller ingen tydelig forebyggende effekt av behandling med toltrazuril ved beiteslipp (dag 0) når det gjaldt oocystetall og feceskonsistens på dag 21 (2). Da nedsatt effekt av behandling mot koksidier (*Eimeria*-arter) ikke tidligere er beskrevet hos lam, ble det våren 2009 gjennomført en oppfølgende undersøkelse i en av de ovenfor nevnte besetningene i Rogaland for å bekrefte eller avkrefte om det faktisk forelå en redusert effekt av toltrazuril og diclazuril gitt en uke etter beiteslipp, eller om det kunne være andre forklaringer på dette resultatet.

Materiale og metoder

Besetning og lam

Besetningen i Rogaland (besetning B i forsøket i 2008 (2)) hadde cirka 100 vinterfôra sauer av rasen norsk kvit sau. Av totalt cirka 200 fødte lam ble 63 lam av omtrent samme alder brukt i forsøket. Disse var 2–3 uker gamle da de den 5. mai 2009 ble sluppet ut på det samme beitet som ble benyttet under forsøket i 2008 (2). De fire første dagene etter beiteslipp ble søyer og lam tatt inn igjen om natten; gjennom resten av forsøksperioden var de ute hele døgnet.

Behandling

Lammene ble tilfeldig fordelt på tre like store forsøksgrupper à 21 lam, som ble behandlet på følgende måte:

- Bay7: Toltrazuril 20 mg/kg oralt 7 dager etter beiteslipp (dag 7)
- Vec7: Diclazuril 1 mg/kg oralt 7 dager etter beiteslipp (dag 7)
- Kontroll: Ubehandlede kontroll-lam

Lam som ble behandlet med toltrazuril, fikk Baycox® Sheep vet. 5 % mikstur i doseringen 0,4 ml per kg, mens lam behandlet med diclazuril, fikk Vecoxan® vet. 0,25 % mikstur i doseringen 0,4 ml per kg. Medisinen ble gitt med doseringspistoler utviklet for de respektive preparater etter kontroll av at de avga korrekt volum.

Veiing, prøvetaking og laboratorieundersøkelse

Alle lam ble veid til nærmeste 0,5 kg før behandlingen på dag 7, og deretter på dag 21 etter beiteslipp. I forbindelse med veiingen ble lammene også kontrollert for tegn til klinisk sykdom. Individuelle avføringsprøver ble uttatt rektalt fra lammene på dag 7 og dag 21 etter beiteslipp. Av de 63 lammene som opprinnelig inngikk i forsøket, ble det tatt ut tilstrekkelig mengde feces for videre undersøkelser fra 59 lam på dag 7 (Bay7 = 19, Vec7 = 21, Kontroll = 19) og fra 56 lam på dag 21 (Bay7 = 19, Vec7 = 19, Kontroll = 18). Fecesprøvene ble sendt til Parasittologisk laboratorium, Norges veterinærhøgskole, der de ble gitt en konsistensscore fra 1 til 4, hvor 1 = normal pelletert, 2 = bløt pelletert, 3 = pastøs og 4 = flytende avføring (diaré). Prøvene ble deretter undersøkt for antall oocyster per gram med en kvantitativ flotasjonsmetode. Noen prøver med høye oocystetall ble undersøkt spesielt for forekomst av de patogene artene E. crandallis og E. ovinoidalis.

Statistikk

Gjennomsnittlig tilvekst fra dag 7 til 21 for lammene i de ulike gruppene ble beregnet både som aritmetisk gjennomsnitt og på grunnlag av minste kvadraters estimater (gjennomsnittlig tilvekst for et gjennomsnittslam). Det ble brukt lineær regresjon (proc mixed, SAS Institute) med behandlingsgruppe som forklarende variabel. Effekt av behandlingsgruppe på oocysteutskillelse ble vurdert i en log-lineær modell under antagelse av en negativ binomial-fordeling (proc genmod, der log ble benyttet som linkfunksjon og negativ binomial angitt som fordeling; SAS Institute), og med oocysteutskillelse på dag 21 som avhengig variabel og behandlingsgruppe som forklarende variabel.

Resultater

Feceskonsistensscore

På dag 7 hadde 50 av 59 lam (85 %) normal avføring, mens sju lam hadde score 2, ett lam score 3 og ett lam score 4. På dag 21 hadde 52 av 56 lam (93 %) normal avføring, mens tre lam hadde score 2 og ett lam score 4. Det var ingen signifikant forskjell mellom gruppene i frekvens av ulik konsistensscore på dag 7 eller dag 21.

Oocystetall på dag 7 og 21

På dag 7 ble oocyster bare påvist hos 12 av 59 lam, og oocystetallene i positive prøver var generelt lave (maksimum 18 000 opg). På dag 21 var 49 av 57 undersøkte prøver positive for oocyster, og 7–8 lam i hver gruppe hadde oocystetall >100 000 opg (maksimum 4,4 x 10^6 opg). Det eneste lammet med diaré på dag 21 var imidlertid negativ for oocyster. De gjennomsnittlige antall oocyster per gram for alle prøver i hver gruppe på dag 21 var: Kontroll: 524 160 opg; Bay07: 528 719 opg; Vec07: 447 855 opg. Det var ingen statistisk signifikant forskjell mellom gruppene i oocysteutskillelse på dag 21. I prøver med høye oocystetall dominerte de to de patogene artene *E. crandallis* og *E. ovinoidalis*.

Tilvekst

Der var ingen statistisk signifikant forskjell i tilvekst (P=0,67) mellom de tre gruppene fra dag 7 til 21 etter utslipp. Gjennomsnittlig tilvekst (basert på aritmetisk gjennomsnitt) for de tre gruppene, samt 95 % konfidensintervaller, var: Bay7: 4,0 (3,47–4,53) kg; Vec7: 4,34 (3,79–4,89) kg; Kontroll: 4,19 (3,63–4,76) kg.

Diskusjon

I dette forsøket ble det ikke påvist noen statistisk signifikant effekt av forebyggende behandling med diclazuril eller toltrazuril 7 dager etter beiteslipp på oocysteutskillelsen på dag 21, eller på lammenes tilvekst fra dag 7 til 21 etter beiteslipp. Den viktigste indikatoren på mangelfull effekt i dette tilfellet var oocystetallene på dag 21, da lammene viste seg å være moderat angrepet av koksidier og neppe fikk redusert tilveksten i særlig grad. Men selv ved kraftigere angrep og god effekt av toltrazuril, kan det være vanskelig å få signifikante forskjeller i tilvekst mellom små grupper av ubehandlede og behandlede lam på grunn av store

individuelle variasjoner i smitteopptak og tilvekst (2, 3). Det beskrevne forsøket i 2009 bekreftet resultatene fra samme besetning (besetning B) under studien ett år tidligere (2), da det heller ikke kunne påvises noen signifikant effekt av profylaktisk behandling med diclazuril eller toltrazuril på feceskonsistens og oocysteutskillelse på dag 21, eller på tilvekst fra utslipp i mai til høstveiing i september. I den andre besetningen på Jæren (besetning A) var det under forsøket i 2008 heller ingen signifikant effekt av behandling på feceskonsistens og oocysteutskillelse, men en svak positiv effekt på tilvekst (ikke signifikant) fra vår til høst sammenlignet med de ubehandlede kontrollene (2). I besetning B ser det altså ut til at både diclazuril og toltrazuril har redusert effekt mot ulike *Eimeria*-arter hos lam, inkludert de to patogene artene *E. crandallis* og *E. ovinoidalis*, og dette var sannsynligvis også tilfelle i besetning A under forsøket i 2008.

Det er nærliggende å anta at den reduserte effekten skyldes resistens mot både diclazuril og toltrazuril hos de stedegne stammene av *Eimeria* i disse besetningene, men dette kan bare definitivt fastslås gjennom eksperimentelle infeksjoner av lam andre steder med kjente infeksjonsdoser av disse stammene, fulgt av en sammenligning av utfallet av infeksjonen mellom behandlede og ubehandlede grupper. Det er tidligere ikke rapportert om redusert effekt eller resistens mot diclazuril og toltrazuril hos *Eimeria*-arter hos pattedyr, men resistens mot toltrazuril og diclazuril er påvist hos flere feltisolater av *Eimeria* hos høns (6, 7).

Det er foreløpig umulig å si om den reduserte effekten av diclazuril og toltrazuril mot *Eimeria* hos sau er avgrenset til de to undersøkte besetningene på Jæren, eller også forekommer i andre besetninger i dette området, eller i andre deler av Norge. Toltrazuril er trolig blitt brukt mot koksidier hos lam i en lengre periode (siden slutten av 1980-tallet) og i større omfang på Jæren enn i mange andre områder av landet. Dette, i kombinasjon med en svært intensiv bruk av sauebeitene på Jæren, kan ha bidratt til en sterkere/raskere seleksjon av koksidiestammer med redusert følsomhet for diclazuril og toltrazuril i dette området sammenlignet med koksidiestammer i besetninger andre steder i landet. Stammer med nedsatt følsomhet eller resistens vil imidlertid raskt kunne spre seg mellom ulike besetninger via felles utmarksbeite eller salg av dyr. For å få avdekket om redusert effekt av diclazuril og toltrazuril foreligger i flere sauebesetninger i Norge, er det viktig i tiden framover at det blir tatt ut fecesprøver fra lam som får bløt avføring eller diaré 2-3 uker etter beiteslipp til tross for profylaktisk behandling, og at disse prøvene blir undersøkt kvantitativt for oocyster av den enkelte veterinær eller ved diagnostiske laboratorier.

I besetninger der diclazuril eller toltrazuril viser seg å ha redusert effekt mot de patogene *Eimeria*-artene hos sau, vil andre forebyggende tiltak enn medikamentell profylakse måtte tas i bruk for å unngå alvorlige koksidioseutbrudd hos lamma. Ettersom lavt smittepress inne i sauefjøset (det vil si mangelfull immunisering), kombinert med opptak av overvintrede oocyster like etter beiteslipp, synes å være hovedårsaken til beitekoksidiose hos lam under norske forhold (1–4), vil skifte av vårbeiteareal fra år til år, eller med få års mellomrom, kunne være et effektivt tiltak. Dette vil det imidlertid ofte være nesten umulig å gjennomføre i praksis, men man kan eventuelt prøve å forhindre at lammene får tilgang til områder av beitet med mye gammel sauemøkk (liggeplasser, drikkeplasser og lignende) den første dagen etter utslipp, når de erfaringsmessig spiser jord. Det er gjerne spesielt eldre lam som har stått lenge inne, som spiser jord når de kommer ut på beite, og dette kan være et utslag av mineralmangel. Mineraltilskudd, for eksempel jerninjeksjon, til lamma, eller tilgang til rein jord inne, kan muligens redusere jord- og smitteopptaket etter utslipp. Et annet alternativ er å slippe søyer og lam ut på beitet, i alle fall på dagtid, fra få dager etter lammingen. Dette vil sannsynligvis gi mindre jord- og smitteopptak. Dessuten er det vist eksperimentelt at lam som blir smittet med *E. crandallis* og *E. ovinoidalis* innen de er tre uker gamle, får langt mildere infeksjoner (subkliniske) enn lam som blir smittet når de er fire uker gamle eller eldre, samtidig som tidlig smittede lam utvikler beskyttende immunitet mot senere infeksjoner (8).

De nevnte tiltakene kan med fordel også benyttes i besetninger hvor man fortsatt har god profylaktisk effekt av diclazuril og toltrazuril for om mulig å redusere behovet for medikamentell profylakse mot koksidiose. For å unngå eller forsinke utvikling av resistens mot diclazuril og toltrazuril hos *Eimeria*-arter hos sau, er det nemlig av stor betydning at disse preparatene benyttes mest mulig restriktivt i de enkelte besetningene. Dette vil i praksis si maksimalt en enkelt forebyggende behandling per lam, og terapeutisk bruk bare til tidligere ubehandlede lam med diagnostisert koksidiose, det vil si bare ved diaré som skyldes koksidier. Da vil man forhåpentligvis ha god effekt av medikamentell forebygging av beitekoksidiose hos lam i de fleste besetninger i mange år framover.

Sammendrag

Den forebyggende effekten av diclazuril (1 mg/kg) og toltrazuril (20 mg/kg) mot koksidiose hos lam ble undersøkt på nytt i en besetning på Jæren, der man i et koksidioseforsøk ett år tidligere hadde observert mulig redusert effekt av disse medikamentene. To grupper av lam ble behandlet med normal dose av enten diclazuril (1 mg/kg) eller toltrazuril (20 mg/kg) 7 dager etter beiteslipp, mens én gruppe var ubehandlede kontroller. Det ble ikke funnet statistisk signifikante forskjeller mellom gruppene når det gjaldt oocysteutskillelse på dag 21 etter beiteslipp, eller på tilvekst fra dag 7 til 21 etter beiteslipp. Forsøket bekreftet dermed at det foreligger redusert effekt av diclazuril og toltrazuril mot *Eimeria*-arter hos sau i denne besetningen.

Summary

REDUCED EFFICACY OF DICLAZURIL AND TOLTRAZURIL AGAINST *EIMERIA* SPECIES OF SHEEP ON A FARM IN ROGALAND COUNTY, NORWAY

The prophylactic effect of diclazuril (Vecoxan vet.®) and toltrazuril (Baycox Sheep vet.®) against pasture coccidiosis in lambs was re-investigated in a herd in Rogaland county, southwestern Norway, in which reduced efficacy of these drugs had seemed to occur in a trial the preceding year. Two groups of lambs were treated orally with the recommended dose of either diclazuril (1 mg/kg) or toltrazuril (20 mg/kg) 7 days after turnout on pasture; whereas one group acted as untreated controls. No statistically significant differences between the groups regarding oocyst output on day 21 after turnout or weight gain between days 7 and 21 after turnout were found. The experiment thus confirmed that there is a reduced efficacy of diclazuril and toltrazuril against *Eimeria* species of sheep in this herd.

Etterord

Forfatterne vil få takke eieren av den undersøkte besetningen for tillatelse til å gjennomføre forsøket, samt for hjelp i forbindelse med behandling, prøvetaking og veiing av lammene. Videre vil vi få takke Karianne Strømme Johannessen for laboratorieundersøkelse av fecesprøvene.

Referanser

1. Helle O. Winter resistant oocysts in the pasture as a source of coccidial infection in lambs. Acta Vet Scand 1970; 11: 545–64.
2. Gjerde B, Vatn S, Nielsen B, Dahl J. Forebyggende effekt av toltrazuril (Baycox® Sheep vet.) og diclazuril (Vecoxan® vet.) mot koksidiose hos lam på beite. Nor Vet Tidsskr 2009; 121: 259–66.
3. Gjerde B. Førebygging av koksidiose hos lam med toltrazuril (Baycox®). Nor Vet Tidsskr 1987; 99: 284–5.
4. Gjerde B, Helle O. Efficacy of toltrazuril in the prevention of coccidiosis in naturally infected lambs on pasture. Acta Vet Scand 1986; 27: 124–37.
5. Gjerde B, Helle O. Chemoprophylaxis of coccidiosis in lambs with a single oral dose of toltrazuril. Vet Parasitol 1991; 38: 97–107.
6. Stephan B, Rommel M, Daugschies A, Haberkorn A. Studies of resistance to anticoccidials in *Eimeria* field isolates and pure *Eimeria* strains. Vet Parasitol 1997; 69: 19–29.
7. Peek HW, Landman WJM. Higher incidence of *Eimeria* spp. field isolates sensitive for diclazuril and monensin associated with the use of live coccidiosis vaccination with Paracox™-5 in broiler farms. Avian Dis 2006; 50: 434–9.
8. Gregory MW, Catchpole J. Ovine coccidiosis: heavy infection in young lambs increases resistance without causing disease. Vet Rec 1989; 124: 458–61.

Nyhet fra Interfarm

Loxicom
meloxicam

generika til Metacam® injeksjonsløsning 5 mg/ml og oral mikstur 1,5 mg/ml samt oral mikstur 0,5 mg/ml

Bredt sortiment i praktiske forpakninger i form av løsning for injeksjon og orale miksturer i to ulike styrker.

Fordeler med oral mikstur:

- **Gjennomsiktig plastflaske**
- **2 doseringssprøyter per forpakning: 1 for stor, en for liten hund**
- **Dryppsikkert uttak.**

Nå tilgjengelig hos Veso, Apotek1, Europharma og Boots apotekene. Meget gunstige priser!

Loxicom er et NSAID for lindring av inflammasjoner og smerte i forbindelse med akutte og kroniske skjeletlidelser i bevegelsesapparatet hos hund samt for lindring av postoperativ smerte hos hund og katt.

Kontraindikasjon: Skal ikke gis til drektige eller diegivende dyr. Skal ikke gis til dyr som lider av gastrointestinale sykdommer som irritasjon eller blødninger, svekket lever, nyrer eller hjertesvikt og blødningsforstyrrelser. Skal ikke brukes ved hypersensitivitet overfor virkestoffet eller noen av tilsetningsstoffene. Skal ikke brukes til hunder yngre enn 6 uker.

INTERFARM

Telefon 6758 1130
Fax 6758 1132
E-post: post@interfarm.no

Revidert veiledning for forfattere av fagartikler

Norsk veterinærtidsskrift har for tiden godt tilfang av fagartikkelmanuskripter. Dette setter vi pris på, og vi håper naturligvis at våre lesere verdsetter de fagartiklene som trykkes.

NVT er av Universitets- og høgskolerådet (og dermed av Kunnskapsdepartementet) godkjent som et vitenskapelig tidsskrift. Dette forutsetter at det jevnlig publiseres fagartikler. Det er også en forutsetning at fagartiklene holder akseptabelt vitenskapelig nivå. Utgangspunktet i så måte er naturligvis kvaliteten på manuskriptene vi mottar.

I den videre prosessen fram mot eventuell trykking bidrar NVTs faglige medarbeidere samt eksterne fagfeller i vurderingen av manuskriptene, slik at kvaliteten sikres best mulig. Fagfellevurderingen, som er obligatorisk for vitenskapelige manuskripter (fagartikkelmanuskripter), er tidkrevende, og vi er svært takknemlige overfor dem som påtar seg denne oppgaven. Det må understrekes at jo grundigere mottatte manuskripter er gjennomarbeidet fra forfatternes side, dess enklere og mer lystbetont blir vurderingsprosessen.

Vurderingen av det enkelte manuskript omfatter både det faglige innholdet og måten det presenteres på. Videre er det visse formelle krav som må innfris. Det er i hovedsak på dette området at den reviderte forfatterveiledningen skiller seg fra forrige versjon.

I tråd med retningslinjer som gjelder for de fleste biomedisinske tidsskrifter, ber vi nå alle forfattere av fagartikkelmanuskripter avgi en "medforfatter-erklæring", der den enkeltes bidrag i arbeidet beskrives, og dessuten redegjøre for eventuelle interessekonflikter. Det er utarbeidet egne skjema for disse formål. Forfatterveiledningen, inkludert skjemaene, finnes i dette nummeret av NVT og blir for øvrig lagt ut på Den norske veterinærforenings hjemmesider (http://www.vetnett.no).

Av andre "nyheter" i veiledningen kan det nevnes at kravene til utforming av fagartikler i kategorien "oversiktsartikler" er spesifisert tydeligere. Kasuistikker, der det dessuten gis en bred oversikt over det aktuelle emnet, kan også bli vurdert som fagartikler, og veiledningen beskriver hvorledes disse manuskriptene bør utformes. Videre er samlingen av eksempler på angivelse av referanser i referanselisten utvidet.

Den foreliggende versjonen av forfatterveiledningen vil gjelde for artikler som blir publisert fra 2011. Vi ber derfor om at de som fra nå av sender fagartikkelmanuskripter til NVT, følger de nye retningslinjene, idet de fleste manuskriptene vi mottar heretter, neppe vil komme på trykk før i 2011.

Steinar Waage

Veiledning for forfattere av fagartikler (vitenskapelige artikler) til Norsk veterinærtidsskrift

Emner for fagartikler til Norsk veterinærtidsskrift (NVT) kan hentes fra alle deler av veterinærmedisinen og fra tilgrensende fagområder. Artiklene skal gi konsentrert og korrekt informasjon og bør være utformet slik at de er lett forståelige. Både originalarbeider (basert på egne observasjoner), oversiktsartikler og kasuistikker (der det samtidig gis en bred oversikt over det aktuelle emnet) vil bli vurdert for publisering som fagartikler. Nærmere opplysninger om utformingen av fagartikler er gitt i kapitlet "Utforming av manuskripter" nedenfor.

I tillegg til denne veiledningen vil vi henvise til dokumentet "Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals" utgitt av International Committee of Medical Journal Editors (www.icmje.org). Manuskripter sendt til NVT vil i store trekk bli vurdert i henhold til disse retningslinjene.

Det forventes at mottatte manuskripter er grundig gjennomarbeidet faglig og formelt. Det legges også stor vekt på den språklige utformingen.

Utkast til artikler vil ikke bli vurdert av redaksjonen.

Innsending av manuskripter

Manuskriptet innsendes fortrinnsvis som e-post (til nvt@vetnett.no), alternativt på diskett (til Norsk veterinærtidsskrift, postboks 6781 St. Olavs plass, 0130 Oslo). Ved innsendelse på diskett vedlegges et papireksemplar av manuskriptet. Figurer sendes som separate datafiler eller papiroriginaler.

Faglige manuskripter som NVT mottar, vurderes enten som fagartikler eller som artikler i kategorien "fagaktuelt". I følgeskrivet bør forfatterne tydeliggjøre hvorvidt de ønsker det innsendte manuskriptet vurdert som fagartikkel eller fagaktuelt.

Mottak og fagfellevurdering av manuskripter

Mottak av et manuskript bekreftes skriftlig av tidsskriftets redaksjon. Manuskriptet blir vurdert av minst én faglig kvalifisert person (fagfelle, referee). Resultatet av vurderingen blir normalt meddelt forfatteren innen to måneder etter at manuskriptet er bekreftet mottatt.

Artiklenes lengde og språk

En fagartikkel bør normalt ikke overskride 4000 ord (eksklusiv sammendrag, summary og referanser). Manuskripter bør være skrevet på norsk. Unntaksvis kan et annet skandinavisk språk godtas.

Annen publisering av arbeidet

Det forutsettes at et innsendt manuskript ikke er publisert tidligere eller er under vurdering for publisering i et annet tidsskrift. Manuskripter der deler av resultatene er blitt presentert ved en faglig konferanse og publisert som abstrakt eller poster, kan aksepteres. Manuskripter der deler av resultatene er publisert i et annet tidsskrift, for eksempel i form av en "short communication", kan vurderes for publisering dersom følgende krav oppfylles:

- NVTs redaktør og redaktøren av det andre tidsskriftet må være fullt informert. Kopi av den primære versjonen må vedlegges det innsendte manuskriptet.
- På tittelsiden i det innsendte manuskriptet skal det fremgå, for eksempel i en fotnote, at deler av materialet er publisert, eller vurderes for publisering, i et annet tidsskrift.

Det er intet i veien for at resultater som tidligere er publisert i en eller flere originalartikler i andre tidsskrifter (for eksempel delarbeidene i en doktoravhandling), sammenfattes og presenteres som del av en oversiktsartikkel i NVT.

Forfatterskap

Når et manuskript har flere forfattere, skal alle ha bidratt slik at hver enkelt oppfyller alle de tre følgende kriteriene:

- Vesentlige bidrag til idé til og utforming av studien, eller datainnsamling/-generering, eller analyse og tolkning av resultatene.
- Utarbeidelse av manuskriptet eller kritisk gjennomgang av manuskriptets intellektuelle innhold.
- Godkjenning av den artikkelversjonen som skal publiseres.

Et skjema ("Medforfattererklæring") (Ramme 1) der forfatternes bidrag spesifiseres, fylles ut og sendes til NVTs redaksjon sammen med manuskriptet.

Ramme 1.

MEDFORFATTERERKLÆRING

Navn: _____

Manuskriptets tittel: _____

Undertegnede bekrefter å ha bidratt til følgende deler av studien:

- Idé til og/eller design av studien — Ja ❑ / Nei ❑
- Praktisk gjennomføring av studien — Ja ❑ / Nei ❑
- Analyse og fortolkning av resultatene — Ja ❑ / Nei ❑
- Utarbeidelse av manuskriptet eller kritisk gjennomgang av manuskriptets intellektuelle innhold — Ja ❑ / Nei ❑

Undertegnede medforfatter har lest og godkjent den innsendte versjonen av manuskriptet.

_____ (sted) _____ (dato) _____ (signatur)

Registrering av artikler trykket i NVT

NVT er registrert som et vitenskapelig tidsskrift i Kunnskapsdepartementets autoritetsregister for publiseringskanaler. Artikler i NVT registreres i litteraturdatabasene BeastCD og VetCD, som er henholdsvis den husdyrfaglige og den veterinærmedisinske delen av CAB Abstracts. Sammendrag (abstracts) av artiklene på engelsk er tilgjengelig i disse databasene.

Interessekonflikter

I henhold til retningslinjer gitt av International Committee of Medical Journal Editors skal forfattere av vitenskapelige artikler gi beskjed om eventuelle interessekonflikter. Innhenting av slike opplysninger er nå vanlig praksis i biomedisinske tidsskrifter, inklusiv NVT. Vi ber derfor alle forfattere av fagartikler om å besvare spørsmålene i skjemaet "Erklæring vedrørende eventuelle interessekonflikter" (Ramme 2). Hensikten med spørsmålene er å bidra til åpenhet omkring forfatternes engasjementer.

Hvorledes spørsmålene besvares vil ikke influere på den faglige vurderingen av manuskriptet og hvorvidt manuskriptet godtas for publisering. Signert(e) skjema(er) sendes NVTs redaksjon sammen med manuskriptet. Alternativt kan hver enkelt forfatter sende en e-post til redaksjonen der spørsmålene er besvart.

Utforming av manuskripter

Før innsending bør forfatter(ne) få manuskriptet gjennomgått av kvalifiserte personer for å sikre at innholdet er tilfredsstillende vitenskapelig og språklig.

Når det gjelder formalia vedrørende presentasjon av manuskripter, kan det være nyttig å konsultere et av de siste numrene av NVT.

Manuskriptet skrives med dobbel linjeavstand og cirka 3 cm marg på begge sider. Avsnitt markeres med innrykk. Sidene nummereres. Nummerering av linjene på den enkelte side er ønskelig.

Innholdet i selve manuskriptet bør i hovedsak presenteres som sammenhengende tekst. Punktvise opplistinger begrenses til et minimum. Der en slik opplisting anses som meget hensiktsmessig, presenteres den i en ramme (som det henvises til i teksten). Lengre sitater fra andre publikasjoner kan også gjengis i rammer. Se for øvrig en kort omtale av rammer under Formelle opplysninger nedenfor.

Originalartikler skal ha tittelside, en ingress, innledning, beskrivelse av materiale og metoder, presentasjon av resultater, diskusjon, sammendrag, engelsk tittel og summary og referanseliste.

Oversiktsartikler må gi en dekkende og oppdatert beskrivelse av det emnet tittelen angir. Dersom det i litteraturen foreligger motstridende opplysninger om vesentlige forhold innen det aktuelle emnet, eller vesentlige forhold er mangelfullt belyst, må dette framgå av oversiktsartikkelen. Med unntak av resultatkapitlet bør en oversiktsartikkel inneholde de samme kapitlene som en originalartikkel. Selve litteraturoversikten, som normalt plasseres mellom Materiale og metoder og Diskusjon, gis en utforming og en kapittelinndeling som er passende for vedkommende emne.

Kasuistikker utformet som fagartikler må i tillegg til kasusbeskrivelsen(e) inneholde en oversikt over det aktuelle emnet. Det benyttes i hovedsak samme kapittelinndeling som originalartikler, men det er naturlig å erstatte overskriften Resultater med Kasuistikk(er). Litteraturoversikten plasseres enten før eller etter kasusbeskrivelsen(e) og kan eventuelt inndeles i underkapitler med passende overskrifter.

Tittelsiden

Artikkelens tittel bør være kort, konsis og informativ. Forfatterne angis med første fornavn, eventuelle øvrige fornavn (kun initialer), mellomnavn og etternavn. Tilhørighet angis. Full postadresse og eventuell e-postadresse angis bare for førsteforfatter. Nederst på tittelsiden angis inntil fem nøkkelord (key words) på engelsk.

Ingress

Hensikten med ingressen er å anspore lesernes interesse for artikkelen. Ingressen skal være meget kortfattet og ikke overskride 75 ord. Fet, kursivert skrift benyttes.

Innledning

Her gis en kort introduksjon til artikkelens tema. Det presenteres tilstrekke-

Ramme 2.

ERKLÆRING VEDRØRENDE EVENTUELLE INTERESSEKONFLIKTER

I henhold til retningslinjer gitt av International Committee of Medical Journal Editors skal forfattere av vitenskapelige artikler gi beskjed om eventuelle interessekonflikter. Innhenting av slike opplysninger er nå vanlig praksis i biomedisinske tidsskrifter, inklusiv Norsk veterinærtidsskrift. Vi ber derfor alle forfattere av fagartikler om å besvare spørsmålene nedenfor.

Hensikten med spørsmålene er å bidra til åpenhet omkring forfatternes engasjementer. Hvorledes spørsmålene besvares vil ikke influere på den faglige vurderingen av manuskriptet og hvorvidt det godtas for publisering, men det vil bli informert om eventuelle interessekonflikter i artikkelen.

Svarene på spørsmålene sendes til NVT i brev eller som e-post (fra hver enkelt forfatter). Kontaktforfatter (korresponderende forfatter) er ansvarlig for at alle medforfattere besvarer spørsmålene.

Navn: _____

Manuskriptets tittel: _____

1. Har du i løpet av de siste tre årene mottatt økonomisk støtte (honorar, reisetilskudd, bevilgninger, forskningsmidler eller liknende) fra en institusjon, organisasjon eller et firma som på noen måte kan tjene eller tape økonomisk på at denne artikkelen blir publisert? Ja ❑ / Nei ❑
2. Har du i løpet av de siste tre årene vært ansatt i en institusjon, organisasjon eller et firma som på noen måte kan tjene eller tape økonomisk på at denne artikkelen blir publisert? Ja ❑ / Nei ❑
3. Har du aksjer eller andre økonomiske interesser i en institusjon, organisasjon eller et firma som på noen måte kan tjene eller tape økonomisk på at denne artikkelen blir publisert? Ja ❑ / Nei ❑

Svarer du ja på ett eller flere spørsmål, ber vi deg spesifisere forholdet nærmere:

_____

_____

_____ (sted) _____ (dato) _____ (signatur)

Norsk veterinærtidsskrift, Den norske veterinærforening, postboks 6781 St.Olavs pl., 0130 Oslo

lig informasjon til at leseren kan forstå bakgrunnen for og betydningen av at undersøkelsen ble foretatt. Vesentlige tidligere undersøkelser refereres. Formålet med undersøkelsen uttrykkes klart.

Materiale og metoder

Materialet og de metoder som ble benyttet, beskrives så presist og detaljert at det vil være mulig å repetere undersøkelsen. Dersom det ble brukt veletablerte og anerkjente metoder, gis en kort omtale av metodene supplert med henvisning til relevante referanser. Ved beskrivelse av forsøk som forutsetter godkjennelse av Utvalg for forsøk med dyr, skal det opplyses at forhåndsgodkjennelse var innhentet.

Også oversiktsartikler bør ha et kapittel om materiale og metoder der det beskrives hvorledes anvendt litteratur og eventuell annen dokumentasjon som er lagt til grunn, ble innhentet. Eksempelvis kan det dreie seg om systematiske søk i navngitte litteraturdatabaser.

I kasuistikker gis en samlet beskrivelse av felles metoder anvendt ved utredningen av kasus. Spesielle metoder benyttet til enkeltkasus beskrives i tilknytning til den øvrige beskrivelsen av det enkelte kasus.

Resultater

Resultatene presenteres enten i teksten, i tabeller eller som figurer. Figurer bør ikke benyttes der det er viktig og tilstrekkelig å rapportere resultatene i form av eksakte tallverdier. Betydningsfulle observasjoner tydeliggjøres. Nærmere opplysninger om utformingen av tabeller og figurer er gitt nedenfor (under Formelle opplysninger).

Diskusjon

I originalarbeider tolkes nye og viktige resultater i lys av andre relevante arbeider. Likeledes diskuteres sterke og svake sider ved design og metodevalg.

I oversiktsartikler bør vesentlige uavklarte faglige forhold gjøres til gjenstand for en kritisk drøfting, fortrinnsvis i et eget diskusjonskapittel.

I kasuistikker bør anvendte metoder og funn som er gjort, drøftes kritisk og vurderes i lys av relevant publisert litteratur.

Konklusjon

Konklusjonen(e) presenteres som avslutning på diskusjonskapitlet. Alternativt kan sentrale funn og slutninger presenteres under overskriften Konklusjon(er) etter diskusjonskapitlet.

Sammendrag

Sammendraget bør ikke overstige 250 ord. Det bør legges stor vekt på å utarbeide et godt sammendrag fordi det ofte er det eneste i artikkelen som blir lest.

Summary

Det gis en engelsk tittel på artikkelen. Summary bør ikke overstige 250 ord. Summary gjengis i CAB Abstracts og er vidt tilgjengelig internasjonalt. Det er svært viktig å utarbeide et dekkende og språklig tilfredsstillende summary.

Etterskrift (ved behov)

Takk eller honnør kan gis til personer eller instanser som har bidratt til undersøkelsen, men som ikke tilfredsstiller kravene til medforfatterskap. Det må redegjøres for finansiell bistand til arbeidet.

Referanser

Referanselisten skal bare omfatte arbeider som er publisert eller akseptert for publisering (for eksempel: Nor Vet Tidsskr; akseptert for publisering). Referansene nummereres fortløpende etter som de angis i manuskriptet. Henvisninger til personlige meddelelser eller upubliserte arbeider gis kun i teksten (navn og institusjonsmessig tilhørighet for kilden angis i parentes etter den refererte opplysningen).

Dersom en referanse har mer enn seks forfattere, oppgis de seks første med tilføyelsen et al. Navn på tidsskrifter forkortes i samsvar med forkortelsene brukt i PubMed. En liste over disse finnes på http://www.ncbi.nlm.nih.gov/projects/linkout/journals/jourlists.fcgi?typeid=1&type=journals&operation=Show.

Det vises for øvrig til kapitlet nedenfor der det er gitt eksempler på angivelse av referanser fra ulike kilder. Biblioteket ved Norges veterinærhøgskole vil kunne bistå når det gjelder referanser som ikke dekkes av denne eksempelsamlingen, og ved andre tvilstilfeller.

Eksempler på angivelse av referanser

Tidsskrifter

1. Oksanen A, Åsbakk K, Prestrud KW, Aars J, Derocher AE, Tryland M et al. Prevalence of antibodies against *Toxoplasma gondii* in polar bears (*Ursus maritimus*) from Svalbard and East Greenland. J Parasitol 2009; 95: 89-94.

Tidsskrifter som utelukkende publiseres online

2. Simensen E, Østerås O, Bøe KE, Kielland C, Ruud LE, Næss G. Housing system and herd size interactions in Norwegian dairy herds: associations with performance and disease incidence. Acta Vet Scand 2010; 52:14. http://www.actavetscand.com/content/52/1/14 (22.2.2010).

Tidsskrifter uten fortløpende paginering

3. Bylin J. Infektion med rävens lungmask, *Crenosoma vulpis*, hos hund. Sven Vet Tidn 2010; 62(2): 11-7.

Tidsskrifter i flere serier (A, B, C)

4. Sutherland MJ, Ware SM. Disorders of left-right asymmetry: heterotaxy and situs inversus. Am J Med Genet C 2009; 151: 307-17.

Tidsskriftsupplement som er fortløpende nummerert

5. Specks U. Epitope-specific anti-neutrophil cytoplasmic antibodies: do they matter? Can they be detected? APMIS Suppl 2009; 127: 63-6.

Tidsskriftsupplement som ikke er fortløpende nummerert

6. Evans P, Halliwell B. Micronutrients: oxidant/antioxidant status. Br J Nutr 2001; 85 Suppl 2: S67-S74.

Avisartikler

7. Kristiansen JO. Steensnæs leder matmaktutvalg. Nationen 19. februar 2010: 8.

Bøker

8. Dohoo I, Martin W, Stryhn H. Veterinary epidemiologic research. 2nd ed. Charlottetown, Prince Edward Island: VER Inc., 2009.

Bokkapitler

9. Hovda LR. Plant toxicities. I: Etttinger SJ, Feldman EC, eds. Textbook of veterinary internal medicine: diseases of the dog and cat. 7th ed. St. Louis, Missouri: Saunders Elsevier, 2010: 561-5.

10. Bill R. Dosage calculation and measu-

rements used in veterinary medicine. I: Medical mathematics and dosage calculations for veterinary professionals. 2nd ed. Ames, Iowa: Wiley-Blackwell, 2009: 171-82.

Rapporter fra konferanser, møter

11. Reed SM. Neurology is not a euphemism for necropsy: a review of selected neurological diseases affecting horses. I: Proceedings of the 54th Annual Convention of the American Association of Equine Practitioners. San Diego, California 2008: 78-109.

12. Weiss WP, Spears JW. Vitamin and trace mineral effects on immune functions of ruminants. I: Sejrsen K, Hvelplund T, Nielsen MO, eds. Ruminant physiology: digestion, metabolism and impact of nutrition on gene expression, immunology and stress. Proceedings from the 10th International Symposium on Ruminant Physiology, Copenhagen 2004. Wageningen: Wageningen Acad. Publ., 2005: 473-96.

Avhandlinger

13. Nesbakken T. Control of human pathogenic *Yersinia enterocolitica* in the meat chain. Oslo 2009. Dr.philos.-avh. – Norges veterinærhøgskole.

Nettdokumenter (avlesningsdatoen må være med i referansen)

14. Norsk institutt for vannforskning. NIVA har inngått 5-årig avtale om bekjempelse av lakseparasitten Gyrodactylus. http://www.niva.no/symfoni/infoportal/publikasjon.nsf/ URLinter/98468C9DCE4BECEBC1257309003EDC40?OpenDocument (22.1.2010).

Offentlige publikasjoner

15. Dyrehelsepersonelloven. Lov av 15. juni 2001 nr 75: Lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell. Oslo 2001. http://www.lovdata.no/all/hl-20010615-075.html (21.2.2010).

Kunnskapsdepartementet. Forskrift for graden philosophiae doctor (Ph.D.) ved Norges veterinærhøgskole. Oslo 2007. FOR-2007-03-29-1100. http://www.lovdata.no/for/sf/kd/kd-20070329-1100.html (21.2.2010).

17. Globale miljøutfordringer – norsk politikk: hvordan bærekraftig utvikling og klima bedre kan ivaretas i offentlige beslutningsprosesser. Oslo 2009. (NOU 2009:16.) http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/dok/nouer/2009/nou-2009-16.html?id=568044 (22.2.2010).

18. FAO. Emergency prevention system for transboundary animal and plant pests and diseases (EMPRES). http://www.fao.org/ag/AGAinfo/programmes/en/empres.html (22.2.2010).

Formelle opplysninger

Overskrifter

For å bedre lesbarheten kan de enkelte hovedavsnittene deles opp ved hjelp av overskrifter på et underordnet nivå. Det skal ikke være mer enn fire nivåer med overskrifter, hovedavsnittets overskrift medregnet. Til de tre første nivåene nyttes henholdsvis fet, kursiv og vanlig skriftstil. På et eventuelt fjerde nivå fortsetter teksten på samme linje som "overskriften" (som skrives kursivert).

Språklig

Som hovedregel unngås forkortelser. Det er ønskelig at det benyttes norsk veterinærmedisinsk fagspråk. Når det gjelder medisinsk terminologi, kan én kilde til rettledning finnes under forfatterveiledningen til Tidsskrift for Den norske legeforening (www.tidsskriftet.no). Det benyttes latinsk bokstavering når ord gjengis i sin opprinnelige form, mens fornorskede avledninger av ordet gis en "norsk" bokstavering.

Tall

Tall angis med sifre der de er direkte knyttet til en måleenhet angitt i en allment akseptert forkortet form (for eksempel 3 cm, 8 kg, 5 %, 7 mmol/l, -2 °C) (mellomrom mellom siffer og måleenhet). For øvrig skrives tallord til og med tolv med bokstaver i teksten (for eksempel to uker, seks kalver), mens sifre brukes for høyere tall.

Tabeller

Hver tabell skrives på egen side. Tabellene nummereres fortløpende med arabiske tall etter som de refereres i teksten. Tabellteksten, som plasseres over tabellen, skal være kortfattet, men tilstrekkelig informativ slik at tabellen kan forstås uavhengig av hovedteksten. Hver kolonne i tabellene forsynes med en kort overskrift. Forklaringer gis i fotnoter. Vertikale streker, skyggelegging av deler av tabellen eller avvikende skriftstil (bortsett fra kursivering av latinske ord) skal ikke forekomme. Lag tabellene på enkel måte med få horisontale streker (se Tabell 1).

Tabeller plasseres på egne sider etter referanselisten i manuskriptfilen.

Figurer

Figurene nummereres fortløpende med arabiske tall etter som de refereres i teksten. Hver figur plasseres på eget ark. Figurnummer angis på arket. Figurtekstene skrives samlet på eget ark. Bruk ikke tredimensjonale figurer. Figurteksten skal utformes slik at figuren kan forstås uavhengig av hovedteksten. For figurer som ikke er forfatterens egne, må tillatelse til gjengivelse innhentes og kildeangivelse angis i figurteksten i tillegg til i referanselisten.

Figurer sendes samlet i en egen fil eller som separate filer. Figurtekstene plasseres til slutt i manuskriptfilen.

Tabell 1. Resultat av X-test utført på prøver der dyrking viste tilstedeværelse (+) eller fravær (–) av *Staphylococcus aureus* eller koagulasenegative stafylokokker (KNS).

Resultat av dyrking	Antall prøver	Resultat av X-test		
		Positive (%)	Negative (%)	Usikre[a] (%)
S. aureus +	229	87,3	8,7	3,9
S. aureus –	311	4,5	90,0	5,5
KNS +	198	70,2	17,7	12,1
KNS –	256	9,8	75,4	14,8

a Svak antydning til positiv reaksjon.

Rammer

Eventuelle rammer nummereres fortløpende med arabiske tall etter som de refereres i teksten. En kortfattet tekst, som gir en passende introduksjon til innholdet, plasseres over eller inne i rammen.

Diverse

Navn på alle taxa (herunder arts- og genusbetegnelser) kursiveres. Andre latinske ord kursiveres ikke. Første gang en art angis i teksten, skrives genusnavnet fullt ut (for eksempel *Escherichia coli*). Deretter forkortes genusnavnet (*E. coli*).

Analyseutstyr som ble benyttet, skal angis med tilvirker og land. Farmasøytiske spesialpreparater skal angis med innhold av virkestoff(er), styrke, formulering og (i parentes) preparatnavn® og produsent.

Bestilling av særtrykk

Forfattere og andre interesserte kan bestille særtrykk av artikler i NVT. Bestillingsskjema finnes på Den norske veterinærforenings internettsider (www.vetnett.no under Norsk veterinærtidsskrift) eller kan fås ved henvendelse til redaksjonssekretæren (telefon 22 99 46 15). Forfattere kan få tilsendt artikkelen som pdf-fil.

Steinar Waage
Veterinærmedisinsk redaktør

Den norske veterinærforening ønsker dere alle en riktig god sommer!

NYHET

NÅ ER DEN HER:

Den komplette 2-i-1 beskyttelse mot flått, lopper og lus på både hund og katt

FRONTLINE COMP

Fipronil • S-methopren

www.frontline.com

Frontline Comp Merial

PÅFLEKKINGSVÆSKE, opplösning: 1 ml inneh.: **Hund:** 100 mg fipronil, 90 mg (S)-methopren. **Katt:** 100 mg fipronil, 120 mg (S)-metopren. **Indikasjoner:** Mot loppeangrep eller samtidige angrep av lopper, flått og/eller pelsspisende lus hos hund og katt. **Hund:** Den insektiscide effekten mot nye angrep av adulte lopper varerer i 8 uker. Forebygger formeringen av lopper i 8 uker ved å hindre utviklingen av egg samt larver og puppe som stammer fra egg lagt av adulte lopper. Produktet har en vedvarende acaricid effekt mot flått i opp til 4 uker. **Katt:** Den insektiscide effekten mot nye angrep av adulte lopper varerer i 4 uker. Forebygger formeringen av lopper i 5 uker ved å hindre utviklingen av egg samt larver og puppe som stammer fra egg lagt av adulte lopper. Produktet har en vedvarende acaricid effekt mot flått i opp til 2 uker. **Kontraindikasjoner:** Valpe: unger som er 8 uker og/eller < 2 kg og kattunger yngre enn 8 uker og/eller < 1 kg bør ikke behandles da sikkerhet for disse ikke er dokumentert. Brukes ikke på syke dyr eller dyr under rekonvalesens. **Brukes ikke på kaniner da bivirkninger ikke dødsfall er rapportert. Bivirkninger:** Eksemer er ved sjeldne man forbigående hudreaksjoner på applikasjonsstedet (flassing, lokalt hårtap, rødme og irritasjon) og generell klø eller hårtap har blitt rapportert. Kraftig salivasjon og overdrive nervøse tegn (slikt fenomener for stimulering, depresjon, andre nervøse ungs og oppkast og respiratoriske symptomer har også blitt observert etter behandling, men det behandlede dyret sikker seg, kan det forekomme en kort periode av hypersalivasjon. **Forsiktighetsregler: For dyr:** Unngå kontakt med dyrets øyne. Applikasjonsproduktet på en sonde der dyret ikke kan slikke seg. Ved behandling av flere dyr vil det gjøres at de ikke slikker hverandre. Bad ikke 2 dager etter applikasjon av produktet og bad ellers ikke en gang i uken hver uke. Eksemer flått kan bite og fast. Overflating av ventrumene sykdommen kan derfor ikke utelukkes helt. Lopper fra dyr influenser ofte dyrets sengetøyer. Når man starter behandling av mannen influerte dyr bør også dyrets omgivelser behandles med passende insektisid og støvsuges regelmessig. Inntil tør ikke fjerne i minstreg de 2 første dagene etter applikasjon. **For personer:** Unngå kontakt med øyne. Ved og munnhule: Ved kontakt med øyne: skyll nøye med rent vann. Vask hånden etter bruk. Behandlede dyr bør ikke røre med barn eller hånderbrø for applikasjonsstedet hvor tørket. Det anbefales derfor at dyrene behandles på kvelden og at nylig behandlede dyr ikke tillates å sove med barn. Ikke spis, røyk eller drikk mens produktet påføres. **Dosering:** Applisere på huden. Kun for utvortes bruk. Ny behandling bør ikke foretas oftere enn hver 4. uke da sikkerhetsmarginer med kortere behandlingsintervall ikke foreligger. Etter applikasjon spred innholdet fra applikasjonsrøret til ønsket deler av dyret i løpet av 24 timer. **Hund: 2-10 kg:** 1 pipette à 0,67 ml **10-20 kg:** 1 pipette à 1,34 ml. **20-40 kg:** 1 pipette à 2,68 ml. **>40 kg:** 1 pipette à 4,02 ml. **Katt:** 1 pipette à 0,5 ml. **Pakninger:** 2 × 0,5 ml (endosepipette) 3 × 0,67 ml (endosepipette), 3 × 1,34 ml (endosepipette) 3 × 2,68 ml (endosepipette), 1 × 4,02 ml (endosepipette). **Receptgruppe:** C. **Merial Norden A/S Postboks 462 Sentrum. 0105 Oslo Tlf: 928 49 836 605**

MERIAL

FL-NO-0-9

Konsensus om dyreforsøk – Norecopas rolle

Både innen veterinær- og humanmedisin representerer det for mange et moralsk dilemma at behandlingen vi tilbyr våre pasienter er basert på dyreforsøk. Det blir en form for "omvendt veterinærmedisin" når friske dyr gjøres til pasienter for å teste ut en ny kirurgisk teknikk eller medisinsk behandling. Norecopa er en uavhengig medlemsorganisasjon som tilstreber konsensus mellom parter med svært ulike oppfatninger om temaet.

Adrian J. Smith
Norecopa
Veterinærinstituttet
Postboks 750 Sentrum
0106 Oslo
E-post: adrian.smith@vetinst.no

Bente Bergersen
Norecopa

Key words: Norecopa, animal experimentation, alternatives, consensus platform

Innledning

Temaet dyreforsøk har engasjert og til dels polarisert befolkningen i mange land i årevis. Blant annet i Europa har det vokst opp sterke organisasjoner som på ulike måter arbeider for å redusere omfanget av dyreforsøk, noen på en mer pragmatisk måte enn andre. Konfrontasjoner har forekommet mellom partene, noen ganger endog med trusler mot enkeltpersoner og bruk av vold. Dette har ofte ført til at forskere som benytter dyr i sin forskning, nøler med å delta i offentlige debatter om temaet, og at de er svært tilbakeholdne med å opplyse om sitt arbeid.

Parallelt til denne konflikten har det internasjonale forsøksdyrmiljøet selv tatt initiativ til omfattende forbedringer av dyreforsøk. Mye av inspirasjonen til denne aktiviteten er hentet fra publikasjonene til to britiske forskere, William Russell og Rex Burch. I deres bok "Principles of Humane Experimental Technique" fra 1959 (1) utdyper de konseptet om "de 3 R-ene" (replacement, reduction, refinement). Forenklet sagt mente Russell og Burch at ved vitenskapelige studier som kan involvere dyr, bør man i planleggingsfasen alltid søke etter eventuelle erstatninger for dyreforsøk, redusere antallet forsøksdyr til et absolutt minimum og iverksette tiltak som er egnet til å forbedre velferden til dyrene som må brukes.

3R-prinsippet gikk nærmest upåaktet hen de første par tiårene etter utgivelsen av deres bok. Takket være et initiativ fra noen av de mest fremtredende forsøksdyrmiljøene, særlig i Storbritannia, Nederland og USA, ble det imidlertid i 1993 innledet en serie med verdenskongresser om de 3 R-ene som både har belyst og stimulert forskningsinnsatsen på dette området. På den tredje kongressen som ble arrangert i 1999, 40 år etter utgivelsen av boken til Russell og Burch, ble det offentliggjort en erklæring om dyreforsøk, Bologna-deklarasjonen (2), hvor det blant annet ble uttalt at:

- human forskning er vitenskapelig god forskning som best oppnås ved anvendelse av de 3 R-ene,
- de 3 R-ene er et konsept som alle interessepartene bør kunne enes om, og gir anledning til å oppnå både vitenskapelige, økonomiske og humanitære gevinster.

Diskusjonene som førte frem til Bologna-deklarasjonen, tok utgangspunkt i EUs forsøksdyrdirektiv (86/609/EEC fra mars 1986) (3), hvor det i artikkel 23 står:

"The Commission and Member States should encourage research into the development and validation of alternative techniques which could provide the same level of information as that obtained in experiments using animals but which involve fewer animals or which entail less painful procedures, and shall take such other steps as they consider appropriate to encourage research in this field".

Initiativtakerne til Bologna-deklarasjonen mente at det trengtes en europeisk organisasjon til å stimulere implementeringen av de 3 R-ene på nasjonalt nivå. Året etter Bologna-kongressen ble det arrangert et arbeidsmøte i Brussel av en organisasjon med navnet *ecopa* (European Consensus-Platform for Alternatives, www.ecopa.eu). Navnet ble skrevet med små bokstaver i kursiv for å unngå forveksling med en annen organisasjon med samme navn. Kongstanken var å redusere aggresjonen mellom de ulike partene som er engasjert i dyreforsøk og forsøksdyrproblematikk, ved å skape et forum hvor man kunne søke felles holdninger og tilstrebe konsensus. Dermed ble det åpnet for medlemskap i *ecopa* for de landene som hadde en

organisasjon med representanter fra alle de fire partene som *ecopa* var opptatt av: forvaltning, akademia, industri og dyrevernorganisasjoner.

Dette var en ny idé som skapte diskusjon i en del land, noe som stemningen på det første møtet til tider vitnet om. Blant annet skulle de ulike landene finne ut hvilken organisasjon som skulle representere dem som fullt medlem i *ecopa*. Noen få land (Nederland, Tyskland og Belgia) hadde allerede etablert plattformer som tilfredsstilte kravene for opptak i *ecopa*. Andre land, som Storbritannia, oppdaget derimot at de, til tross for sine lange tradisjoner for dyrevernsarbeid, ikke hadde én eneste organisasjon som oppfylte *ecopas* kriterier. Dette var også situasjonen for Norge.

Organisasjonen *ecopa* ble formelt stiftet under belgisk rett i 2004 og har arrangert årlige møter siden 2000. Historien bak *ecopas* utvikling er beskrevet av Rogiers (4).

Konsensus-konseptet

Det å søke felles holdninger og oppnå konsensus er verdifullt innenfor kontroversielle fagområder som dyreforsøk, hvor selve saken lett polariserer deltagerne i en debatt, avhengig av deres faglige ståsted, kulturelle bakgrunn og egne moralske verdier.

Konsensus, på latin "å føle sammen" (5), dreier seg om å vurdere styrken til et argument og dets eventuelle underliggende prinsipper for å prøve å komme frem til en løsning som er akseptabel for alle parter. Alle partene skal være likeverdige. Samtidig innebærer konseptet at ingen part kan regne med å få full uttelling for sine synspunkter; man må være villig til å inngå kompromisser for å komme frem til en løsning. Dette anses likevel å være å foretrekke fremfor rene flertallsavgjørelser, hvor majoriteten får gjennomslag uten at det nødvendigvis er gjort forsøk på å komme frem til en minnelig løsning.

For at arbeidet for å oppnå konsensus skal ha mulighet til å lykkes, må deltagerne fylle flere viktige roller. Disse omfatter en ordstyrer, en tidtaker, en sekretær og en som kontinuerlig lodder stemningen under møtet (6). Sistnevntes oppgave er å bidra til mest mulig empati mellom deltagerne. Et vennskapelig klima med stor takhøyde er inkluderende og gir rom for å fremme selv svært ulike synspunkter. Dette igjen gir grobunn for en grundig diskusjon hvor alle tenkelig aspekter av saken blir drøftet.

Dersom konsensus om en sak ikke kan oppnås, kan man debattere saken på nytt. Dersom man etter denne nye runden ikke oppnår konsensus, har de som er imot et forslag, følgende tre muligheter: de kan stemme for forslaget og eventuelt forlange en protokolltilførsel, de kan avstå fra å stemme, eller de kan stemme imot (dissens).

Det er allikevel viktig at streben etter konsensus ikke settes så høyt at den lammer kreativ og uortodoks tankegang under diskusjoner. En kjent fallgruve er "gruppetenkning" (groupthink) hvor deltagere unngår å nevne synspunkter som de frykter vil medføre at andre i gruppen føler seg ukomfortable. Et godt eksempel på dette er det såkalte Abilene-paradokset, en oppdiktet historie om en familie som foretar en lang og slitsom biltur til en restaurant, til tross for at ingen egentlig ønsker det (7). "Gruppetenkning" reduserer den kritiske analysen, testingen og evalueringen av ideer som er essensielt for kreativitet i faglige diskusjoner. Dette kan resultere i hastige avgjørelser hvor frykten for å såre andre gruppemedlemmer veier tyngre enn noe annet. Et godt arbeidsklima, som beskrevet tidligere, kan bidra til at slik "gruppetenkning" unngås.

Noen ganger kan det være tilstrekkelig å lodde flertallssynet innenfor en gruppe før man fortsetter å diskutere et tema. Såkalt "rough consensus" defineres av ordstyreren (8) og kan brukes til å implementere praktiske løsninger raskt.

Utviklingen i Norge

Norge var det første landet som ratifiserte Europarådets forsøksdyrkonvensjon ETS 123 (9) straks etter at den ble lagt ut i mars 1986. Forsøksdyrkonvensjonen innførte prinsippet om de 3 R-ene i forvaltningen av forsøksdyrvirksomhet. Allikevel skjedde det relativt lite de neste 14 årene når det gjaldt å etablere en organisasjon som kunne stimulere til økt innsats på området. Det skulle gå hele 21 år før Norge fikk en nasjonal plattform for de 3 R-ene som var fullverdig i henhold til *ecopas* kriterier.

I 2000 oppnevnte Landbruksdepartementet en arbeidsgruppe som året etter konkluderte med at Norge trengte en nasjonal konsensusplattform for de 3 R-ene (10). Da hadde allerede 15 land organisasjoner som helt eller delvis oppfylte *ecopas* kriterier. Forarbeidet til stortingsmelding nr. 12 (2002-2003) Om dyrehold og dyrevern samt selve meldingen som ble debattert den 3. juni 2003, regnes som en avgjørende milepæl for etablering av plattformen (11), ettersom det i stortingsmeldingens kapittel 6, Norsk dyrehold i dag, står: "I forsøksdyrvirksomheten savnes en nasjonal plattform som kan arbeide for alternativer til dagens dyreforsøk."

Som en del av oppfølgingen av stortingsmeldingen fikk flere forskningsinstitusjoner i oppdrag fra Norges forskningsråd (NFR) å utarbeide en rapport om forskningsbehovet innenfor dyrevelferd i Norge. Denne rapporten ble publisert i 2005 og ga viktige innspill til prosessen rundt opprettelsen av plattformen (12).

I kjølvannet av stortingsmeldingen utarbeidet Mattilsynet en liste over alle tiltakene som ble anbefalt i meldingen. Behovet for en nasjonal plattform ble satt høyt opp på denne listen. I november 2004 bevilget Mattilsynet midler til Norges veterinærhøgskole (NVH) for å etablere og drive en midlertidig plattform. Plattformen skulle starte arbeidet med å øke kunnskapen om de 3 R-ene og samtidig utrede mulig fremtidig aktivitet. Til sammen ble det bevilget 1,4 millioner kroner pluss moms til dette arbeidet som pågikk ved Forsøksdyravdelingen på NVH frem til desember 2006 (13). I denne perioden ble det blant annet avholdt en

konferanse i oktober 2006 hvor status og visjoner for plattformen ble behørig diskutert, med representanter for den nederlandske plattformen og et britisk senter for de 3 R-ene til stede (14).

I 2007 ble plattformen nevnt eksplisitt i proposisjonene til statsbudsjettet fra både Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Fiskeri- og kystdepartementet (FKD). Det skulle bevilges midler til etablering av en plattform via midlene til forvaltningsstøtten som tildeles Veterinærinstituttet (VI) hvert år. En sum på 200 000 kroner ble bevilget for året 2007, og sekretæren for plattformen (Adrian Smith) ble engasjert fra 1. oktober samme år. I et samarbeid mellom LMD og VI ble det utarbeidet en organisasjonsmodell som gikk ut på at plattformen skulle være en selvstendig medlemsorganisasjon registrert i Brønnøysund, med årsmøtet som det høyeste organet, samt et eget styre (hvor alle de fire interessepartene[1] er representert), vedtekter og aktivitetsplan. Prinsippet om å tilstrebe konsensus er nedfelt i vedtektene.

Plattformen ble offisielt stiftet på et åpent møte på Adamstua den 10. oktober 2007. I 2008 fulgte LMD og FKD opp med å bevilge 400 000 kroner hver, og etter en utlysningsprosess ble sekretæren fast ansatt i halv stilling.

Plattformen fikk navnet Norecopa for å synliggjøre sin tilknytning til *ecopa*, slik det er gjort i flere andre europeiske land (Dacopa, Fincopa, Hucopa, Swecopa). Norecopas overordnede mål, å fremme de 3 R-ene innenfor dyreforsøk i Norge, er beskrevet mer detaljert i aktivitetsplanen for organisasjonen som godkjennes på årsmøtene. Norecopa skal, foruten å bidra til å øke kunnskapen om de 3 R-ene, også fungere som et kompetansesenter, tilstrebe konsensus mellom interessepartene, spre informasjon og være medlem av *ecopa*. Mer informasjon om Norecopa finnes på www.norecopa.no. Norecopas styre består for tiden av Bente Bergersen (forvaltning, styreleder), Dag Marcus Eide (akademia), Signe Videm (industri) og Anton Krag (dyrevernorganisasjoner).

Norecopa og streben etter konsensus

Det viste seg tidlig å være viktig å kommunisere Norecopas egentlige mål til alle interessepartene. Betegnelsen "plattform for alternativer til dyreforsøk" kan tolkes svært ulikt, fra rene erstatninger til å omfatte alle de 3 R-ene, mens "alternativ forskning" kan gi misvisende assosiasjoner om alternativ medisin. Norecopa har derfor besluttet å fjerne ordet "alternativer" fra organisasjonsnavnet og heller bruke den lange undertittelen "Nasjonal konsensus-plattform for erstatning, reduksjon og raffinering av dyreforsøk".

Selv om styremedlemmene er fristilt (det vil si at de ikke kan instrueres av arbeidsgiver) når de arbeider for Norecopa, kommer man ikke bort fra at de, om enn frivillig, kan bli påvirket av det miljøet de ellers arbeider i. Avgjørelser tatt innenfor Norecopa kan i verste fall svekke deres troverdighet på arbeidsplassen. I enkelte saker, spesielt hvor Norecopa uttaler seg faglig, er dette en utfordring. Samtidig er det en befrielse å ha et forum som kan komme med spenstige uttalelser som ikke nødvendigvis hadde vært politisk korrekte om de hadde kommet fra en av institusjonene representert i styret.

Politisk interesse for nasjonale plattformer

Norecopa er fortsatt en liten organisasjon med kun en halv stilling til daglig drift av sekretariatet og et styre på fire personer som alle innehar andre heltidsstillinger ved siden av. Det ble tidlig klart at det i tillegg er begrensninger på hva man kan oppnå med et årlig budsjett på 800 000 kroner. Norecopa har derfor helt siden starten argumentert for en større grunnbevilgning, foreløpig uten hell. Samarbeidet med NFR har imidlertid vært fruktbart (se nedenfor) og gitt større muligheter til å oppnå resultater.

For å oppnå målsettingen om økt kunnskap om de 3 R-ene er det behov for ytterligere forskning, både når det gjelder alternativer til dyreforsøk og metoder for raffinering av forsøkene. For å lykkes med dette mener Norecopa at det er svært viktig å få etablert et statlig, politisk uavhengig forskningsfond som er øremerket de 3 R-ene. Dette ble også anbefalt av Næringskomitéen da de i 2003 avga sin innstilling om "å følge opp etableringen av en nasjonal plattform med et forsknings- og utviklingsfond etter svensk modell" (15). Den svenske staten har i en årrekke bevilget midler, i størrelsesorden 3-10 millioner kroner, til slik forskning, og for perioden 2009-2011 er det øremerket hele 24 millioner statlige kroner (16). I Norge er det så langt ikke oppnådd politisk aksept for et slikt fond, men dette er fortsatt en av Norecopas fanesaker.

Aktiviteter i Norecopas regi

En rekke tiltaksbehov ble identifisert og aktiviteter igangsatt allerede i virkeperioden til den midlertidige plattformen i 2005-2006 (13), og arbeidet er blitt fulgt opp av Norecopa. Aktivitetene omfatter blant annet:

- Internasjonale konsensusmøter om stell og bruk av dyr i forskning. To slike møter om fisk og ett om viltlevende dyr er blitt avholdt. Et konsensusmøte om husdyrforsøk arrangeres i mai 2011.
- Faglige uttalelser og retningslinjer om kontroversielle eller sentrale former for bruk av forsøksdyr basert på litteraturstudier innenfor området. Så langt er det skrevet uttalelser om tåklipping, fasting av gnagere og helse- og velferdsmonitorering hos fisk.
- Samarbeid med NFR. En arbeidsgruppe har levert en rapport på 100 sider om forskningsbehovet innenfor velferd hos fisk i forsøk.

1 Enkelte mener at det kunne vært plass til flere interesseparter, særlig pasienter og andre forbrukere av tjenester utviklet ved hjelp av dyreforsøk.

- Utarbeidelse av nettsider med ressurser innenfor de 3 R-ene, som blant annet omfatter en oversikt over retningslinjer som kan følges når dyreforsøk planlegges.
- Fagseminarer i forbindelse med Norecopas årsmøter.

Norecopas posisjon i *ecopa* i dag

I november 2009 arrangerte *ecopa* sitt tiende årsmøte. Organisasjonen har vist at den spiller en viktig rolle i det europeiske forsøksdyrmiljøet, blant annet gjennom engasjement i flere store forskningsprogrammer. Norges deltagelse sikrer kontakt med en organisasjon med sete midt i EU, hvor politikerne deltar på årsmøtene, og hvor EUs rammeprogram for forskning står i fokus. At den norske plattformen har vært såpass aktiv, vekker oppmerksomhet i *ecopa*, noe som gjør oss til en interessant og attraktiv samarbeidspartner. Det skal heller ikke legges skjul på at et land i utkanten av Europa hvor det utføres forsøk på "utradisjonelle dyr" som fisk og vilt, får ekstra oppmerksomhet.

Norecopa disponerer et budsjett som er relativt stort i forhold til budsjettene til mange av de andre plattformene, som nærmest er som diskusjonsfora og møtearrangører å regne. Dette vekker oppsikt når plattformene presenterer seg selv på årsmøtene. Norecopa har fått utrettet relativt mye for de ressursene som plattformen råder over. På den annen side har flere av våre naboland stor aktivitet innenfor farmasøytisk industri og medisinsk forskning generelt, noe som medfører at mye forskning innenfor de 3 R-ene finansieres av næringslivet. Storbritannia, som ikke har en eneste organisasjon som oppfyller ecopas medlemskriterier, har allikevel et senter (NC3Rs, National Centre for the 3Rs; www.nc3rs.org.uk) som på en forbilledlig måte stimulerer og profilerer alternativer til dyreforsøk. Senteret, som ble stiftet i 2004, har nå en stab på 18 og har siden oppstarten finansiert over 50 forskningsprosjekter innenfor de 3 R-ene med til sammen 12,5 millioner pund.

Konklusjon og utfordringer

Norecopa er forankret i en sterk politisk vilje til å satse både på erstatning av dyreforsøk, reduksjon av antall dyr som brukes i forskning og undervisning, og til å raffinere de dyreforsøkene som gjennomføres. Denne viljen er nedfelt både i den norske dyrevelferdsloven og i den europeiske konvensjonen om dyreforsøk som Norge er bundet av. Samtidig er myndighetenes politiske ambisjoner for Norecopa begrenset, ifølge samtaler som Norecopa hittil har hatt med departementene som er ansvarlig for forsøksdyr. Dette til tross for at Norecopa merker stor internasjonal interesse fra organisasjoner som kan fremme kunnskapen om bruk av de 3 R-ene, for eksempel gjennom utgivelse av retningslinjer basert på solid vitenskapelig dokumentasjon. Samtidig bekrefter nyere forskning det som Russell og Burch hevdet for 50 år siden, at humane dyreforsøk gir de beste vitenskapelige resultatene.

Gitt dagens situasjon blir det i stor grad opp til Norecopa og dens medlemmer å bestemme hvor stor og handlekraftig organisasjonen skal bli i fremtiden. Både personellsituasjonen og tilgjengelige økonomiske ressurser vil være avgjørende i så måte. Støtte fra aktørene som benytter seg av resultatene fra dyreforsøk, eller fra personer med generell interesse for dyrevern, vil være nødvendig for å utvide organisasjonens arbeidsområder. I denne prosessen mottas tilbakemeldinger fra landets veterinærer med takk!

Sammendrag

Norecopa er Norges konsensus-plattform for dyreforsøk, en uavhengig medlemsorganisasjon med eget styre som representerer de fire interessepartene: forvaltning, akademia, industri og dyrevernorganisasjoner. Norecopa tilstreber konsensus mellom partene som i utgangspunktet ofte har svært ulike holdninger til temaet. Plattformen er politisk forankret i stortingsmelding nr. 12 (2002-2003) Om dyrehold og dyrevelferd. Norecopa er en av de 14 nasjonale plattformene i Europa som er anerkjent av organisasjonen *ecopa* (European Consensus-Platform for Alternatives). Norecopas formål er å fremme bruken av "de 3 R-ene" (replace, reduce, refine), et konsept som opprinnelig ble introdusert av Russell og Burch, i forsøk som kan involvere bruken av dyr, med særlig vekt på norske forhold. Norecopa arrangerer internasjonale konsensusmøter om dyreforsøk, avgir egne uttalelser om aktuelle temaer og vedlikeholder egne nettsider med ressurser til bruk under planlegging av dyreforsøk.

Summary

CONSENSUS ON ANIMAL EXPERIMENTATION – THE ROLE OF NORECOPA

Norecopa is Norway's consensus platform on animal experimentation. It is an independent member organisation with its own Board, that represents the four stakeholders in animal research: the regulatory authorities, academia, industry and animal welfare organisations. Norecopa seeks consensus between parties that often have significant differences in their attitudes to the use of animals in research. Politically, the organisation is the result of recommendations in a governmental White Paper on animal use and welfare. Norecopa is one of 14 similar national platforms recognised by *ecopa* (European Consensus-Platform for Alternatives). Norecopa's vision is to further the use of "the 3 Rs" of Russell and Burch (replace, reduce, refine) in experiments that may involve the use of animals, with special emphasis on Norwegian research. Norecopa arranges international consensus meetings about animal research, produces its own statements on current topics and maintains a website with resources for planning experiments that may involve the use of animals.

Referanser

1. Russell WMS, Burch RL. The principles of humane experimental technique. Wheathampstead: Universities Federation for Animal Welfare, 1959. http://altweb.jhsph.edu/publications/humane_exp/het-toc.htm (19.1.2010).
2. Declaration of Bologna. Reduction, Refinement and Replacement Alternatives and Laboratory Procedures. Adopted by the 3rd World Congress on Alternatives and Animal Use in the Life Sciences, Bologna, 31 August 1999. http://www.norecopa.no/sider/tekst.asp?side=111 (08.06.2010).
3. Council Directive 86/609/EEC of 24 November 1986 on the approximation of laws, regulations and administrative provisions of the Member States regarding the protection of animals used for experimental and other scientific purposes. http://ec.europa.eu/environment/chemicals/lab_animals/legislation_en.htm (19.1.2010).
4. Rogiers V. Recent developments in the way forward for alternative methods: Formation of national consensus platforms in Europe. Toxicol Appl Pharmacol 2005; 207, Suppl. 1: 408-13.
5. Konsensus. Wikipedia. http://no.wikipedia.org/wiki/Konsensus (19.1.2010).
6. Consensus decision-making. Wikipedia. http://en.wikipedia.org/wiki/Consensus_decision-making (19.1.2010).
7. Groupthink. Wikipedia. http://en.wikipedia.org/wiki/Groupthink (19.1.2010).
8. Rough consensus. Wikipedia. http://en.wikipedia.org/wiki/Rough_consensus (19.1.2010).
9. European Convention for the Protection of Vertebrate Animals used for Experimental and Other Scientific Purposes, Strasbourg 18. mars 1986. http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/123.htm (19.1.2010).
10. Bakgrunnen for etableringen av en norsk plattform og et statlig pengefond for alternativer. http://oslovet.veths.no/dokument.aspx?dokument=250 (19.1.2010).
11. Om dyrehold og dyrevelferd. Oslo 2002. St.meld. nr. 12 (2002-2003) http://www.regjeringen.no/nb/dep/lmd/dok/regpubl/stmeld/20022003/stmeld-nr-12-2002-2003-.html (19.1.2010).
12. Forskningsbehov innenfor dyrevelferd i Norge. Norges forskningsråd, 2005. ISBN 82-12-02156-4. http://www.forskningsradet.no/csstorage/flex_attachment/82-02156-4%20dyrevelferd.pdf (19.1.2010).
13. History of a Norwegian Platform for Alternatives. http://oslovet.veths.no/dokument.aspx?dokument=259 (19.1.2010).
14. Status og visjoner for en norsk plattform og et pengefond for alternativer til dyreforsøk. Konferanse på Adamstua, 17. oktober 2006. http://oslovet.veths.no/platform/2006/finalreport/22-konferanseprogram.pdf (19.1.2010)
15. Innstilling fra næringskomiteen om dyrehold og dyrevelferd. Innst. S. nr. 226 (2002-2003). http://www.stortinget.no/inns/inns-200203-226.html (19.1.2010).
16. Bidragsbeslut alternativa metoder till djurförsök enligt 3R-principen. http://www.vr.se/forskningsfinansiering/bidragsbeslut/medicin/bidragtillalternativametodertilldjurforsokenligt3r.4.235f40c212384f2ca668000704.html (19.1.2010).

.

Endoparasittbehandling av hund og katt

Fra og med 1. juli 2009 ble unntaket om reseptfritak for minste pakning av legemidler mot innvollsorm hos hund og katt opphevet, og fra denne dato er dermed alle pakningsstørrelser for slike midler reseptbelagt. Veterinærene har nå fått ansvaret for veiledning og forskrivning av disse midlene, men resultatene sett ut fra salgsdata har så langt ikke møtt intensjonen med endringen – ønsket om å unngå unødvendig bruk og forebygge resistensutvikling.

Ønsket om å unngå unødvendig bruk

Endringen i reseptstatus ble vedtatt etter en høring hos ulike berørte parter. Bakgrunnen for avgjørelsen var et økende utbud av forskjellige endo- og endektoparasittmidler og at Legemiddelverket ønsker at midlene skal brukes optimalt for å unngå resistens og unødvendige behandlinger. Allerede i Terapianbefalingen fra 2001, "Antiparasittærbehandling av hund, katt og hest", ble forslaget om reseptbelegging av alle pakningsstørrelser for endoparasittmidler til hund og katt reist. Anbefalte behandlingsregimer mot innvollsorm har endret seg over tid, og det er nå mange nye midler tilgjengelig som øker behovet for veiledning ved bruk. Når dyreeiere kjøper ormemiddel reseptfritt, kan valget av preparat og behandling være tilfeldig og ukritisk på grunnlag av gamle anbefalinger, tilfeldige råd fra andre dyreeiere eller hva som eventuelt er enklest tilgjengelig. Ved reseptkrav vil en forvente at veterinærene vil kunne gi god tilrettelagt informasjon om behandling med de ulike midlene.

Reseptbelegging har ført til uønsket vridning i forbruk

Etter at vedtaket trådte i kraft, har vi i salgsdata imidlertid sett at bruk av enkelte kombinasjonspreparater med bred effekt har hatt en markant økning, og andre mer smalspektrede produkter har fått redusert bruk. I tillegg til at det var færre tilgjengelige produkter med reseptfritak, kan denne endringen også tyde på at apotekenes anbefaling om bruk av endoparasittmidler til hund og katt var riktigere i henhold til terapianbefalingen fra 2001.

Vi har også fått bekymringsmeldinger fra apotek om at mange veterinærer ikke skriver resept, men kjøper inn store kvanta antiparasittmidler for videresalg i egen praksis. Dette er en klart ulovlig praksis. Veterinærstandens faglige integritet er avhengig av at norske veterinærer forholder seg til regelverket. Når Legemiddelverket velger å reseptbelegge legemidler ut fra faglige vurderinger, er det viktig at veterinærene følger opp i sin praksisutøvelse.

I Norsk veterinærtidsskrift nummer 3, 2009, side 272-273 ("Informasjon om salg av legemidler til dyr"), er det gjort klart at norske veterinærer som hovedregel ikke har lov til å selge legemidler, i motsetning til veterinærer i noen europeiske land. Det er i Norge ikke ønsket at veterinærens valg av preparat skal kunne påvirkes av deres egen inntjening på salg av produktene.

Oppdatert terapianbefaling

I forbindelse med at alle pakningsstørrelser av legemidler til hund og katt mot innvollsorm ble reseptbelagt, arrangerte Legemiddelverket et ekspertmøte for å oppdatere terapianbefalingen for endoparasittbehandling av disse artene. Veterinærhøgskolen, Veterinærinstituttet, privatpraktiserende veterinærer og Veterinærforeningen var representert.

Den oppdaterte terapianbefalingen ligger på Legemiddelverkets nettsider (http://www.legemiddelverket.no/templates/InterPage____82345.aspx?filterBy=CopyToMedecs). I terapianbefalingens generelle retningslinjer for optimal bruk av antiparasittære midler står det blant annet:

- Behandling med endoparasittære midler bør bare skje ved sikker indikasjon, det vil si fastslått diagnose eller velbegrunnet mistanke om parasittinfeksjon, eller som ledd i et profylakseprogram.
- Et overordnet prinsipp er at behandling og preparatvalg baseres på hvilke parasitter man ønsker å behandle mot.
- Det endoparasittære midlet som velges bør ha et smalest mulig virkespekter utover den parasitten som er påvist.
- Bruk bare kombinasjonspreparater dersom dyret har en blandingsinfeksjon med ulike typer parasitter.

Revurdering av reseptstatus

Statens legemiddelverk vil i tiden fremover følge med på utviklingen i salg og bruk av endoparasittmidler til hund og katt. Reseptkravet for minste pakning vil bli revurdert om noen år. En av faktorene som da vil tillegges vekt, er om intensjonen om å unngå unødvendig bruk samt beholde en god resistenssituasjon har fungert hensiktsmessig etter at veterinærene har overtatt ansvaret for informasjon og forskrivning av preparatene.

Hanne Bergendahl og Christian Tengs
Veterinærmedisinsk seksjon
Statens legemiddelverk

Databaser i veterinærmedicin – validering, harmonisering og anvendelse

Den 19. og 20. april 2010 afholdtes det 24. NKVet symposium med emnet "Databaser i veterinærmedicin – validering, harmonisering og anvendelse".

Baggrunden for symposiet er, at registre over husdyrs sygdomme samt også produktionsforhold i større og større omfang benyttes til vurdering af forskellige forhold såsom dyrevelfærd, sundhedsøkonomi og fødevaresikkerhed. Det er derfor af afgørende betydning, at data er valide samt egnede til det formål de anvendes til. Formålet med symposiet var at etablere et overblik over de vigtigste databaser over husdyrsygdomme i de nordiske lande, at vurdere muligheder og begrænsninger for anvendelse af de pågældende data samt at diskutere, hvordan databaser kan blive mere transperante.

Symposiet bestod i mange typer indlæg, idet der både var "state of the art indlæg" omhandlende korrekt design og brug af databaser, og dels var der en lang række eksempler på, hvad vi anvender data til. I det følgende gives et kort ekstrakt af nogle af de fremkomne anbefalinger, en række eksempler på anvendelse af data, samt hvilke særlige faldgruber, som man skal være opmærksomme på i denne forbindelse.

Basale principper og anbefalinger for etablering og anvendelse af databaser

Det er af afgørende betydning, at data er organiseret i logiske hierarkiske strukturer således, at delmængder af data let kan udtrækkes, samt at forskellige tabeller i databasen kan sættes sammen i større tabeller med ny kombination af information.

Men allerførst er det vigtigt at gøre sig klart, at et godt databasedesign skal afspejle det "domæne", som det omhandler. Med hensyn til brug af sygdomsdiagnoser blev det hurtigt klart, at der i dag ikke anvendes en klar domænemodel. Således anføres både symptomer, læsioner og sygdomsårsager (for eksempel diarrhoea, enteritis og salmonella) under den samme variabel "diagnose", i stedet for at være registreret i et hierarkisk system. Det burde være enkelt at oprette et sådant hierarkisk klassifikationssystem, men det er på den anden side vigtigt at undgå, at det bliver alt for tungt og komplekst at arbejde med. Man bør således ikke gøre databasen mere kompliceret, end der er behov for til dens formål. Men det er under alle omstændigheder væsentligt at alle variable er veldefinerede således, at databasen er fremtidssikret til at kunne bruges af andre, og således at man senere kan vurdere, om databasen vil kunne anvendes til andre formål end oprindelig planlagt.

Selv om det kan være stort arbejde at enes om en datamodel, er der eksempler på at en standardisering kan give meget betydelig "belønning" senere, sådan som det er set inden for genom-forskning.

Anvendelser af databaser

Blandt de mange indlæg og posters var der eksempler på registreringer af dyrets livsforløb fra undfangelsen og frem til dyrets død eller endog længere i forbindelse med undersøgelser af fødevaresikkerhed. Disse registreringer omfattede for eksempel: insemineringsdato, fødselsdato, foderoptagelse, tilvækst, mælkeydelse, transport, løbspræstationer, afkom, kliniske sygdomme, medicinforbrug, geografisk lokalisering, beskrivelse af den population dyret er en del af, fysiske rammer, forekomst af mikroorganismer hos både syge og klinisk raske dyr samt i fødevareprodukter, slagtefund, genetisk konstitution og mange andre. Eksemplerne omfattede både kvæg, svin, fjerkræ, heste og mindre husdyr.

Den meget forskelligartede information, som er registreret i databaser, finder herefter anvendelse indenfor en lang række områder såsom vurdering af sundhed, dyrevelfærd, produktionsøkonomi, antibiotikaresistens, fødevaresikkerhed, stambogsoplysninger, sporbarhed, effekt af sygdomsbehandlinger, risikofaktorundersøgelser, certificering, sygdomsovervågning, risikovurdering, risikomanagement, etablering af sygdomsbekæmpelsesprogrammer og efterfølgende evaluering af disse.

Udover de rutinemæssigt opsamlede data blev der også præsenteret projektdatabaser med nyttige anvendelser, og nogle af disse registreringer kan måske med tiden blive opsamlet rutinemæssigt. Eksempelvis kan registreringer over klimatiske og andre geografiske forhold hjælpe til at prædiktere spredning af vektorbårne sygdomme.

Der var flere eksempler på at anvende allerede registrerede variable som velfærdsindikatorer i besætninger og ikke mindst klassificere besætninger. Hensigten er generelt at skaffe sig et hurtigt og billigt indikatorsystem, eksempelvis i form af få variable fra allerede eksisterende databaser. Blandt andet fandtes fertilitetsmål og kalvedødelighed at kunne bruges til at udpege besætninger med potentiel dårlig velfærd. Ligeledes kunne der identificeres variable til at udpege besætninger med god velfærd (kodødelighed, dødfødte, mastitis og fodringsrelaterede lidelser), som kan bruges til at påskønne besætninger med god velfærd.

Nogle gange synes sammenhængen mellem en velfærdsindikator og graden af velfærd ikke umiddelbart logisk. Hvorfor skulle eksempelvis dårlig

reproduktion betyde dårlig velfærd? Men eftersom dårlig reproduktion kan være udtryk for en manglende monitorering i besætningen kan dårlige fertilitetsmål være et generelt udtryk for at landmanden er dårlig til at monitorere og til at reagere på signaler i besætningen.

Validering af databaser (faldgruber)

En af bevæggrundene for at tage emnet op på et NKVet symposium er det fællesnordiske projekt, "Assessment of the validity of the dairy health recording systems in the Nordic countries, "DAHREVA" – A study aiming to improve the health recording systems" med deltagelse af Finland, Sverige, Norge og Danmark. Baggrunden for projektet er, at man ved tidligere analyser af de nordiske kvægdatabaser har fundet store forskelle i sygdomsforekomsterne. Imidlertid er det uklart, om disse forskelle skyldes forskelle i registreringssystemerne, eller om de er udtryk for en reel forskel i sygdomsforekomst. For fire sygdomskomplekser (reproduktionslidelser, klinisk mastitis, stofskiftelidelser og haltheder) sammenlignes forekomsten af sygdomme registreret i de nationale kvægdatabaser med antallet af sygdomme, som rent faktisk kan identificeres af landmanden. De foreløbige opgørelser viser, at for visse sygdomme er det langt under halvdelen af de sygdomme, som landmanden iagttager, som senere bliver registreret i databasen. Men tallene varierer i øvrigt mellem sygdomme og mellem de enkelte lande. Projektet er blot et af mange eksempler på betydningen af at kende den præcise vej fra de oprindelige hændelser, man ønsker at udtale sig om, frem til at hændelserne kan (eller ikke kan) genfindes i en database.

Symposiets temaer blev yderligere diskuteret i fire workshop sessioner med efterfølgende plenumdiskussion. Herunder blev især datakvaliteten og dokumentation af kvalitet understreget. Endvidere blev det påpeget, at selve anvendelsen af data kan påvirke registrering, idet man ikke har lyst at registrere negative forhold, som efterfølgende kan give en besætning negativ omtale. Derfor har motivering af korrekt registrering stor betydning. Selve datakonfidentialiteten kan udgøre et problem – ikke mindst internationalt. Dog synes frygten for misbrug af data at være større end et faktisk misbrug. På trods af mange besværligheder med brug af data er der dog ingen tvivl om, at der på en meget lang række områder drages stor nytte af databaser, og der ses også yderligere et stort antal nye muligheder i fremtiden. Selv om data registreres på mange forskellige måder, og databaser i dag ikke altid kan sættes sammen, så kan sådanne problemer overvindes blot databaserne bygger på gennemskuelige registreringsmetoder.

Abstracts, posters samt præsentationer fra symposiet kan lastes ned fra hjemmesiden: www.ddd.dk/nkvet2010.

Tak til NKJ (Nordisk kontaktorgan for jordbrugsforskning) og NKVet´s bestyrelse for at prioritere dette emne til symposiet.

Næste NKVet-symposium

NKVet afholder sit næste symposium den 27.-28. oktober 2010 i Oslo, Norge. Temaet er "Bluetongue in the Nordic countries" og symposieprogrammet dækker blandt andet følgende emner: climate and vectors; virus and hosts; prevention, control and eradication og regulatory matters. Yderligere oplysninger om symposiet findes på adressen: www.nkvet.org.

Hans Houe
Det Biovidenskabelige Fakultet
Københavns Universitet

Hva er diagnosen?

Anamnese

En 5 måneder gammel Labrador retriever, hannhund, som veide 17 kg ble henvist til Jeløy Dyreklinikk for halthetsutredning. Hunden hadde vært halt på et frambein i ca to uker, men det har vært uklart hvilket frambein hunden hadde haltet på. Eieren mente at hunden haltet på venstre frambein, mens oppdretter mente at hunden haltet på høyre frambein.

Klinisk undersøkelse

Ved klinisk undersøkelsen var hunden glad og lekende, hadde rosa og fuktige slimhinner og den var feberfri (38,1 °C). Auskultasjon av thorax og bukpalpasjon var uten anmerkninger. Ved mønstring var hunden grad 1 halt på høyre frambein. Muskulaturen var symmetrisk på begge frembein og det var ingen palpatoriske funn. Hunden viste imidlertid tydelig smertereaksjon ved ekstensjon av høyre albue, noe mindre reaksjon ved ekstensjon av venstre albue. Manipulasjon av nakke, skuldre og karpalledd var uten anmerkninger.

Figur 1: Høyre albue i lateralplanet.

Radiografi

Det ble foretatt en røntgenundersøkelse av begge albuer i lateralplan (Figur 1 og 2) og kraniokaudalplanet (Figur 3).

Hva er den mest sannsynlige diagnosen?

Hvilke andre diagnostiske hjelpemidler kunne ha blitt brukt for videre utredning og hvilke behandlingsalternativer finnes?

Se side 324 for diagnose og diskusjon.

Figur 2: Venstre albue i lateralplanet.

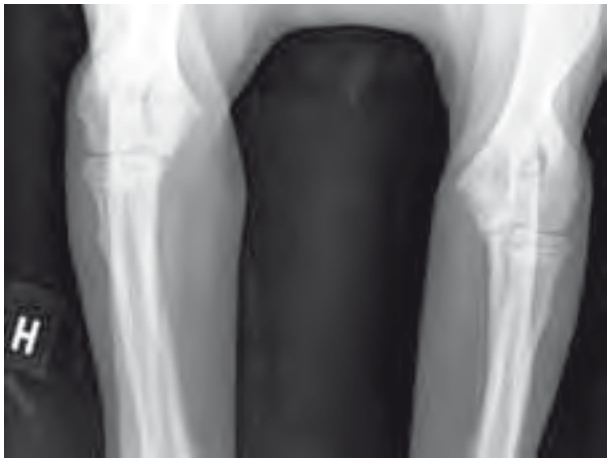

Figur 3: Begge albuer i kraniokaudalplanet.

ALLERDERM – spesialprodukter for hud og pelspleie

Virbac
ANIMAL HEALTH

Premium Pet Products Norge AS

Hunder, katter og hester kan i kortere eller lengre perioder ha behov for pleie av hud. I Allerderm serien finnes unike, patenterte løsninger som gir produktene deres langtidsvirkende god effekt. Allerderm produseres av Virbac – en av verdens ledende legemiddelproduserende som kun lager produkter til dyr.

Virbac - passionate about animal health

KERATOLIX – [illegible]

Keratolix virker avfettende og lindrer effektivt skorper og flass samt blødgjør og normaliserer huden. Hemmer oppvekst av sopp og bakterier og tilfører fukt til det øverste hudlageret. Lindrer kløe. Fysiologisk pH.

Keratolix er en sjampo til hunder, katter og hester med fet og fortykket hud. Ziskgfukonat og essensielle oljer påvirket hudens vekst og sekresjon av fettstoffer slik at den raskt normaliseres. Salicylsyre løser effektivt flass og skorper. Pirocteolamine og tea tree olje sammen mot monosakkarider hemmer vekst av bakterier og sopp på huden. De har samtidig en kløelindrende virkning. Keratolix kan trygt brukes på katt. Chitosanid legger en beskyttende hinne på hud og pels. Sphenulitter* gir lengre virkning mellom hver vask.

* Sphenulitter = patentert innkapslingssystem

SEBODERM – [illegible]

Sebodermi fjerner flass og døde hudceller samtidig med at huden tilføres fuktighet. Huden etterlates med en ekstra fuktighetsbevarende hinne. Fysiologisk pH.

Sebodermi er en mild, slipefri, lavallergen sjampo mot retsentide og fuktighetsgivende virkning til hunder, katter og hester med sart og tørr hud. Lauramid DEA tilfører fuktighet inn i det øverste hudlaget. Olefinsulfonatet legger seg som en tynn hinne på hudoverflaten og holder på fuktigheten. Chitosanid legger en beskyttende hinne på hud og pels. Sphenulitter* gir lengre virkning mellom hver vask.

* Sphenulitter = patentert innkapslingssystem

ETILAC – [illegible]

Etilac trenger ned i hårsekkene og har en hårsekkskyllende og desinfiserende virkning. Setter hudens pH og ødelegger bakteriestes vekstbetingelser. Virker gjenoppbyggende og restablerer hudens naturlige balanse. Mild keratolytisk og keratoplastisk effekt.

Etilac er en sjampo til hunder og hester med dype og overfladiske pyodermier. Etylfuktat er dypvirkende og trenger helt ned i hårsekkene. Sjampoen fjerner effektivt flass og skorper, samtidig med at den har en lett avfettende og desinfiserende effekt på hud og pels. Sphenulitter* gir lengre virkning mellom hver vask.

* Sphenulitter = patentert innkapslingssystem

ALLERMYL – [illegible]

Allermyl er en lindrende, mikrobiell balanserende og beskyttende sjampo ved allergi atopi hos hund, katt og hest. Medvirker til demping av hudreaksjonen. Regenererer hordlagets barrierefunksjon. Fysiologisk pH.

Allermyl er en hypoallergen mikroemulsjonssjampoo til pleie av hud og pels hos hunder, katter og hester med allergisk betingede hudproblemer. Pirocteolamin renser og desinfiserer huden, fjerner uønskede bakterier og sopp og hjelper til med å normalisere hudens mikroflora. Monosakkaridene dempe hudens reaksjon, slik at kløen reduseres. De essensielle fettsyrene medvirker til å gjenskapne hudens barrierevirkning, slik at nye infeksjoner forebygges.

EPI-SOOTHE – [illegible]

Epi-Soothe legger en beskyttende og lindrende hinne på kløende og irritert hud. Epi-Soothe er fuktighetsgivende, meget mild og slipefri. Epi-soothe er en sjampo til hunder, katter og hester med irritert og kløende hud. Kløelindring oppnås gjennom innholdet av havremel. Glycerol tilfører huden fuktighet og har en trykkgjørende virkning. Sjampoen inneholder ikke såpe, men renser grundig for rester av flass og skorper. Chitosanid er en naturlig biopolymer, som legger en beskyttende hinne på hud og pels. Sphenulitter* gir lengre virkning mellom hver vask.

* Sphenulitter = patentert innkapslingssystem

EPI-OTIC – [illegible]

Epi-Otic renser og desinfiserer øregangen uten å irritere huden. Løsnet effektivt ørevoks. Fysiologisk pH.

Epi-Otic anvendes til hunder og katter som forebyggende og rutinemessig prevensjon, etter dyrlegens anvisning samt som understøttende terapi ved øregangsbetennelse.

- **Ryst flasken godt før bruk.**
- **Vri på den hvite ventilen for å åpne flasken.**
- **Løft øret, slik at øregangen blir synlig.**
- **Fjern forsiktig synlig øresekret.**
  Dette gjøres med en bomullsdott.
- **Bruk aldri q-tips, da det er stor risiko for å skyve sekretet lenger inn i øret.**
- **Fjern ventilen på flasken ned i øregangen.**
- **Klem forsiktig på flasken og drypp 1 – 2 ml Epi-Otic ned i øregangen.**
- **Massér forsiktig øregangens basis (siden av hodet) til produktet kan løsne sekreter. Når det høres en "klukkende" lyd, er det masset tilstrekkelig.**
- **Ofte ruster dyret på hodet etter behandlingen, slik at ytterligere løsnet sekret rystes ut.**
- **Tørk med en bomullsdott.**
- **Skal øretappen renses, gjøres dette enklest med en bomullsdott fukta med Epi-Otic.**
- **Behandlingen kan gjentas 1 – 3 ganger per uke eller etter dyrlegens anvisning.**

VASKEANVISNING for spesial sjampo

Keratolix, Sebodermi, Etilac
Epi-Soothe, Allermyl

- Fukt pelsen på ønsket behandlingsområde grundig med lunkent vann.
- Ryst sjampoen før bruk.
- Påfør deretter en passende mengde sjampo,slik at det dannes godt med skum, og massér grundig.
- Skyll straks det behandlede området helt rent, med lunkent vann.
- Påfør sjampo igjen, slik at det dannes rikelig med skum.
- Massér skummet grundig inn i pelsen, slik at det når helt inn til huden.
- Vent 10 minutter, slik at sjampoen får tid til å virke (bruk evt. klokke).
- Skyll dyret grundig med lunkent vann.
- Vasken gjentas 1 - 3 ganger i uken eller etter dyrlegens anvisning.

VASKEANVISNING for spesial balsam Humilac

- Fukt pelsen grundig med Humilac skyllevann (Skapsler / 1l vann).
- Humilac balsam skal IKKE skylles ut av pelsen.
- Hvis dyret får balsam i øynene skyll med rikelige mengder lunkent vann.
- Humilac balsam kan også sprøyes direkte på ser eller sår hud og pels. Leks i forbindelse med daglig pelsstell.

Premium Pet Products Norge AS
P.B 174 Alnabru, 0614 Oslo
Tlf: 22 72 76 70 /98 25 57 13

Her er diagnosen:

Fragmentert processus coronoideus (FCP) medialis i begge albueledd

Røntgenbildene av høyre albue viser mild sklerose. Spesielt var dette synlig i lateralplan (Figur 4). Venstre albue var røntgenologisk ua.

Figur 4: Høyre albue i lateralplanet. Pilene indikerer mild sklerose sammenlignet med venstre albue.

Hvilke andre diagnostiske hjelpemidler kunne ha blitt brukt for videre utredning og hvilke behandlingsalternativer finnes?

CT undersøkelse av albuer er et godt egnet for å diagnostisere albueleddsdysplasi. Et annet velegnet alternativ er artroskopi. Både av økonomiske grunner og på grunn av rasens disposisjon for albueleddsdysplasi med høy sannsynlighet for FCP, ble artroskopi valgt. Artroskopi gir en god oversikt over albueleddet samtidig som artroskopi gir mulighet for å behandle leddet dersom det er defekter i leddet som må fjernes.

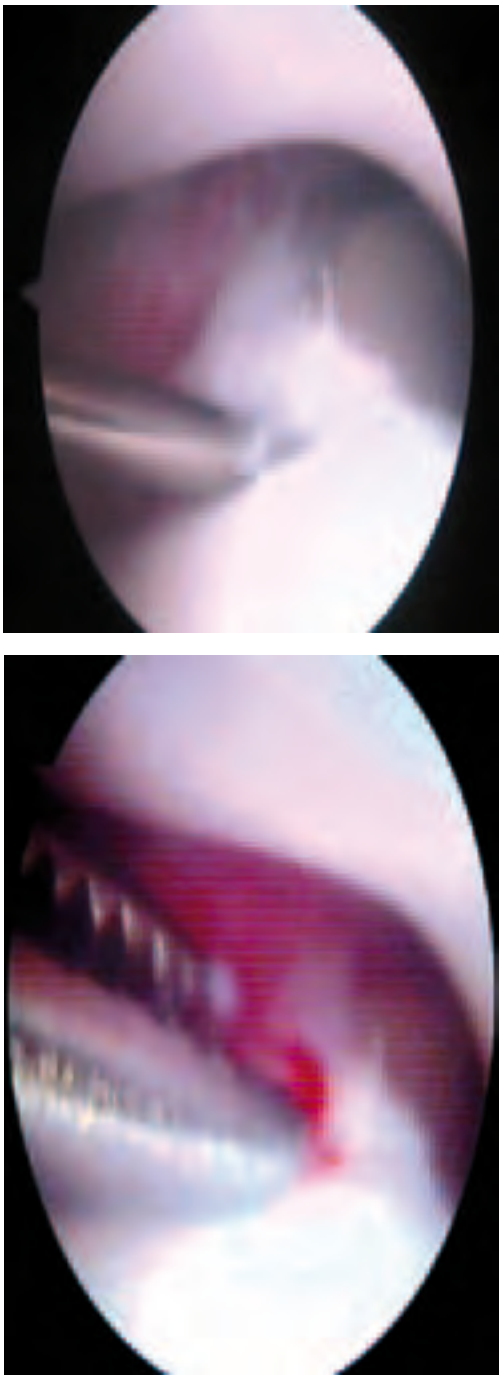

Figur 5a og 5b. Artroskopi av høyre albue med fjerning av fragmentert processus coronoideus (FCP) medialis.

I dette tilfellet ble det funnet FCP i begge albuer. Disse ble fjernet fra begge albuer i forbindelse med artroskopiundersøkelsen og subkondralt beinvev ble frest (Figur 5a og 5b).

En artroskopisk undersøkelse av albueledd gir god oversikt over følgende anatomiske strukturer:

1. Processus anconeus
2. Incisura trochlearis
3. Processus coronoideus lateralis
4. Processus coronoideus medialis
5. Caput radii
6. Condylus humeri medialis
7. Aksiale del av condylus humeri lateralis

FCP (fragmentert processus coronoideus), OCD og UAP (ikke sammenvokst processus anconeus) er tre utviklingsforstyrrelser som ofte benevnes som albue-dysplasi (AD).

Patofysiologien for FCP er ikke klarlagt, men det finnes teorier om at tilstanden skyldes to typer inkongruens i albueleddet, radioulnar inkongruens og humeroulnar inkongruens.

Andre teorier er at tilstanden forårsakes av en avvikende incisura trochlearis med mindre kurvatur eller ved at selve processus coronoideus medialis har dårlig bruskkvalitet.

Hva er forventninger til resultatet og prognose etter artroskopisk behandling av FCP?

Det kan forventes mer halthet på det opererte benet de første 1 til 3 uker, deretter rask forbedring av pasienten med gode muligheter for normal funksjon av ekstremiteten (fysioterapi anbefales). På lang sikt er resultatene ganske gode med full restitusjon i 60 % av tilfellene, noe forbedring i 35 % av tilfellene og ingen forbedring i 5 % av tilfellene.

Referanser

1. Beale BS, Hulse DA, Schulz KS, Whitney WO. Arthroscopically assisted surgery of the elbow joint. In: Small Animal Arthroscopy, Philadelphia: Saunders, 2003: 59-67.
2. 27th International Workshop for Small Animal Arthroscopy, Continued course, Ghent University, Belgium, January 2010. Instructors: B. van Ryssen, H. van Bree, Y. Samoy, I. Gielen. Kurskompendium.

Arriaza Adolfo Menendez
Jeløy Dyreklinikk

Effektivt tiltak for biosikkerhet

Effektiv rengjøring og desinfeksjon er en enkel og realistisk vei til økt biosikkerhet.
Med de riktige produktene og prosedyrene forhindrer du vanskelige og iherdige patogener fra å spre seg mellom besetninger.
Du bevarer dyrehelsen og beskytter mot matsikkerhetstrusler.

Virkon S er et bredspektret, effektivt, men skånsomt desinfeksjonsmiddel som er virksomt mot en rekke smittsomme dyresykdommer; deriblant svineinfluensa, fugleinfluensa og munn- og klovsyke. **Virkons S** kan brukes til overflatedesinfeksjon, tåkedesinfeksjon, støvel- og hjulbad.

Bruk også **P3 Husdyrrom** for å sikre riktig rengjøring før du desinfiserer med **Virkon S!**

Du finner Virkon S og P3 Husdyrrom hos Veso og i landbrukshandelen over hele Norge.

ren VERDISKAPING fra Lilleborg Profesjonell

Lilleborg Profesjonell
Postboks 4236 Nydalen
0401 Oslo
Tlf. 815 36 000
www.lilleborgprofesjonell.no

Årsberetning for Den norske

2009

Innledning

Denne utgaven av NVT inneholder årsberetningen for Den norske veterinærforening 2009 inklusive virksomheten i forhandlingsutvalgene og særforeningene. Årsberetningen gir en orientering om de viktigste sakene som foreningen har vært engasjert i gjennom året. Hovedtallene i regnskapet for 2009 er også gjengitt. Beretningen vil også bli lagt ut på DNVs nettside.

veterinærforening for

Sentralstyret

Sentralstyret har i 2009 hatt følgende sammensetning:
- Marie Modal, president
- Eirik Heggstad (valg til visepresident i januar 2009)
- Jan A. Loopstra
- Torill Moseng
- Lisbeth Hektoen
- André Løkken (1. vara)
- Hogne Bleie (2. vara)
- Solfrid Åmdal (3. vara)
- Tor Einar Horsberg (4. vara)

Foruten styrets ordinære medlemmer har følgende møtt fast på sentralstyremøtene:
- Helge Njøsen, leder i DNV-N (til juni 2009)
- Hilde Estensen, leder i DNV-N (fra juni 2009)
- Svein Kvaløy jr. leder i DNV-A
- Hilde Bjøru, studentrepresentant

Det har vært avholdt ti styremøter i løpet av 2009, hvorav fire telefonmøter. I alt 158 saker er behandlet. Blant de saker styret har jobbet med er organisatoriske spørsmål, økonomi, administrative spørsmål, vaktsaken, fagpolitiske saker, kollegiale saker, yrkesetiske saker og saker vedrørende den fremtidige organisering av veterinærutdanningen i Norge.

Sekretariatet

Sekretariatet har hatt følgende tilsatte i perioden:
- Hans Petter Bugge, generalsekretær
- Kjell Naas, forhandlingssjef
- Ellef Blakstad, fagsjef
- Solveig Magnusson, økonomisjef
- Steinar Tessem, informasjonssjef/redaktør
- Mette Rød Fredriksen, juridisk rådgiver
- Mona Pettersen (tidligere Bergmann), redaksjonssekretær (fødselspermisjon fra 09.02.09)
- Aina Berntsen (tidligere Nilsen), fagsekretær
- Åse Wiik Hoel, kontormedarbeider (40 % stilling)
- Anne Prestbakmo, organisasjonssekretær / resepsjonsansvarlig
- Sigrunn Marthinussen, økonomimedarbeider
- Mette Mytting Ellison, redaksjonssekretær (80 % stilling fra 26.1.09 – vikar for Mona Pettersen)
- Snimer Bhogal, juridisk rådgiver (40 % stilling fra 26.1.09)
- Astrid Bjerkås, prosjektleder (40 % stilling fra 1.3.09 til 30.6.09)

Det samlede sykefraværet har vært på 10,37 %. Dette tilsvarer mer enn et årsverk, men er en nedgang på to prosentpoeng siden foregående år. Dette fraværet knytter seg til to medarbeidere med langtidsfravær og en medarbeider i barselpermisjon. Kompensert for dette er det samlede fraværet på 2,77 %, en økning på 1,5 prosentpoeng siden i fjor.

Det fysiske arbeidsmiljøet synes fortsatt tilfredsstillende. Lokalene i Keysers gate 5 fremstår som lyse og trivelige.

DNV handlingsplan 2009/2010

OVERORDNEDE MÅL OG PRIORITERINGER I HANDLINGSPLANEN FOR 2009/2010

- Å være medlem i foreningen skal utgjøre en forskjell - både i tilgang på informasjon, hjelp i konkrete saker og andre medlemsfordeler. Det skal være tydelig hvilken merverdi det gir å være medlem.
- Vi skal etablere et fungerende lokalt tillitsapparat på alle sektorer. Alle veterinærer skal vite hvem de skal henvende seg til i sitt område for støtte i forhandlingsspørsmål.
- Vi vil arbeide for at Mattilsynet skal bli "verdens beste mattilsyn" gjennom kompetanseoppbygging og konstruktivt samarbeid.
- Veterinærens rolle som samfunnsmedisiner skal synliggjøres - det skal være kjent at veterinærene arbeider like mye for å fremme folkehelsen som dyrehelsen.
- Deltagere i den kliniske Veterinærvakten skal kunne tilby en optimal vakt for alle dyreslag i hele landet. Tilbud om kompetanseoppbygging skal gis til alle medlemmer. Vakten skal være tilpasset lokale forhold.

Virksomheten vår er delt inn i seks hovedområder. Under hvert av disse punktene vil det redegjøres for status i måloppnåelse ved utgangen av 2009.

1. **Administrasjon, økonomi, medlemspleie**
2. **Fagsektor- etter- og videreutdanning samt faglige spørsmål**
3. **Forhandlingssektor- DNV-A og DNV-N**
4. **Informasjon- tidsskrift, internett og pressekontakt**
5. **Relasjoner til andre utvalg, organisasjoner**
6. **Dyrevelferd**

1. Administrasjon, økonomi, medlemspleie

Administrasjon

I 2009 har det vært to stillinger i sekretariatet besatt av vikar over lengre tid. Selv om det i utgangspunktet er lite ønskelig med fravær uansett årsak, er sekretariatet nå bemannet slik at vi kan si at alle grunnleggende funksjoner kan ivaretas.
I Keysersgt har det pågått oppussing av gården og rydding av loftet. Leiligheten i øverste etasje er betydelig oppgradert og nye leietakere har flyttet inn.
Alle foreningens underavdelinger, råd, utvalg og grupper samt vår representasjon i andre fora er samlet i en felles oversikt. Denne er flere ganger i løpet av 2009 gjennomgått og oppgradert.

Økonomi

Regnskapsgjennomgangene er nå betydelig lettet da budsjettet nå ligger inne i samme oppstilling som resultatregnskapet og eventuelle avvik kan registreres direkte. Foreningens økonomiske status gjennomgås rutinemessig på de fleste sentralstyremøtene. Etter at økonomiavdelingen ble styrket med en person er blant annet rutiner for inndriving av fordringer blitt bedre fulgt opp.

Medlemspleie

Fra Mattilsynet mottar DNV fortløpende oversikter over alle veterinærer som autoriseres. Disse blir kontaktet direkte og informert om fordelene ved medlemsskap i DNV.

Kollegahjelpsordningen kom i gang på vårparten 2009. Gruppen startet sitt arbeid med en heldags samling der en psykolog orienterte om mange tema knyttet til denne typen virksomhet. Kollegahjelpgruppen har utarbeidet en anonymisert oversikt over henvendelsene de har håndtert i sitt første driftsår.

I løpet av året har det kommet flere henvendelser til sekretariatet angående klager på veterinær virksomhet og/eller prissetting av våre tjenester. Disse henvendelsene håndteres i første linje av sekretariatet. Yrkesetisk råd og sentralstyret informeres om alle saker. Ved behov innhentes uttalelse fra Yrkesetisk råd. Sentralstyret har også oversendt saker av mer generell natur til Yrkesetisk råd for behandling.

Dette gjelder standpunktpapirer og på slutten av året ble det oversendt et generelt spørsmål om utredning av markedsføring av veterinære tjenester. Se for øvrig egen omtale av aktiviteten i Yrkesetisk råd.

Handlingsplanen inneholder også et punkt om utarbeidelsen av en "helseveileder for dyrehelsepersonell". I dette arbeidet kan det se ut som vi kan få uventet drahjelp fra FVE (den europeiske veterinærforening). Det ble på møtet i november 2009 oppnevnt en europeisk arbeidsgruppe på "one health"- området som blant annet skal se på mulighetene for å utarbeide et slikt dokument.

2. Veterinærfaglige saker, etter- og videreutdanning

Kursarrangement og etterutdanning

Veterinære fagdager ble arrangert i Stavanger i juni måned (se egen omtale). I tillegg ble det i løpet av høsten arrangert kurs innenfor alle særforeningenes temaområder.

Det ble på vårparten for første gang tilbudt et kurs i akutt smådyrmedisin som rettet seg spesielt mot vaktdeltagere som i liten grad arbeider med smådyr til daglig. Hovedhensikten er å dyktiggjøre kollegaene i nødvendig stabilisering og smertelindring i påvente av mer spesialisert hjelp. I flere av våre fagkurs har vi nå begynt å ta med ikke-kliniske emner vi mener har relevans til den veterinære arbeidsdagen. Dette dreier seg om for eksempel kommunikasjon, kundebehandling og økonomistyring.

Videreutdanning og spesialisering

Det er nå etablert et opplegg for egenregistrering av kontinuerlig kompetanseheving. Dette omtales under eget punkt. Det har blitt tatt opp som egen sak hvordan man i fremtiden skal forholde seg til økte krav om spesialisering som ved de veterinærmedisinske lærestedene gir seg utslag i for eksempel et ønske om at de ansatte skal ha både en doktorgrad og være diplomat på et fagområde.

Forhold til NVH

Senter for etter- og videreutdanning på Norges veterinærhøgskole og DNVs kursavdeling samarbeider godt om arrangement på mange kurs i løpet av et år. DNV håndterer påmeldinger og det tekniske rundt arrangementene for NVH.
Tema for kursene forsøkes lagt opp slik at det ikke blir kollisjon med lave deltagerantall som resultat.

Hver 14. dag er representanter fra DNV tilstede i kantina på NVH for å snakke med de som allerede er medlemmer og for å rekruttere nye (student)medlemmer. Vi har også vært tilstede på studentseminar på NVH, og planlegging av konferansen om fremtidens veterinærutdanning ble gjort i samarbeid med NVH høsten 2009. Våre tillitsvalgte på NVH har gjort en formidabel innsats i forhold til sammenslåingsprosessen. I starten av 2009 ble det uttrykt bekymring over at en medbestemmelsesavtale ikke var på plass. Det ble fortgang i arbeidet med den nå eksisterende medbestemmelsesavtalen etter at DNV sammen med Tekna, Naturviterne og ledelsen i Akademikerne fikk et møte med Kunnskapsdepartementet om saken. Avtalen åpnet blant annet for at det ble en plass i interimsstyret for en tillitsvalgt.

Høringssvar, offentlige utvalg og næringsaktører

Vi har rutiner som sikrer at vi fanger opp aktuelle saker der vi avgir synspunkter. I noen tilfeller velger vi å samarbeide med andre om felles uttalelser. Ofte lager vi selvstendige høringsuttalelser. Vi har hatt medlemmer i flere grupper i regi av blant annet Mattilsynet og Animalia som arbeider med ulike sider av den fremtidige rapporteringen av diagnoser, behandling og medisinbruk på produksjonsdyr. Fremtidig organisering av arbeidet i Helsetjenesten for storfe har vært tatt opp med de praktiserende veterinærene i en møteserie der vi bidro med annonsering og kontaktpunkter.

Særforeninger

Sekretærfunksjonen for særforeningene er fordelt mellom generalsekretær og fagsjef. Også i 2009 har hver særforening

arrangert to kurs hvorav det ene var lagt til Veterinære fagdager. Sentralstyret og foreningene selv identifiserer fortløpende tema som det er ønskelig å utarbeide prinsippnotater på. Disse notatene behandles både i Sentralstyret og Yrkesetisk råd før de er endelig godkjent og legges ut på nettsidene våre.
For øvrig vises det til utdragene fra de enkelte særforeningenes årsrapporter.

3. Forhandlingssektor-DNV-A og DNV-N

Generelt kan sies at aktiviteten i begge forhandlingsutvalgene har vært høy. I DNV-A har arbeidet for ansatte i klinikksektor resultert i en historisk minstelønnsavtale som ble signert høsten 2009. DNV-N sektoren arbeider jevnt og trutt med vaktavtalen, arrondering av områdene og fortsatt unntak fra Konkurranseloven.

Det har vært et ønske om å etablere et lokalt forhandlingsapparat gjennom representasjon fra DNV-A og DNV-N i lokalforeningsstyrene. Dette arbeidet har vært tatt opp i mandatet til Lokalforeningsgruppen som utarbeider forslag til nye vedtekter for lokalforeningene. Det utarbeides også fremlegg til representantskapet med forslag om nødvendige lovendringer for å gjeninnføre stemmerett for lokalforeningene i representantskapet. Arbeidet i utvalget er omtalt i eget punkt.
For øvrig vises til oppsummeringer fra utvalgene selv.

Arbeidsgiverkontakt

DNV har mange medlemmer som er arbeidsgivere. Når det gjelder ivaretakelse av deres spesifikke behov som arbeidsgivere, har vi anbefalt alle å melde seg inn i Landbrukets Arbeidsgiverforening. Dette har ført til at over 40 bedrifter nå er medlem av LA.

En slik organisering er viktig og riktig i saker der medlemmer sitter på begge sider av forhandlingsbordet eller der det er konflikter som gjør at DNV må velge side. Rent prinsipielt vil da DNV som en arbeidstakerorganisasjon støtte den ansatte i konflikten. Likevel gjør sekretariatet i DNV mye tjenesteyting overfor arbeidsgivere og selvstendig næringsdrivende. Særlig brukes det ressurser på veiledning av enkeltmedlemmer i forhold rundt næringsdrift, avtaler, prissetting og klinikkdrift.

4. Informasjon – tidsskriftet, internett og pressekontakt

Året som har gått har vært hektisk på informasjonsfronten. Sektoren omtales i eget punkt.

Arbeidet med foreningens kommunikasjonsplan må nevnes særskilt. Dette medførte en planmessig gjennomgang av strukturen på informasjonsflyten og dannet grunnlaget for det påfølgende årets strategiarbeid.

5. Relasjoner til andre utvalg og organisasjoner

Foreningen forholder seg til en lang rekke institusjoner, både gjennom representasjon og som samarbeidspartnere på ulike måter.

Vi har i 2009 særlig vektlagt å styrke og pleie relasjonene våre til Norges veterinærhøgskole, Landbruks- og matdepartementet, Mattilsynet, Norsk kennelklub, Akademikerne og den europeiske føderasjonen for veterinærforeninger, Federation of Veterinarians of Europe (FVE). Sistnevnte omtales i eget punkt.

6. Dyrevern og dyrevelferd

Veterinærene skal fremstå som dyrenes advokater. Vi skal synliggjøre oss i saker som angår dyrevelferd. Høsten 2009 var foreningen i medienes fokus da vi uttrykte oss kritisk til de nåværende driftssystemene innenfor pelsdyroppdrett. Vi opplevde å få mye støtte fra publikum og egne medlemmer. Det var også medlemmer som var uenige både i standpunktet og måten vi synliggjorde det på. Større enighet blant medlemmene er det i spørsmålet om hvorvidt det fortsatt skal være et lovkrav at dyr som skal slaktes skal være bedøvet før de avlives. Foreningen har synliggjort sitt standpunkt i denne saken både i norske aviser og gjennom debattinnlegg i nordisk og europeisk sammenheng. For norske veterinærer er det uakseptabelt at et dyr skal avlives og slaktes uten forutgående bedøvelse.

Forskning på bedrede muligheter til å stille diagnoser og framvekst av nye behandlingsmetoder på sports- og familiedyr har vært områder der det har vært svært få bevilgninger å søke penger fra. Landbruks- og matminister Lars Peder Brekk la en million kroner på bordet til forskning på velferd hos hund i forbindelse med et besøk på Oslo Dyreklinikk i regi av DNV.

Oppsummering møte med lokalforeningene på Gardermoen 17.-18. mars

Her deltok representanter fra alle lokalforeningene, hele sentralstyret med observatører, medlemmene i Lokalforeningsutvalget og deler av administrasjonen.

Prinsipper rundt sammenslåing av foreningene, fordeling av kontingent og fremtidig representasjon i representantskapet ble behandlet, og dette er redegjort nærmere for under punktet om Lokalforeningsutvalget.

På dette møtet stod også arbeid med kommunikasjonsplattformen på dagsordenen. Astrid Bjerkås var innleid i en periode for å arbeide med denne, og møtet med lokalforeningslederne ble gjennom et gruppearbeid brukt til å innhente synspunkter på ulike problemstillinger. Med utgangspunkt i det mulige trusselbildet at Veterinærvakten fra 2011 settes ut på anbud i den enkelte kommune var advokat Harald Fosse fra advokatfirmaet Grette kontaktet for en gjennomgang. Dagens sentrale vaktavtale hviler på et unntak fra bestemmelser i Konkurranseloven om prissamarbeid. Fosse gikk igjennom sentrale bestemmelser i konkurranselovgivningen og redegjorde kort for noe av regelverket rundt offentlige anskaffelser. Dersom anbudsprosesser blir aktuelle vil det være særlig DNV-N representanter i de enkelte lokalforeningene som må bistå medlemmene i slike forhandlinger.

Tilslutt i møtet presenterte nestleder Hilde Estensen DNV-Ns arbeid for forsamlingen. Dette var avtalt som et svar på en del usikkerhet uttrykt i ulike fora når det gjelder den organisasjonsmessige plasseringen av forhandlingsutvalget for frie yrker.

Lokalforeningsutvalget

I sentralstyrets siste møte i 2008 ble det fattet vedtak i sak 91/08 om å nedsette et utvalg som skulle utarbeide retningslinjer for det lokale arbeidet. Gruppen ble bestående av Karl Lunde (DNV-N-sektor), Eiliv Kummen (DNV-A-sektor), Einar Rudi (lokalforeningene), Solveig Magnusson (sekretariatet) og Marie Modal (sentralstyret). Gruppen har oppfattet sitt mandat som å lage et forslag til nye felles vedtekter for lokalforeningene. Dessuten skal gruppen forberede en sak til neste representantskap med sikte på å gi lokalforeningene fornyet representasjon i representantskapet. Det har også vært sett på arbeidsoppgaver og kommunikasjonslinjer i lokalforeningene. Målet er å skape robuste lokalforeninger som gir et tilknytningspunkt for alle våre medlemmer i lokalmiljøet.

Gruppen har dels hatt telefonmøter, og dels fysiske møter. I mars deltok gruppen på det årlige samarbeidsmøtet mellom sentralstyret og lederne for lokalforeningene. Der ble de viktigste prinsipielle temaene drøftet.

Det var grunnleggende enighet om at det ikke skal oppfordres til noen ytterligere sammenslåinger av foreninger. Lokalforeningslederne var også tydelige på at de ønsker at hele kontingenten for det nå obligatoriske medlemskapet i lokalforening skal overføres til den enkelte forening i sin helhet. Videre var det et unisont ønske om at lokalforeningene igjen skal gis stemmerett i representantskapet.

Gruppen tok med seg signalene fra møtet og har gjennom møtevirksomhet resten av året utarbeidet et forslag til nye vedtekter for lokalforeningene, samt et forslag til endringer i lovene som muliggjør de nye vedtektene og beskriver den nye sammensetningen av representantskapet samt stemmefordelingen. Dokumentene blir lagt fram for sentralstyret i 2010.

Forhandlingsutvalg for ansatte veterinærer

DNV-A

Generelt

2009 var igjen et år preget av utfordringer for tillitsvalgte i Mattilsynet (MT), med endringer av og senere ledelsens beslutning om å legge ned beredskapsvakten på distriktsnivå som "den store saken".

Den planlagte flyttingen av NVH til Ås og sammenslåing ned UMB berører også mange. Det er derfor bekymringsfullt at det er svært vanskelig å rekruttere tillitsvalgte i FOU-sektoren og at NVH her ikke er noe unntak.

2009 var også året da det for første gang ble inngått en tariffavtale for veterinærer ansatt i dyreklinikker. Dette skjedde etter flere års tålmodig arbeid, der flere personer har stått på!

DNV har tradisjonelt vist evne til fleksibilitet og omstilling når behovet for det er til stede. Vi er likevel en relativt liten forening med begrensede ressurser, og tillitsvalgte på ulike nivå må påta seg oppgaver som i de større organisasjonene utføres av ansatte i sekretariatene. Dette er utfordrende og krever mye tid og ressurser. Det er likevel et generelt inntrykk at våre medlemmer – totalt sett – hittil er kommet like godt ut som medlemmer i større foreninger. For at dette skal kunne fortsette er det viktig med stadig nyrekruttering og opplæring av tillitsvalgte samt at foreningen finner løsninger som innebærer at kompetansen som tillitsvalgte etter hvert får, kan beholdes og videreføres.

Samarbeidet i Akademikerne oppleves som godt. For DNV-As del gjelder dette særlig forhandlingsutvalget Akademikerne-Stat, der vi opplever at utvalgsmedlemmene blir hørt – langt på vei uavhengig av medlemstall. Dobbeltmedlemskapsavtalen med Krigsskoleutdannede offiserers landsforening (KOL) som også er medlem av Akademikerne synes fremdeles å fungere godt. Man bør videre merke seg at flere DNV-tillitsvalgte er felles tillitsvalgte i lokalt Akademikersamarbeid, også i etater der vi ikke har flertall i akademikergruppen.

Lønnsoppgjøret 2009

De fleste DNV-A medlemmer er (fremdeles) ansatt i virksomheter som kommer inn under Hovedtariffavtalen (HTA) i statlig sektor. Lønnsoppgjøret i 2009 var et såkalt mellomoppgjør der man i hovedsak forhandler om økonomi og ikke om andre bestemmelser i HTA. I offentlig sektor var hovedfokus likevel på pensjon. Leder DNV-A Svein Kvaløy jr. representerte DNV-A i forhandlingsutvalget i Akademikerne-Stat, med Christian Tengs som vara. Begge møtte i ulike deler av forhandlingene. Forhandlingssjef Kjell Naas representerte DNV i kommunal sektor.

Finanskrisen hadde truffet Europa, og det var ikke forventninger om at årets økonomiske avsetning ville bli høy. Tatt i betraktning at 2008 var et år med relativt høye tillegg, førte dette også til at overheng og lønnsglidning inn i 2009 var på 3,9 prosent. Akademikerne ønsket at det som evt. ble avsatt skulle gå til lokale forhandlinger, men ikke på bekostning av pensjonsoppgjøret. Resultatet ble derfor at det ble avsatt 4,4 % til årets forhandlinger, og etter at overheng og glidning var fratrukket, fikk de fleste en lønnsvekst på 0,5 % ekstra.

Resultatet ble derfor slik:

- et fast kronebeløp på kr. 2 400 fra ltr. 1- 45
- et prosenttillegg på 0,68 % fra lønnstrinn 46-80,
- et fast kronebeløp på kr. 4 800 fra lønnstrinn 81-95.

Det ble ikke avsatt midler sentralt til lokale forhandlinger, men presisert at arbeidsgiver kunne bruke egne budsjettmidler, dersom de hadde mulighet og ville dette. Noe som imidlertid ble gjort i liten grad i virksomheter der DNV har mange medlemmer.

Tjenestepensjon i offentlig sektor, herunder også AFP dominerte som nevnt oppgjøret. Etter en del frem og tilbake, med samordning av oppgjør i stat og kommuner med involvering av Arbeids- og inkluderingsministeren og mekling som også ble utsatt og ikke var over før i juni, ble resultatet noe som lignet det vi hadde fra før. Fra riksmeklingsmannes møtebok:

Dagens regler for offentlig tjenestepensjon (bruttoordningen) og AFP i offentlig sektor videreføres med nødvendige tilpasninger til innføring av fleksibel alderspensjon i folketrygden fra 2011 og med de tilpasninger som følger av Stortingets vedtak fra mai 2005.

I tråd med Stortingets vedtak skal alderspensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger levealdersjusteres og reguleres etter nye regler på samme måte og fra samme tidspunkt som alderspensjon fra folketrygden. Det som var positivt, var at under disse forhandlingene sto alle arbeidstakerorganisasjonene sterkt sammen, og kom frem til en løsning som var omforent dem imellom. Det var i ettertid en del punkter hvor man var uenige om tolkningen, og andre forhold gjenstår. Disse har vært gjenstand for videre arbeidsgrupper og forhandlinger som ikke var sluttført i løpet av 2009.

Enkeltområder

Klinikksektor

DNV foretok våren 2009 en lønnsundersøkelse for veterinærer ansatt i klinikk. Denne viste en positiv lønnsutvikling for medlemmene i denne sektoren. Det er imidlertid trolig en stor grad av underrapportering av overtid og vaktbelastning.

Mellom 24. juni og 15. september ble det holdt tre forhandlingsmøter mellom DNV-A og LA. DNV-As forhandlingsdelegasjon bestod av forhandlingssjef Kjell Naas, nestleder i DNV-A Leif Rønning, samt Margunn Tvedten og Ellen Eide Kjellman. Partene stod i utgangspunktet langt fra hverandre, men til tross for dette resulterte forhandlingene i en historisk tariffavtale for veterinærer ansatt i klinikk. Avtalen som var gyldig fra 1. november 2009 er bindende for alle klinikker som er medlem av LA, og for ansatte veterinærer som er medlem av DNV. Avtalen sikrer minstelønn og ordnede arbeidstider, og gir rett til ulempe- og overtidstillegg. Avtalen legger også opp til årlige lokale forhandlinger, men gir ikke åpning for frikjøp av tillitsvalgte på regionalt nivå. Selv om avtalens minstelønnssatser ikke er på nivå med statlig sektor, gir den et løft for mange i klinikksektoren som har vært dårlig betalt. Det var på grunn av de lave minstelønnssatsene ikke konsensus i DNV-As styre om avtalen skulle anbefales vedtatt, men avtalen ble likevel vedtatt i Sentralstyret. Som arbeidstakerorganisasjon kan vi erkjenne at det ikke er lønnsnivået i avtalen vi er mest stolt av, men det må fremheves at det er flere andre forhold regulert i avtalen som vil bety mye for manges arbeidssituasjon.

DNV har pr 31.12. 2009 177 medlemmer som er ansatt i dyreklinikker. Per 31.12.2009 hadde kun seks av totalt 40

LA-klinikker sluttet seg til avtalen. Vi håper at våre medlemmer i løpet av 2010 vil kreve avtalen gjort gyldig på et flertall av de aktuelle klinikkene. I tillegg har vi fått signaler om at avtalen er gjort gjeldende helt eller delvis på 4 klinikker som ikke er medlemmer av LA.

Mattilsynet

MT er den største arbeidsgiver for veterinærer i Norge. I 2009 hadde DNV rundt 500 medlemmer i MT og var dermed den – i særklasse – største enkeltgruppen. Vi har likevel valgt å fortsette samarbeidet med de andre akademikerorganisasjonene om felles hovedtillitsvalgt: Bjørnar W Jakobsen.

DNV har et godt korps av regiontillitsvalgte (RTV), noen er også/samtidig felles RTV for Akademikerne. Mange av disse bruker svært mye tid til oppgavene, noe som også gjelder for flere av våre lokaltillitsvalgte.

Til tross for at MT var i sitt 6. år, bar organisasjonen preg av at mye fremdeles ikke har "satt seg".

Reduserte budsjettrammer, bortfall av omstillingsmidler og store kostnader i forbindelse med utvikling av nytt datasystem (MATS) preget også situasjonen dette året. Leder DNV-A var (og er) ikke frikjøpt, men brukte likevel mye tid til tillitsvalgtarbeid. Begrensede ressurser og underdekning av personale i forhold til oppgavene, førte – sammen med en mer kritisk holdning fra arbeidsgiver – til at situasjonen oppfattes som noe mer anstrengt enn de to foregående år.

Siden ledelsen i MT – som tidligere – ikke ønsket å tilføre ekstra midler, ble det i 2009 ikke gjennomført lokale 2.3.3.-forhandlinger. Utdanningsgruppene i MT har nå i flere år hatt en dårligere lønnsutvikling enn de fleste andre statlige etater. Selv om det nå virker som om ledelsen deler tillitsvalgtapparates bekymringer, både for nyrekruttering og for tap av kvalifiserte medarbeidere, har dette ikke fått nevneverdige konsekvenser for lønnsnivået generelt.

Beredskapsvakt

Tidligere avtale om godtgjøring for beredskapsvakt var sagt opp med virkning fra årsskiftet 2009/10. Det ble derfor gjennomført to runder med forhandlinger om ny avtale i februar – mars, uten at det ble oppnådd enighet om ny avtale. DNVs standpunkt som ble delt av de andre organisasjonene var at ledelsen ikke hadde oppfylt den forrige avtalen og at ledelsens tilbud til ny avtaletekst og dermed også betaling for vakt ikke var tilfredsstillende, siden godtgjøringen var klart lavere enn utgangspunktet i Arbeidsmiljølov og HTA. Ved ikke å inngå ny avtale ville dermed satsene i HTA bli gjort gjeldende f.o.m. 1. januar 2010.

Valget "å stå på krava" fremfor å selge vår arbeidskraft til underpris, ble tatt etter en prosess der både de regiontillitsvalgte i MT, DNV-A styret, foreningens administrasjon og sentralstyret ble informert og involvert. Det syntes å være bred konsensus om at ledelsen uansett ikke ønsket å bruke mer penger til beredskapsvakt i MT enn det de var nødt til og at de vil prøve å få til en annen organisering den dagen de trodde dette var mulig.

Som kjent valgte ledelsen i MT å vedta at beredskapsvakten på distriktsnivå, med enkelte unntak, skulle legges ned fra årsskiftet. Beredskapen skulle deretter ivaretas av den nasjonale beredskapsvakten som skal kunne kjøpe veterinære tjenester som ikke medfører utøvelse av forvaltningsmyndighet, fra den kliniske veterinærvakten.

Dette førte til at flere av våre medlemmer i MT tapte en del av sitt inntektsgrunnlag noe som er klart beklagelig. Men med svært få unntak gikk tilbakemeldingene i prosessen ut på at "nok er nok", og at vi ikke skulle la oss presse av trusler om at beredskapsvakten vil bli redusert/endret dersom vi ikke aksepterte en ny dårlig avtale. Det bør her nevnes at noe av bakgrunnen for dette standpunktet var at de færreste trodde at ledelsen, på bakgrunn av signalene fra forrige runde med utredninger og sammenslåing av vakt på regionalt og nasjonalt nivå, ville velge en tilnærmet total nedlegging av den lokale beredskapsvakten.

NVH

Planlagt flytting til Ås, og sammenslåing med Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) førte også i 2009 til betydelige ekstrabelastning for mange av DNVs medlemmer. Samtidig er det ingen tegn til reduksjon i ordinære oppgaver, snarere tvert om. NVH fikk heller ikke siste år omstillingsmidler for frikjøp av veterinærer til denne prosessen.

Det har generelt vært vanskelig å rekruttere nye tillitsvalgte ved NVH og etter at et styremedlem trakk seg kort tid etter valget, har NVH ikke vært representert i DNV-A styret. Det var derfor svært positivt at Stein Istre Thoresen var villig til å stille som nytt styremedlem ved valg under ekstraordinær generalforsamling i desember.

Fra tillitsvalgthold er det gjentatte ganger pekt på at dersom det ikke kommer øremerkede omstillingsmidler må ledelsen peke på hvor aktiviteten skal reduseres for å få plass til planlegging/omstilling. En slik plan for redusert aktivitet er foreløpig ikke fremlagt.

Veterinærinstituttet

Av totalt rundt 370 ansatte har DNV gjennom året hatt omkring 50 medlemmer ved VI og har, ved tillitsvalgt og medlemmer, hatt et godt samarbeid både med de andre organisasjonene og med ledelsen. Det avholdes faste IDF-møter (informasjons-, drøftings- og forhandlingsmøter) mellom ledelsen og organisasjonene en gang i måneden og ellers etter behov. Det ble i 2009 gjennomført en bred prosess i virksomheten med å lage Strategiplan for Veterinærinstituttet 2010-2015.

Det har gjennom året blitt nedlagt mye arbeid fra ledelsen, tillitsvalgte og ansatte for å planlegge flytting av instituttet til Ås. Dette arbeidet vil kreve mye tid og ressurser, også i årene fremover.
Det er påbegynt prosesser om omstilling, som både går på å forberede kommende omstillinger ved flytting til Ås, men også for å forberede en prosess på intern omstilling/endring av organisasjonsstruktur i Veterinærinstituttet.

Ellers gjennom året har VI blant annet revidert sitt Personalreglement, laget ny struktur på tilsettingsråd, revidert Tilpasningsavtalen for VI til HTA, revidert lokal lønnspolitikk og ellers løpende gjennomført 2.3.4-forhandlinger.

Legemiddelverket

Ettersom pensjon var det store temaet i lønnsoppgjøret i år, samt at det generelt var dårlig økonomi som følge av finanskrisen, ble det ikke avsatt penger til lokale forhandlinger. Ledelsen valgte ikke å legge inn de resirkulerte midlene eller andre ekstra midler til dette.

Samtidig gjennomførte Legemiddelverket en intern omorganisering.

For våre medlemmer medførte det at Ivar Vollset ble ny assisterende direktør, og Tonje Høy ble fagdirektør for område veterinærmedisin. I tillegg var det to veterinærer som ble seksjonssjefer innen humanmedisinområdet.

Det ble ikke gjennomført 2.3.4-forhandlinger for noen av våre medlemmer i 2009. DNV-A har et godt forhold til ledelsen og de andre organisasjonene ved Legemiddelverket.

Helsedirektoratet, avdeling for giftinformasjon

Etter at en tidligere uorganisert har meldt seg inn har DNV nå seks medlemmer i avdelingen.

Det har vært et svært krevende år ved Giftinformasjonen. Først på grunn av varsel om kraftig budsjettkutt i allerede anstrengt økonomi, og påfølgende konsekvensutredning av nattestenging. Siste halvdel av året var belastningen på DNVs tillitsvalgte – den eneste TV ved avdelingen med erfaring og kjennskap til regelverket – også på grunn av en pågående konflikt med Helsedirektoratet som nå håndteres av organisasjonene sentralt.

Kurs

Som nevnt innledningsvis er opplæring av tillitsvalgte viktig og det er et klart ønske at tillitsvalgte som får økt kompetanse kan få brukt denne over tid. Det er åpenbart at erfarne tillitsvalgte er til stor nytte for medlemmene. Det registreres gjentatte ganger at enkelte arbeidsgivere synes å ha klart forbedringspotensiale for praktiseringen av gjeldende regelverk for medbestemmelse i Staten.
I 2009 ble det kun avholdt et større tillitsvalgtkurs, til gjengjeld var dette (9. – 11. desember) kurset som delvis ble holdt sammen DNV-N det største tillitsvalgtkurs i DNV-regi noen sinne.

Flere medlemmer deltok også på veterinære fagdager i Stavanger i juni.

10.-12. mars styreseminar med hovedtillitsvalgte fra de største virksomhetene.

Da det ikke ble lokale lønnsforhandlinger ble det heller ikke avholdt samling/forhandlingskurs i forbindelse med lønnsforhandlingene.

I statlig sektor finansieres kurs av "øremerkede" OU-midler som ikke belaster DNVs budsjett. Det er følgelig ikke primært økonomien, men kapasiteten i sekretariat og blant tillitsvalgte som begrenser aktiviteten.

DNV-A styre 2009:

Leder:
Svein Kvaløy jr., MT

Styremedlem (off. forvaltning):
Lars Haneborg, MT

Styremedlem (off. forskning/undervisn):
Stein Istre Thoresen, NVH,
fra desember 2009

Styremedlem (privat organisasjon):
Inge Midtveit, Animalia

Styremedlem (privat klinikk):
Leif Reidar Rønning Tromsdalen dyreklinikk

1. vara (offentlig):
   Erik Jørgensen, MT
2. vara (offentlig):
   Christian Tengs, Legemiddelverket
3. vara (privat):
   Eiliv Kummen, Geno

Både leder og andre styremedlemmer har møtt i sentralstyret.

Leder deltok videre på eksterne konferanser i Akademikerne-Stat:
- Evalueringskonferanse 15.-16. juni i København
- Høstkonferanse 22.-24. september i Bratislava

Svein Kvaløy jr. , Lars Haneborg fra DNV-A og Eirik Heggstad fra sentralstyret deltok også på felles konferanse for akademikertillitsvalgte i Mattilsynet på Island i november.

Som leder vil jeg også denne gang takke DNV-A styret inkl. varamedlemmer, deltakere i forhandlingsdelegasjonen for dyreklinikker og sentrale/regionale tillitsvalgte for stor innsatsvilje og gode bidrag, både i løpet av året og til årsmeldingen.

Svein Kvaløy jr.

Forhandlingsutvalg for næringsdrivende veterinærer

DNV-N

Styrets sammensetning
Styret har i perioden hatt følgende sammensetning:
Hilde Estensen, leder, privatpraktiserende
Lars Tessem, nestleder, klinikkeier
Eva Heldal Monsen, styremedlem, klinikkeier
Dan Åge Øyen, styremedlem, privatpraktiserende
Annbjørg Nernæs, styremedlem, privatpraktiserende

Bjørn Moen, vara klinikkeier
Merethe Engen Enerstvedt, vara privatpraktiserende
Lars Stokke, vara privatpraktiserende

Forhandlinger med Geno

I en årrekke har det vært enighet mellom partene at beregningene fra SSB for lønnsvekst foregående år skulle vært utgangspunkt for forhandlingene mellom Geno og DNV. I 2008 presenterte Geno for første gang et ønske om å gå bort fra denne praksisen og heller følge lønnsoppgjøret i Geno internt eller i LA. DNV ønsket å fortsette med SSB, og mener fortsatt at dette blir mest rettferdig og riktig da veterinærene ikke er ansatt i Geno og ønsker å følge lønnsveksten i samfunnet forøvrig. I 2008 ble det til slutt enighet om å benytte SSB sine tall. I 2009 møtte vi samme krav fra Geno, og forhandlingene endte til slutt på 3 % som er langt under kravet vårt. Vi gikk til slutt med på dette lave tillegget pga finanskrisen, og det gode oppgjøret vi hadde året før. Det var tydelig at forhandlingsdelegasjonen fra Geno hadde fått refs fra styret i Geno året før og klare instrukser til årets forhandlinger.

Kontakt med semінteknikerne

Siden 2008 har det vært et møte mellom forhandlingsdelegasjonen til semінteknikernes forening (NSF) og styret i DNV-N. Dette har vært et svært nyttig samarbeid. Vi har utvekslet strategi før forhandlingene, og har hatt kontakt underveis mellom forhandlingsrundene. Denne kontakten vil være med på å sørge for at Geno ikke kan bruke konkurransen mellom veterinærene og semінteknikerne i forhandlingene. Vi har flere felles saker å kjempe for i tillegg til lønn/honorar som for eksempel kjøretakster, antall minutter pr inseminering og jobbe mot økning i eierinseminering.

Forhandlinger med KS, kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon

Forhandlingene med KS var vanskelige også høsten 2009. Det var helt tydelig at KS hadde fått sine rammer fra statsbudsjettet og LMD. Vi ble tilbudt en ramme på 3,9 %, det var også dette som lå inne i statsbudsjettet. Dette beløpet viste det seg at det var liten mulighet å forhandle om. KS har ingen penger å forhandle om, og kan ikke pålegge kommunene å betale ut mer til veterinærene enn de får i overføringene fra staten. Vi endte derfor med en økning på 4 %. Vi anser ikke dette som reelle forhandlinger, det eneste vi kan oppnå på disse møtene er omorganisering av vaktområder. Hvis vi ønsker økte overføringer må vi jobbe mot andre enn KS, mest sannsynlig politisk. Med våre begrensede ressurser og forventet arbeidsmengde i 2010 har DNV-N besluttet å ikke gjøre noe med denne problemstillingen i 2010.

Vaktavtale og konkurranselov

Avtalen mellom DNV og KS om veterinærvakt har fått dispensasjon fra konkurranseloven til 31.12.2010. Under forhandlingene med KS høsten 2009 ble det protokollført at DNV og KS i fellesskap skulle arbeide for en permanent dispensasjon fra Konkurranseloven angående sentrale forhandlinger om godtgjøringen av veterinærvakt. Dette arbeidet ble satt i gang våren 2010.

01.01.2010 ble Mattilsynets beredskaps-

vakt sterkt nedbemannet, slik at det i dag kun er en person på vakt i hele landet utenom arbeidstid. Det sier seg selv at denne personen ikke vil kunne løse alle henvendelser pr telefon. Mattilsynet er derfor helt avhengig av en fungerende Veterinærvakt som kan rykke ut på de tilfeller som ikke kan vente til neste virkedag og løse oppgaver på oppdrag for Mattilsynet. Det er utarbeidet en veileder til veterinærer som deltar i Veterinærvakten og Beredskapsvakten som regulerer f.eks hvordan slike oppdrag skal gis, hvordan det skal honoreres ol. Det presiseres også at veterinærene i den kliniske vakten ikke har forvaltningsmyndighet.

Vaktutvalg

Gjennom de siste års forhandlinger har vi sett behovet for å se på arronderingen av vaktområdene i landet på nytt igjen. Det skjer stadig endringer i dyretall, kommunikasjon (nye veier, bruer, tunneller), som gir nye løsninger for inndeling av vaktområdene. Samtidig øker behovet for ekstra vaktressurser i befolkningstette områder. I januar 2010 ble det derfor satt ned et vaktutvalg som skulle se på arronderingen på nytt.

Tillitsmannskurs

I desember 2009 ble det holdt tillitsmanns-kurs for de lokale tillitsvalgte i DNV-N på Gardermoen. Deler av kurset ble holdt sammen med DNV-A. Alle lokalforeningene var representert, og deltakerne virket fornøyd med kurset. Temaer som ble tatt opp var forhandlingsteknikk, vaktavtalen, prissetting av veterinære tjenester, kollegiale forhold mm.

Yrkesetisk råd (YER)

YER har i 2009 avholdt ett fysisk møte og to telefonmøter og ellers hatt kontakt via e-post.

Viktigste sak, som YER har arbeidet med i hele 2009, er nye yrkesetiske retningslinjer for DNV. Et forslag ble sendt på høring i organisasjonen. Nye yrkesetiske regler for FVE er dessuten inkorporert i et forslag som forelegges representantskapet i 2010.

De nye vedtektene for YER, som ble vedtatt av representantskapet høsten 2008, gjør YER til et rådgivende organ for Sentralstyret i saker av yrkesetisk karakter. Det er dermed Sentralstyret som avgjør om saker skal forelegges YER. DNV har fått inn en rekke enkeltsaker av yrkesetisk karakter i 2009, og YER er holdt orientert om disse. Sakene har funnet en løsning uten at de formelt har vært behandlet i rådet. Rådet ønsker imidlertid å bli brukt av Sentralstyret og ser gjerne at yrkesetiske saker blir diskutert i YER som en del av sekretariatets saksbehandling, før realitetsbehandling i sentralstyret. På grunnlag av enkeltsaker ønsker dessuten YER å kunne gi generelle råd til veterinærer om gode rutiner, for å kunne forebygge konflikter. YER har i denne forbindelse diskutert om yrkesetiske saker kan offentliggjøres i anonymisert form.

YER har videre hatt innspill til standpunktpapirer som er fremmet av særforeningene, før disse har vært godkjent i Sentralstyret.

YER tok initiativ til at det ble sendt et brev til myndighetene om veterinærers hjelpeplikt og avliving/behandling av eierløse dyr.

Kunnskap og kompetanse

DNVs etterutdanningsavdeling har i 2009 bestått av fagsjef Ellef Blakstad og sekretær Aina Berntsen (tidligere Nilsen). Regnskapsføring har blitt ivaretatt av DNVs regnskapssjef Solveig Magnusson og regnskapsmedarbeider Sigrunn Marthinussen.

Det har vært arrangert til sammen syv fagkurs for veterinærer i løpet av året, med ca. 430 deltakere, i tillegg til Veterinære fagdager med 359 deltakere. Et kurs i drektighetsundersøkelse og seksuell helsekontroll ble avlyst på grunn av for få deltakere.

I samarbeid med Norsk Kennel Klub er det avholdt røntgenkurs for 135 veterinærer i Oslo vår og høst, i samsvar med avtale om røntgen HD/AD.

På oppdrag fra Norges veterinærhøgskole er det annonsert og registrert påmelding til syv kurs, hvorav to ble avlyst på grunn av manglende påmelding. På de fem kursene som ble arrangert var det til sammen 197 deltakere. Det har vært et godt samarbeid med NVHs etterutdanningsavdeling gjennom året.

Sammen med Akvaveterinærenes forening er det inngått avtale med Fraktefartøyenes rederiforening om å avvikle kurs for brønnbåtmannskaper. Det er holdt til sammen seks kurs i 2009 med god oppslutning.

Veterinære fagdager i Stavanger ble arrangert 17. - 19. juni, direkte i forlengelsen av verdenskongressen for småfepraktikere som ble arrangert samme sted i regi av Norges veterinærhøgskole 14. – 17. juni. Arrangementet ble gjennomført i samarbeid med AJM Hotellmegleren og ble svært vellykket. Både oppslutning fra deltakere og utstillere var upåklagelig, og evalueringene i etterkant vitnet om at deltakerne var svært fornøyd, både med faglig innhold og sosialt tilsnitt.

På kursene rettet mot veterinærer i klinisk praksis, har det vært stor interesse fra leverandører om å delta med fagtekniske utstillinger, hvilket tilfører kursene og kursdeltakerne en ekstra og nyttig dimensjon.

Smådyrpraktiserende veterinærers forening har videreført opplegget med to parallelle fagseksjoner på det årlige høstkurset. Samtidig holder dyrepleierforeningen sitt årlige kurs samme sted, og sammen med et omfattende sosialt opplegg og omfattende deltagelse fra leverandører ble dette også i 2009 en stor suksess, som vil bli videreført hver høst.

Høsten 2009 ble det avviklet nok et vellykket møte med utenlandske veterinærstudenter i Budapest i Ungarn. DNVs generalsekretær representerte DNV på møtet. DNV s innlegg handlet om lønnsforskjeller og betydningen av å fokusere på lønns- og arbeidsvilkår ved tilsetting.

Samarbeidet med de andre nordiske veterinærforeningene har blitt videreført i 2009, med samme aktivitetsnivå som tidligere.

Datasystemet Questback benyttes fortsatt til evaluering av alle kurs i DNV-regi, og fungerer svært bra. Svarprosenten fra kursdeltakere ligger i snitt på over 80 prosent, hvilket må sies å være meget høyt. Evalueringene benyttes aktivt til å forbedre kursavviklingen, hvilket også gjenspeiles i tilbakemeldingene fra kursdeltakerne. I løpet av 2009 ble det i regi av Akademikerne reforhandlet lisensavtalene med Questback, hvilket innebar en årlig innsparing på ca. 30 000 kroner for DNVs vedkommende.

Dataverktøyet har også blitt brukt i ulike kartleggingssammenhenger blant medlemmene, og det er i løpet av 2009 gjennomført tre undersøkelser i samarbeid med andre deler av veterinærmiljøene.

I løpet av året har det blitt utdannet en ny spesialist i hestesykdommer. Flere kandidater er under utdanning innen spesiali-

sering på hest og smådyr, mens oppslutningen er dårlig innen produksjonsdyr, næringsmiddelhygiene og akvamedisin. DNVs hovedutvalg for spesialisering har startet arbeid med å revidere regelverk for spesialisering innen akvamedisin, produksjonsdyr og Næringsmiddelhygiene/veterinær samfunnsmedisin.

20 veterinærer er autorisert som øyelysere, og 19 aspiranter holder på med utdanning.

I samarbeid med NVH er det utarbeidet et opplegg med modulbaserte etter- og videreutdanningskurs. Dette er presentert for Mattilsynet, og en avventer Mattilsynets behandling av tilbudet.

Fra og med 1. januar 2009, innførte DNV et system for registrering av videre- og etterutdanning. Alle medlemmene oppfordres til systematisk å føre opp alle aktiviteter innenfor videre- og etterutdanning i et utarbeidet skjema. Til skjemaet hører en veileder hvor det også er fastsatt anbefalte minimumskrav til etterutdanningsaktivitet.

Fagsjefen har deltatt på to internasjonale møter. Et i regi av FVE i forbindelse med Veterinary week i september, og en konferanse i regi av OIE i oktober, hvor tema var veterinærutdanning generelt. Fagsjefen har også holdt innlegg på seminar i regi av Rådet for dyreetikk om DNVs syn på hvor grensen går for behandling av dyr, og deltatt i en ekspertgruppe oppnevnt av legemiddelverket for utarbeidelse av terapianbefalinger om parasittbehandling av hund og katt.

I forbindelse med Stortingets behandling av ny lov om dyrevelferd, drev DNV aktiv påvirkning overfor stortingspolitikerne for å beholde prinsippet i loven om dyrs egenverdi, og merking av hund og katt, med betydelig hell.

Fagsjefen har deltatt i diverse seminarer og arbeidsgrupper i forbindelse med utforming av strategier og nytt regelverk som har betydning for veterinærstanden. En viktig del av dette arbeidet har vært å bidra til å sikre medlemmenes interesser under utviklingen av Mattilsynets tilsynssystem, MATS. DNV deltar i en arbeidsgruppe, som arbeider med å implementere forskrift om registrering og rapportering av veterinære legemidler. I forbindelse med utbrudd av blåtunge og svineinfluensa, har fagsjefen og generalsekretæren deltatt i regelmessige telefonmøter med Mattilsynet og bidratt til at medlemmer av DNV har bistått Mattilsynet i bekjempelsen.

Informasjon

Informasjonsarbeidet i DNV omfatter faste og planlagte aktiviteter som utgivelse av Norsk veterinærtidsskrift (NVT), utvikling og drift av nettsidene, mediehåndtering og -rådgivning, og kommunikasjonsfaglig bistand til håndtering av saker som opptar DNV og Dyreidentitet. Disse oppgavene er utført av redaksjonssekretær Mona Pettersen, Mette Mytting Ellison, vikar for Mona Pettersen, og informasjonssjef Steinar Tessem i samarbeid med alle i sekretariatet, redaksjonskomiteen for NVT, tillitsvalgte, medlemmer og samarbeidspartnere som Kursiv, HS Media Webscape og Nettkroken.

Norsk veterinærtidsskrift
Tidsskriftet kom ut med ni utgaver som planlagt. Tidsskriftet er viktig for DNV både som kommunikasjonskanal, inntektskilde og identitetsskaper. Et viktig trekk ved tidsskriftet er at en stor del av skrivearbeidet gjøres på dugnad av medlemmer i DNV. Redaksjonskomiteen spiller en vesentlig rolle i den faglige utviklingen av tidsskriftet sammen med den veterinærmedisinske redaktøren, Steinar Waage, som er ansatt i 20 % stilling i et treårig engasjement. Redaksjonskomiteen har fortsatt arbeidet for å sikre bedre tilgang på fagartikler. Målet var å få minst en fagartikkel i hver ordinære utgave. Totalt har tidsskriftet hatt 17 fagartikler i løpet av året. Det var ni fagartikler i de åtte ordinære utgavene og åtte fagartikler i temanummeret *Beredskap mot alvorlige sykdomsutbrudd hos husdyr og oppdrettsfisk*. Serien med portretter av veterinærer og andre med relevans for veterinærprofesjonen fortsatte.

I tillegg til veterinærmedisinsk redaktør Steinar Waage har redaksjonskomitéen bestått av Trygve T. Poppe (akvamedisin), Kristian Ingebrigtsen (fagartikler), Arve Lund (fagartikler), Stein Istre Thoresen (sports- og familiedyr), Sigrid Lykkjen (hest), Bjørn Lium (produksjonsdyr) og Liv Marit Rørvik (mattrygghet). Yngvild Wasteson er fagansvarlig for stoff om flyttingen av

Norges veterinærhøgskole og samlokaliseringen med Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Internett
I løpet av året var 34 230 unike besøkende inne på DNVs nettsider. Disse stod for 123 777 besøk. Utsendelse av 13 elektroniske nyhetsbrev til alle medlemmer bidro til trafikken på DNVs nettside. Internett gir DNV muligheter til å nå medlemmer og andre målgrupper på en ny og mer effektiv måte enn for få år tilbake. Denne elektroniske kommunikasjonskanalen gjør det enklere for DNV å synliggjøre saker som er viktige for medlemmene og foreningen.

Mulighetene som internett gir til kommunikasjon mellom medlemmer og deler av organisasjonen er mange. Flere lokalforeninger bruker nettsidene i stadig større grad.

Arbeidet med å overføre dagens nettløsning til en ny teknisk løsning er i gang. Oppgraderingen til en ny teknisk plattform gir mange fordeler som skal bidra til mer effektiv kommunikasjon internt i foreningen, mellom medlemmer og med omverdenen.

Styrking av kommunikasjonsarbeidet
Som et ledd i ønsket om å styrke kommunikasjonsarbeidet i foreningen startet sentralstyret arbeidet med å utvikle en kommunikasjonsplattform som skal være et grunnlag og en veiviser for all kommunikasjon i foreningen og danne basis for konkrete informasjonstiltak. Prosjektgruppen bestod av Marie Modal, president i DNV, Torill Moseng, sentralstyremedlem, Jan Gravning, omstillingstillitsvalgt i Akademikerne, tidligere hovedtillitsvalgt i Mattilsynet, Hans Petter Bugge, generalsekretær, Steinar Tessem, informasjonssjef og Astrid Bjerkås, innleid konsulent. Gruppens forslag ble behandlet av sentralstyret i juni.

For å konkretisere og gjennomføre tiltak foreslått i kommunikasjonsplattformen, er det inngått avtale med informasjonsrådgivningsselskapet Aabø & Co om bistand til kommunikasjonstjenester. Hensikten med oppdraget er å skape økt relevans og gjennomslagskraft for DNV gjennom synliggjøring i medier og offentlighet. Kommunikasjonsplan er utarbeidet og skal behandles i 2010. Det er bestemt å lage en bruksanvisning som medlemmene kan bruke når pressen ringer.

Mediekurs og medietrening for utvalgte personer i sentralstyre og sekretariat vil bli gjennomført i 2010. Løpende rådgivning i aktuelle saker vil bli vurdert av DNV.

Dyreidentitet

Selskapet, som er heleid av DNV, har som formål organisering og tilrettelegging av elektronisk identifisering av dyr, samt tilrettelegging av etterutdanning, opplysningsarbeid om helse og avl, diagnoseregistrering og andre områder som naturlig vedrører disse feltene.

Aktivitet
Ved utgangen av året var 1334 veterinærer registrert i Dyreidentitet AS. Hovedtallene for driftsåret viser at det ble satt ny rekord i innrapporterte ID-merker. I alt 54 798 dyr, hvorav 69 % hunder og 32 % katter, ble registrert i selskapets systemer. Det er en økning på 8 % fra 2008. Utover sin kjernevirksomhet har selskapet drevet med flere andre aktiviteter. Disse er i hovedsak knyttet til FoU prosjekter som merking av storfe og lam, samt DNA-lagring i samarbeid med BioBank AS på Hamar.

Samarbeid
Dyreidentitet AS har i hele 2009 hatt et driftssamarbeid med Norsk Kennel Klub og Dyrebeskyttelsen Norge. Gjennom dette samarbeidet kan selskapet tilby et felles register over alle merkede hunder og katter i Norge – noe som gjør Norge til et foregangsland i Europa.
Samarbeidet fungerer godt og er til fordel for alle parter.

Resultat
De totale salgsinntektene for 2009 utgjorde totalt NOK 8.470.000.
I henhold til de inngåtte samarbeidsavtalene med Norsk Kennel Klub, Dyrebeskyttelsen Norge og Dyreidentitet AS fordeles inntektene mellom partene etter angitte fordelingsnøkler.

Resultat etter skatt for driftsåret 2009 ble NOK 945.000.

Stipender/overføring
I henhold til selskapets vedtekter bevilges det hvert år stipender til støtte til etter- og videreutdanning for smådyrveterinærer. Stipendene utdeles to ganger pr. år og utbetales etterskuddsvis når dokumentasjon for gjennomført utdanning foreligger.
I 2009 ble det utdelt stipender for i alt NOK 1.200.000, noe som er ny rekord.

Videre overføres det i henhold til vedtektene 10 % av selskapets overskudd til Smådyrpraktiserende veterinærers forenings vitenskapelige og faglige fond. For 2009 utgjør dette NOK 94.500.

Utdrag fra særforeningens årsberetninger

Forening for veterinær samfunnsmedisin (FVS)

FVS

Etter årsmøtet på Gardermoen, 10. november, har styret følgende sammensetning:

Leder	Heiko Paulenz
Styremedlemmer	Hans P. Schwencke, Lise Aanensen, Agnete Lien Aunsmo, Hilde Bremnes
Varamedlemmer	Jorunn Vormeland Dalen, Marit Forbord, Gunnlaug Ribe
Desisorer	Stig Atle Vange og Jarl Inge Alne
Valgkomité	Elisabeth Schei Berg, Ole Alvseike, Marit Nilsen, Ivar Sveinung Hanem

Før årsmøtet på Gardermoen, hadde styret følgende sammensetning:

Leder	Ivar Sveinung Hanem
Styremedlemmer	Barbo Rimeslaatten Klakegg, Hans P. Schwencke, Lise Aanensen, Agnete Lien Aunsmo
Varamedlemmer	Trond E. Kroken, Marit Forbord, Gunnlaug Ribe
Desisorer	Stig Atle Vange og Jarl Inge Alne
Valgkomité	Elisabeth Schei Berg, Ole Alvseike, Marit Nilsen og Gry Marianne Holmbakken (vara)

DNVs administrasjon har fungert som sekretariat for FVS, ved Ellef Blakstad. Eirik Heggstad har vært DNVs representant i styret, og har deltatt på styremøte under veterinære fagdager i 2009.

Regnskapet føres av DNVs økonomiseksjon og revideres av DNVs statsautoriserte revisor, Grant Thornton Revisjon AS.

Pr. 31/12-2009 hadde FVS 199 medlemmer, mot 193 året før. Av disse er 34 pensjonister. FVS hadde ved årsskiftet tre æresmedlemmer: Atle Ørbeck Sørheim, Stein Gustavsen og professor Magne Yndestad. I beretningsåret er to medlemmer gått bort. Foreningen har ett innbudt medlem, Tore Høyem. Av FVSs medlemmer er 38 fritatt for å betale kontingent.

Styret har i beretningsåret 2009 avholdt 3 ordinære styremøter og 1 telefonmøte, og behandlet 31 saker. Møtefrekvens som i 2008.

FVS arrangerte to etterutdanningskurs i 2009, det ene i tilknytning til veterinære fagdager i Stavanger.

Foreningens virksomhet er ikke av en slik art at den forurenser det ytre miljøet.

▶ Arbeid i styret i 2009 jfr. Virksomhetsplan 2009

Etterutdanning og kompetanseutvikling

Styret har i løpet av 2009 arbeidet aktivt for å heve kompetansen til veterinærer som jobber med mattrygghet, dyrehelse og dyrevelferd. Etterutdanningskursene har hatt svært god respons, både når det gjelder antall deltakere og tilbakemeldinger i etterkant av kursene. Vårkurset i Stavanger ble holdt som en del av veterinære fagdager med tittelen "Dyrevelferd – inn i ei ny tid" og ble delvis samkjørt med Produksjonsdyrveterinærers forening, PVF. FVS seksjonen var den desidert største med 121 påmeldte deltakere. Høstkurset på Gardermoen: "Faglige utfordringer for god veterinær beredskap" tok opp aktuelle spørsmål i tilknytning til beredskapssituasjoner, særlig i samhandling med praktiserende veterinærer og klinisk veterinærvakt. Her var det 40 deltakere.

Prosjekt etter- og videreutdanning i offentlig veterinærmedisin som startet som et samarbeidsprosjekt mellom DNV og NVH er nå ferdigstilt av NVH i form av flere aktuelle etterutdanningsmoduler med studiepoeng. En har også knyttet inn i prosjektet moduler produsert av miljøene på UMB. Det hele er presentert og tilbudt Mattilsynet, uten at man har fått en klar tilbakemelding om hvorvidt tilbudet vil bli benyttet.

Rekruttering av veterinærer til stillinger innen veterinær samfunnsmedisin

I samarbeid med DNV og de andre særforeningene planlegges det å holde regelmessige karrieredager for studenter ved NVH.

Rekruttering av medlemmer til foreningen

Som fortsettelse av vervekampanjen fra 2008, har styret i løpet av 2009 vurdert ulike tiltak for å verve nye medlemmer. Opprettelse av vervekontakter ved de enkelte distriktskontorer ble diskutert. Kampanjen skal fortsette i 2010 og det skal utarbeides et informasjonsbrev til alle som anses som potentielle medlemmer.

Økonomi

Resultatet for 2009 er +19 818
Kontingent for 2010 ble på årsmøte satt til kr 600

Regnskapet er basert på fortsatt drift.

Internasjonalt arbeid

Jorunn Vormeland Dalen er DNV/FVSs representant i UEVH, som er hygiene/samfunnsmedisinforeningen i den europeiske veterinærforeningen.
UEVH har to generalforsamlingar i året.

Prinsippnotater

Det er utarbeidet et prinsippnotat om dyrevernnemndene og det er vedtatt å utarbeide et notat om transport av dyr.

Ansatte/likestilling

Det er ingen ansatte i foreningen og styrets sammensetning fremmer likestilling.

Årsberetning for Akvaveterinærenes forening (AVF)

AVF

Frem til årsmøtet 2009 besto AVFs styre av:
Karianne Jakobsen, leder
Kristin Ottesen, styremedlem
Are Strøm, styremedlem

Mette Moen, Janette Festvåg og Hogne Bleie, varamedlemmer

Etter årsmøtet 2009 fikk styret følgende sammensetning:

Leder:	Karianne Jakobsen
Styremedlem:	Are Strøm
Styremedlem:	Janette Festvåg

Varamedlemmer:
Hogne Bleie
Mette Moen
Kristin Ottesen

Desisor:
Per Anton Sæther (gjenvalg)

Valgkomité:
Styret fremmet forslag til ny valgkomité og følgende ble valgt enstemmig:

Leder:	Hege Hellberg
Medlem:	Arve Nilsen
Medlem:	Solveig Nygård

Sekretærer:
Ellef Blakstad
Regnskap:
DNVs økonomiavdeling
Revisjon:
Grant Thornton Revisjon AS

Medlemmer:
112 medlemmer ved årets utgang.
Av disse er 5 pensjonister og ett æresmedlem.

Foreningens virksomhet er ikke av en slik art at den forurenser det ytre miljøet

Styremøter:
Det er holdt styremøter 30.01, 17.04, 17.06, 30.09 og 20.10 i 2009.

Årsmøte:
20.-21.10.2009 Årsmøte under høstkurset på Gardermoen.

To etterutdanningskurs i 2009
1) 17-19.09.: Vårkurs i Stavanger under veterinære fagdager.

2) 20-21.09.: Høstkurs på Gardermoen. Årsmøte.

Deltakelse på møter/aktiviteter:
13.02. Telefonmøte med Mattilsynet ang. fokus på tilsyn av legemiddelbruk fisk.
18.02. Telefonmøte med Veterinærinstituttet ang diskusjonsmøte lakselus.
03.09. Deltakelse på Mattilsynets strategiske møte for lakselus (Hogne Bleie)
27.10 Dialogmøte Mattilsynet om fiskehelse, velferd.

Oppnevninger fra AVF
Representasjon:
- Hogne Bleie var AVFs representant i programstyret for FriskFisk-prosjektet til Tekna Fh.

Økonomi
Regnskapsrapporter gjennomgås på styremøtene, slik at styret skal ha god oversikt over regnskapsstatus gjennom året. Resultatet for 2009 er et overskudd på 8829 kr.

Regnskapet anses å gi et rettvisende bilde av foreningen og er basert på fortsatt drift

Måloppnåelse i forhold til AVFs virksomhetsplan:

Styret gikk gjennom den tidligere handlingsplanen og plukket på bakgrunn av føringer fra årsmøtet ut saker det prioriterer å jobbe med i 2009/2010:

Målområde 1:
AVFs nettforum
Eventuelle tekniske problemer avklares, det utarbeides "beskrivelse" av forumet mhp oppfordring til bruk, mulighet for å få epost-påminnelse når forumet er oppdatert mv. Samt avklare om det er teknisk mulig å dele opp forumet i åpen og lukket del.

Målområde 2:
Synliggjøring i forhold til aktører og instanser.
Utarbeide skriv som presenterer AVF og hvilken funksjon våre medlemmer har i akvakulturnæringa.
Foreslått oversendt sentrale instanser som f eks Mattilsynet, Fiskeridirektoratet, FHL, NSL, SLV.

Målområde 3:
Profilering av AVF i forhold til veterinærstudenter.
Informere om AVF overfor utenlands- og NVH-studenter. Sørge for at vet.stud. har tilgang til AVFs nettforum. Utforme/oppdatere presentasjon av AVF; powerpoint og plansjer.

Målområde 4:
Fokus på hospiteringsordninga.
Klargjøre hvordan hospiteringsordninga fungerer og hva som evt. kan forbedres.
Profilere ordninga overfor veterinærstudenter i inn- og utland og på AVFs nettforum.

Målområde 5:
Fokus på yrkesetikk og kollegiale forhold.
Utarbeide skriv som presiserer hvilke plikter og privilegier dyrehelsepersonell i akvakulturnæringa har etter dyrehelsepersonelloven. Særlig fokus på påkrevd prøveuttak, oppsigelsesvern, rapportering til myndigheter. Både for intern og ekstern bruk. Kan evt utarbeides og brukes i samarbeid med Fiskehelseforeningen.

Målområde 6:
Etterutdanning.
Planlegge og gjennomføre 2 etterutdanningskurs i året. 2 kurs gjennomført i 2009.

Målområde 7:
Faglige artikler.
Drøfte eventuelt samarbeid med Fiskehelseforeningas blad "Fiskehelse".
Enighet om primært å satse på mer fiskehelsestoff i NVT, gjerne som lavterskelsartikler à la "For og fra praksis".

Målområde 8:
Brønnbåter.
Utarbeide skriv om problemområder i forhold til godkjenning og drift av brønnbåter. Målgruppe er fiskehelsepersonell, næringa og Mattilsynet.

Målområde 9:
Samarbeid med Fiskehelseforeningen.
Det er ønskelig fra begge parter at også Fiskehelseforeningen samarbeider med AVF om kursene vi ønsker å arrangere, herunder også kurset under veterinære fagdager. Vi har blitt enig om å lage

en intensjonsavtale med kjøreregler for samarbeidet mellom foreningene. Intensjonsavtalen skal inneholde punkter om samarbeid rundt:

a. Fagkurs, 2 ganger i året. Hver av foreningene foreslår 2 representanter til programutvalgene.
b. AVF står for gjennomføringen av kursene, mens Frisk fisk konferansen gjennomføres av Fiskehelseforeningen.
c. Ett årlig samarbeidsmøte i forbindelse med vårkurset.
d. Ved høringer skal styrene ha kontakt og evt. samordne uttalelser.
e. Jobbe for mer faglig info om fisk i fiskehelsebladet og Veterinærtidsskriftet.

Ansatte/likestilling
Det er ingen ansatte i foreningen og styrets sammensetning fremmer likestilling.

Årsberetning for Smådyrpraktiserende veterinærers forening

SVF

SVF er en særforening under Den norske veterinærforening (DNV). SVF har som formål å ivareta faglige, fagpolitiske, kollegiale og sosiale interesser for smådyrpraktiserende veterinærer.

Frem til årsmøtet i 2009 besto styret av Anne Torgersen leder, Christian Mæland nestleder, Trine Marhaug, Cecilie Tideman R. Askvig, Clara Osnes Jalland. Halvor Øiestad og Stein Dahl varamedlemmer.

Nytt styre ble valgt på årsmøte lørdag 1. november 2009. Leder, Anne Torgersen ble enstemmig gjenvalgt. Likeledes ble styremedlemmene Trine Marhaug og Cecilie Tideman R. Askvig enstemmig gjenvalgt.
Desisor Sigbjørn Hesthammer Storli ble valgt ved akklamasjon.
Varamedlemmene sto ikke til valg.
Styret forutsetter at fortsatt drift er tilstede.

Valgkomité
Valgkomité:
Leder: Martine Lund Ziener
Medlem: Synnøve Glavin
Medlem: Eva Heldal Monsen
Varamedlem: Eyvind Arntzen

Desisor
Sigbjørn Hesthammer Storli

Administrasjon
Ellef Blakstad er SVFs faste sekretær. SVFs regnskaper er ført av DNVs regnskapsavdeling. Regnskapene revideres av revisjonsfirmaet Grant Thornton Revisjon AS. Sigbjørn H. Storli er valgt desisor.

Medlemmer
Per 31/12/09 hadde SVF 426 yrkesaktive medlemmer som betaler medlemskontingent, samt 17 pensjonistmedlemmer og 5 æresmedlemmer og 7 studentmedlemmer som ikke betaler kontingent.

Det har vært en jevn økning i antall medlemmer de siste årene i SVF. Styret ønsker i henhold til virksomhetsplanen å sikre en god rekruttering av nye medlemmer. Ved utmelding av foreningen vil DNVs sekretariat forespørre medlemmet automatisk om årsak til utmeldelse fra foreningen.

Æresmedlemmer
Jorunn Grøndalen, Kristian Lande, Tor Lie Ulstein, Torunn Knævelsrud og Petter Heim er SVFs æresmedlemmer.

Foreningens virksomhet er ikke av en slik art at den forurenser det ytre miljøet.

Møtevirksomhet
I beretningsåret har SVFs styre holdt 9 ordinære styremøter, i tillegg til ett telefonmøte blant styret, og to medlemsmøter. Det ble i tillegg holdt ett fellesmøte med styret i Dyreidentitet, torsdag 23. april 2009.

Det er kun vært behov for varamedlemmer på 2 styremøter i 2009.

Det er blitt behandlet 82 saker. Enkelte saker er blitt behandlet i flere styremøter. Referatsaker har hatt eget saksnummer og inkluderer en del orienteringssaker. Det blir lagt opp oppgavelister etter hvert styremøte hvor pågående saker står oppført med ansvarlig person som fører saken og med frister for fullføring. Oppgavelisten følges, oppdateres og sluttføres når sakene er ferdigbehandlet. Listen gjør pågående saker mer oversiktlig å arbeide med.

Virksomhetsplanen
Virksomhetsplanen for SVF ble for første gang utarbeidet i 2001. Lovendringene vedtatt på Årsmøtet i 2001 forplikter styret til å legge frem sin virksomhetsplan. Styret har i 2009 arbeidet ut fra virksomhetsplanen som ble godkjent på årsmøtet 2008. Virksomhetsplanen for 2009 er lagt tilgjengelig på SVFs Forum, og er publisert i smådyrpraktikeren. Virksomhetsplanen for 2009 vil være styrets arbeidsredskap fram til årsmøtet i 2009 som avholdes 7. november. Styret oppfatter virksomhetsplanen som dynamisk, og ønsker innspill fra medlemmene.

Økonomi
Regnskapsrapporter gjennomgås på styremøtene, slik at styret skal ha god oversikt over regnskapsstatus gjennom året. Resultatet for 2009 er et underskudd på -119537 kr.

Regnskapet anses å gi et rettvisende bilde av foreningen og er basert på fortsatt drift.

Internkontroll
Det ble avholdt et styreseminar i januar men for å holde kostnader til et minimum bestemte styret for å avholde seminaret i DNVs lokaler Keysersgate og ikke på hotell slik det tidligere er blitt gjort.
De nye styremedlemmene fikk en gjennomgang av internkontrollpermen på seminaret.

Smådyrpraktikeren
Redaktør for Smådyrpraktikeren har i 2009 vært Ellen Eide Kjellman.
Smådyrpraktikeren har i 2009 kommet ut med totalt 4 numre.
Bladet trykkes av Stokke Trykk i et opplag på 485.

Styret hadde foretatt en spørreundersøkelse blant medlemmene angående fremtiden til smådyrpraktikeren og presenterte resultatene av dette under årsmøtet. Årsmøtet foretok et valg om å beholde bladet i papirform eller elektronisk form. Det ble stemt for å beholde den i papirform med 27 mot 6 stemmer.

Ellen Eide Kjellman ga styret beskjed om at hun ønsket å fratre sin stilling som SDP redaktør f.o.m årsskiftet 2010. Styret hadde ved årskiftet en ny kandidat til redaktør- Martin Wright.

SVFs diskusjonsforum på internett
Webredaktører for Forum har vært Ellen Eide Kjellman og Marte Grotnes.
Antall brukere fortsetter å øke. Ved utgangen av året var det 691 registrerte brukere, 67 flere enn i fjor.
Det er 5776 posteringer i 1448 innlegg i 15 fora.

Forum har også i 2009 fungert som et faglig diskusjonsforum, og om det ikke prosentvis er så mange av de registrerte medlemmene som deltar aktivt i debatten er det stadig diskusjon om aktuelle temaer på Forum.

Medlemskap i DNV er en forutsetning for ordinær tilgang til SVFs Forum på nett. Administratorer har ikke redaksjonelt ansvar. Det redaksjonelle ansvaret ligger hos DNVs informasjonssjef.

Styret har utarbeidet og publisert et informasjonsskriv om nettskikk som ligger tilgjengelig for medlemmene på Forum.

Ellen Eide Kjellman fratro sin stilling som redaktør for forum fra årskiftet. Den nye redaktøren for SDP sa seg villig til å påta seg begge jobbene. Marte Grotnes blir forspurt om hun vil fortsette i 2010.

SVFs hjemmesider
Styret jobber med å gjøre nettsidene mer dynamiske og informative. Etter hvert styremøte har det i stor grad i løpet av 2009 blitt lagt ut en aktuell sak som styret jobber med. Ønsket til styret er at dette skal bli en mer aktiv side som kan bidra til å synliggjøre SVFs arbeid både til medlemmene og til publikum.

SVFs faglige og vitenskapelige fond
Fondet har i 2009 vært bestyrt av fire personer som alle er medlemmer av Smådyrpraktiserende veterinærers forening.

Christian Mæland (leder) og Monica Folland (styremedlem) er oppnevnt av Smådyrpraktiserende veterinærers forenings styre.
Marianne Langeland (styremedlem) er oppnevnt av Norges veterinærhøgskole.
Torill Moseng (styremedlem) er oppnevnt av Den norske veterinærforening.
Styret har en funksjonstid på tre år.
Denne styreperioden utløper 31.12.2011

Økonomi
For 2009 har fondet forrentet seg med kr. 57 393,-. I tillegg er kr. 94 500,- opptjent fra virksomheten i Dyreidentitet AS. Årsregnskapet anses å gi et rettvisende bilde av Fondets virksomhet.

Utgifter
Det er for regnskapsåret 2009 bokført administrasjonskostnader på kr. 15 000,- og gebyr til stiftelsestilsynet på kr. 3 500,-
Det ble lyst ut midler til utdeling i 2009. Det kom inn totalt 7 søknader og etter en totalvurdering vurdert opp mot fondets vedtekter besluttet styret å dele ut i alt kr. 191 000,- til 3 av søkerne.

Fortsatt drift
I selskapets årsregnskap er forutsetningen om fortsatt drift lagt til grunn. Styret foreslår at årets overskudd fratrukket 25 % av inntektene som tillegges egenkapitalen, utlyses for utdeling sammen med avsatte midler fra foregående år. Totalt kr. 116 539,-.
Egenkapital per 31.12.09 er kr. 1 810 680,-

DNVs Tilsynsutvalg for dyreklinikker (TUD)

Medlemmer
Tilsynsutvalget har i 2009 hatt følgende medlemmer:
Martin Kaldahl, Elise Lium, Sjur Thomassen, Torill Bergsjø og Stein Istre Thoresen (leder).

Tilsynsaktivitet

År	Antall tilsyn
2000	6
2001	5
2002	8
2003	8
2004	7
2005	12
2006	6
2007	10
2008	10
2009	5
Sum:	**77**

Pr. 31/12 2009 er det 29 smådyrklinikker som er godkjent av DNV, det samme antall som i 2008. Én smådyrklinikk (PetVett Sandvika dyreklinikk) ble godkjent for første gang i 2009, mens én klinikk (Skien Dyreklinikk) gikk ut av ordningen.
I 2009 har det vært gjennomført 5 tilsyn, hvorav 1 førstegangs tilsyn, 1 annengangs tilsyn, 1 tredjegangs tilsyn og 2 fjerdegangstilsyn.

Utvalgsmøter
Det har ikke vært avholdt utvalgsmøter i 2009, men minimum ett utvalgsmøte bør avholdes i 2010 for å diskutere prioriteringer og utviklingen for tilsynsarbeidet.

Rådgivning
En stadig viktigere oppgave for tilsynsutvalgets medlemmer er rådgivning til smådyrklinikker som enten har en klar målsetting om å oppnå godkjenning eller som ønsker å diskutere driftsendringer men som (foreløpig) ikke har ambisjoner om å oppnå godkjenning.

Endringer i tilsynskriteriene
Det har ikke vært nødvendig å endre godkjenningskriteriene i 2009 slik at forutsigbarheten i godkjenningsordningen er ivaretatt, men det har blitt kommunisert før det enkelte tilsyn har blitt gjennomført at det er et økt fokus på arbeidsavtaler og dokumentasjon av kompetanse. Rapporten som utarbeides etter hvert tilsyn er endret i tråd med dette.

Markedsføring
Tilsynsutvalget har signalisert til SVF og DNV at godkjenningsordningen nå med fordel kan markedsføres i større grad da ordningen nå har et slikt omfang at dette vurderes berettiget.

Alternativ logo
Tilsynsutvalget har arbeidet med en ny logo for DNV godkjente smådyrklinikker for å øke informasjonsverdien av denne og for å unngå forveksling med andre organisasjoner (Røde Kors). Begge varianter skal kunne brukes slik at ingen klinikker som allerede er godkjent skal være nødt til å gjøre endringer i etablert skilting og annet informasjonsmateriell. Arbeidet har tatt noe lengre tid enn planlagt, men sluttføres våren 2010. Endringene vil bli kommunisert direkte til allerede godkjente smådyrklinikker samt omtalt i Norsk veterinærtidsskrift.

Møte mellom særforeningene og DNVs sentralstyre
Det ble ikke avholdt møte mellom SVF og sentralstyret i 2009.

Samarbeid med DNV-N
Det har vært behov for et tettere samarbeid med DNV-N når det gjelder saker som berører både forhandlingsutvalg og særforeninger.

Representanter fra DNV-N deltok på et styremøte 15.12.2009.

Leder i DNV-N redegjorde for årets vaktforhandlinger. Det har vært vanskelig å få aksept i KS for utvidelse av vaktordninger i befolkningstette områder. DNV-N fremsatte krav om utvidelse med 3 ekstra vaktressurser i befolkningstette områder. KS gjorde det også klart at rammen for oppgjørene er bestemt av størrelsen på overføringen fra LMD.

Etter forhandlinger fikk man økt rammen fra 3,8 % til 4 %. Det ble også oppnådd enighet om å rette henvendelse til konkurransetilsynet med sikte på å oppnå varig dispensasjon fra konkurranseloven. Det ble også diskutert endringer i fordeling av administrasjonstilskuddene til de enkelte kommuner, uten at man fikk gjennomslag for det på nåværende tidspunkt. Sentralstyret og DNV-N vil opprette et utvalg til å foreta en total gjennomgang av vaktarrondering med sikte på bl.a. å få frigjort midler til flere vaktområder i befolkningstette områder. Utvalget skal bestå av 2 representanter fra DNV-N, 2 fra SVF og 2 fra PVF. Utvalget skal ledes av tidligere leder i DNV-N, Helge Njøsen. Det vil bli utarbeidet mandat for utvalget. Utvalget skal levere innstilling i forhold til reforhandling av avtalen med KS innen utgangen av 2010.

Representasjon fra SVF til Union of European veterinary practitioners (UEVP) i FVE
FVE er de europeiske veterinærforeningers overbygningsorganisasjon, og arbeider aktivt inn mot EUs systemer i mange saker som berører veterinærene. Det avholdes 2 møter i året, hvor det både er møter i FVEs underorganer (UEVP, UEVH, EASVO og FEVIR) og i hovedorganisasjonen. 36 medlemsland med 41 veterinære organisasjoner er representert og representerer til sammen 200 000 veterinærer. Følgende viktige saker som det arbeides med kan nevnes: felles europeiske retningslinjer for vaksinering, ulovlig import av hunder, ID merking og registrering av dyr.

Torill Moseng er oppnevnt av SVF til å representere foreningen i UEVP for fire år.

SAKER SVF HAR SENDT VIDERE TIL SENTRALSTYRET

Styret oppfordret til at DNV sentralt går ut med en redegjørelse om vaktforhandlingene og videre fremdrift på egnet måte for alle DNVs medlemmer og at DNV legger en strategi for å kunne sette makt bak fremtidige forhandlingskrav på vegne av smådyrpraktiserende veterinærer.

Prinsippnotater som utarbeides av styret sendes til sentralstyret for kvalitetssikring og godkjenning før notatet blir lagt ut på forum.

SVF har bedt sentralstyret følge opp henvendelsen til DNV-N om oppfølging av god regnskapspraksis.

DIVERSE SAKER BEHANDLET AV STYRET

Prinsippnotat (Policy Paper)
SVF har etter innspill fra sentralstyret og sekretariatet utarbeidet flere prinsippnotat. Det har vært et ønske om at foreningen utarbeider prinsippnotat om ulike saker vi er opptatt av og der vi ønsker å profilere vårt syn.

Prinsippnotat gjenspeiler organisasjonens syn i ulike saker og det kan best oversettes med "Dette mener SVF om…"
SVF jobber videre med dette og har nå følgende prinsippnotat under bearbeidelse:

- Trafikksikring av dyr i bil-sendt til sentralstyret
- Bruk av medikamenter på redde hunder- sendt til sentralstyret
- Arvelige lidelser og avl- under bearbeidelse

Samarbeid om etterutdanning med NVH
Det jobbes nå for å gjøre samarbeidet med SVF og SEVU bedre for å unngå at det arrangeres kurs for samme målgruppe for tett opptil hverandre.

SVF har fått til en avtale med patologen på NVH om tilgang til kadaver. Det vil derfor bli lagt opp til å arrangere et praktisk kirurgikurs i første kvartal 2010.

Bedring av inntektsnivå i smådyrpraksis
I følge handlingsplanen er dette noe styret har på agendaen kontinuerlig. Det skal fortsettes med å ha forelesninger på høstkurset hvert år som har dette og verdigrunnlag, kollegialitet m.m som tema.

SAMARBEIDE MED INTERESSEORGANISASJONER

Norsk Huskattforening
SVF har samarbeidskontakt med Norsk Huskattforening ved deres leder. Trine Marhaug er SVFs kontaktperson.

NRR - Norske Rasekattklubbers Riksforbund
Trine Marhaug er SVFs kontaktperson.

NKK - Norsk Kennel Klubb
Leder i SVF og fagsjefen i DNV sitter i samarbeidsrådet mellom DNV og NKK. NKK og SVF skal ha et møte i første kvartal 2010.

Dyrebeskyttelsen Norge
Det har vært ikke vært avholdt møte mellom Dyrebeskyttelsen Norge og SVF i 2009.

Gjensidige forsikring
SVF fortsetter sitt samarbeid med dialoger med Gjensidige forsikring.

Dyreidentitet/DI
Saker som er blitt diskutert mellom SVF og DI er:

Dyreidentitet har etablert et samarbeide med Gjensidige, som har planer om å innføre redusert premie for de kundene som ID-merker forsikrede dyr. Reklame for Gjensidige på baksiden av ID-kort som sendes dyreeiere dekker kostnader ved utsendelse.

Dyreidentitet har vært i dialog med Svenska Djursjukhusforeningen og Jordbruksverket i Sverige om videre fremdrift med ajourføring av diagnoseregister. Daglig leder er invitert til et møte i Svenska Jordbruksverket i løpet av mai måned, og det er håp om at arbeid med oppgradering av diagnoseregisteret endelig kan bli sluttført.

Dyreidentitet har innledet samtaler med Inst for SportFamMed ved NVH med tanke på å finansiere en hospiteringsordning primært for spesialistkandidater i smådyrpraksis. Henvendelsen er godt mottatt ved NVH, og det arbeides med å utforme konkrete retningslinjer og avtaler for en slik hospiteringsordning.

KURSVIRKSOMHET

SVFs vårkurs

Det ble ikke arrangert tradisjonelt vårkurs i år da det var Veterinære Fagdager i Stavanger 17.-20. juni.
Tema for smådyrseksjonen var eksotiske dyr og reptiler.
Det var over 60 påmeldte og foreleser var bl. a Anna Meredith fra Edinburgh, Gunnel Anderson, Sverige; Kevin Eatwell, Edinburgh.
Evalueringen var veldig bra og Norges første etterutdanningskurs med tema reptiler var en suksess.

SVFs høstkurs
Kursledelse var Anne Torgersen, Marianne Langeland og Trine Marhaug. Kurset ble holdt som vanlig i Sandvika 6.-8. november 2009.

Tema var Diagnostikk og behandling av kirurgiske og medisinske lidelser i urogenitalsystemet.

Foreleser var Allison Gleadhill fra England og Henri L'Eplatenier på henholdsvis indremedisin og kirurgi.

Evalueringen etter kurset var veldig bra og det sosiale arrangementet ble også veldig vellykket og fikk god evaluering. Det å arrangere parallelle forelesninger innen indremedisin og kirurgi viste seg å være like populært i år som i fjor og blir nå ''tradisjon'' så langt det lar seg gjøre med valgt tema.

Videre planlagte kurs for 2010 er:
Vår: Praktisk kirurgi
Vårkurs i Tromsø: halthetsdiagnostikk
Høst 2009: Thorax lidelser med fokus på diagnostikk og medisinsk, kirurgisk behandling.

FECAVA

SVFs representasjon i Federation of European Companion Animal Veterinary Associations (FECAVA)
SVF er medlem av FECAVA
President i FECAVA er nå Andrew Byrne, Irland.

SVFs representant til FECAVA ble valgt på fjorårets årsmøtet og sitter i 4 år. Representanten er Stein Dahl. Han deltok på møter i Mars i Baden Baden, Tyskland og i november i Lille, Frankrike.
Saker FECAVA har arbeidet med er:

- Nedsatte arbeidsgruppe for å se på Hygiene in practice
- Involvert i ACOVENE- ny europeisk akkrediteringsorgan for utdanningsinstitusjoner innen dyrepleie.
- Hunden Blå
- Dyrevelferd
- Etter og videreutdanning av veterinærer og dyrepleiere
- Utvikling av EJCAP

WSAVA

SVFs representasjon i World Small Animal Veterinary Association (WSAVA)

Rapport WSAVA 2009
SVF er en av 76 medlemsforeninger i WSAVA, som til sammen representerer mer enn 70.000 smådyrveterinærer. Det holdes årlige møter hvor alle medlemsforeningene er representert. Representant for SVF er Ellen Bjerkås.

WSAVA Vision: WSAVA is dedicated to the continuing development of global companion animal care.

WSAVA Mission: To foster the exchange of scientific information between individual veterinarians and veterinary organisations.

President: David Wadsworth, UK
President-Elect:–Jolle Kirpenstein, Nederland

Videreutdanningsprosjektet under ledelse av David Wadsworth fortsetter å være et hovedfokus.

Dyrevelferdsgruppen ledet av Ray Butcher og Roger Clarke organiserer dyrevelferdsseminaret årlig.

Standardiseringsgruppene fortsetter sitt arbeid og den gastrointestinale gruppen er forventet å slippe sine resultater i 2009. Det finnes også følgende grupper:
Vaccine Guideline Group,
Renal Standardization Group
Hereditary Diseases Committee Ake Hedhammar, Peter Markwell, and Urs kommer til å presentere forelesninger på arvelige sykdommer på årets Congress.
Fremtidige kongresser:
Geneve 2.-5. juni 2010

Ansatte/likestilling
Det er ingen ansatte i foreningen og styrets sammensetning fremmer likestilling

Årsberetning for Hestepraktiserende veterinærers forening

HVF

Frem til årsmøte 2009 besto styret av følgende medlemmer:

Leder:
Lars Olaf Moen

Styremedlemmer:
Lars Stokke, Lise Westergren

Varamedlemmer:
Anne Ramberg, Audun Skomsøy, Ingunn Risnes Hellings

Årsmøtet ble avholdt på Norges Veterinærhøgskole fredag 20. november 2009. 20 medlemmer tilstede.

Årsmøtet valgte følgende styre:

Styreleder valgt for ett år:
Lars Olaf Moen

Styremedlemmer:
Lars Stokke, Anne Wangen

Varamedlemmer:
Anne Ramberg, Audun Skomsøy, Bjørg Siri Svendsen

Desisor, valgt for et år:
Ole Einar Sem

Valgkomite, valgt for et år:
Sigrid Lykkjen (leder), Arne Holm, Lise Westergren
Styret har behandlet 28 saker i 2009.

Etterutdanning
Vårkurs 2009:
Vårkurset ble lagt til Veterinære Fagdager i Stavanger 17.-20. juni 2009.
Tema: Ultralyd, røntgen undersøkelse/tolkning. Rehabilitering etter skader i ledd, ligamenter og sener.
Programutvalg: Lise Westergren
Foredragsholdere: Michel Hoegaerts, Charlotte Erichsen Elvebakk, Lars Olaf Moen
Deltagere: 46
Kurset satte fokus på bruken og tolkning av ultralyd og røntgen av hestens bein.

Høstkurs 2009:
Høstkurset ble lagt til Norges Veterinærhøgskole 20.-21. november 2009.

Tema: Akuttmedisin på hest
Programutvalg: Eli Hendrickson, Lars Stokke, Bjørg Siri Svendsen
Foredragsholdere: Siv Hanche-Olsen, Lars Olaf Moen, Olav Reksen, Ernst-Otto Ropstad
Deltagere: 88
Kurset satte fokus på håndtering av akutte lidelser i hestepraksis også med vekt på prognose og henvisning av kasus. Det var lagt inn praktiske øvelser på dag 2 av kurset.

Sjokkbølgebehandling
HVF fikk henvendelse fra kollega vedr leg folk som hadde tatt i bruk sjokkbølgebehandling på egne og andres hester. HVF så med bekymring på dette da sjokkbølgebehandling påfører hesten smerte, og behandling uten diagnose og indikasjon kan føre til skade hos hesten om dette ikke er riktig. HVF sendte brev til Mattilsynet. Mattilsynet hadde pr 31/12-09 ikke respondert på saken. Saken følges opp i 2010.

Bruk av kortikosteroider til leddbehandling
Pga doping-sak og den leddbehandlings policy som pågår ble det stilt følgende spørsmål til:

Norges veterinærhøgskole
Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi
Seksjon for farmakologi og toksikologi
I hvilken grad påvirkes famakokinetikken og –dynamikken til kortisonpreparater av forhold som:

- injeksjons- eller applikasjonssted
- injisert eller applikert mengde
- antall injeksjons- eller applikasjonssteder
- andre forhold

Et utdypende svar kom fra Birgit Ranheim som ble distribuert ut til HVF's medlemmer.

Omstrukturering av HVF
Det ble lagt inn forslag om at leder for HVF kjøpes fri i en 20 % stilling for å bygge opp og omstrukturere HVF. Målsetning er å øke medlemstallet, være mer aktive og synlige både for medlemmene og hesteeiere.

Det lykkes ikke valgkomiteen å finne rette vedkommende som var villig til dette. Prosjektet jobbes videre med etter enighet på årsmøtet.

Fokus fremover

- Kompetanse heving på alle nivåer i form av kursvirksomhet
- Kollegialitet skal settes fokus på
- Anti doping arbeid og normer for behandling av løpshester

Årsberetning for Produksjonsdyrveterinærers forening

PVF

Frem til PVFs årsmøte 2009 besto styret av leder Trond A. Braseth og av styremedlemmene Synnøve Vatn, Torunn Rogdo og Andre Martinussen. Av disse var Synnøve Vatn, Torunn Rogdo og Trond Braseth på valg. Synnøve Vatn ønsket ikke å stille til gjenvalg.

Årsmøtet ble avholdt på Stiklestad Hotell oktober med 30 personer til stede. Årsmøtet fulgte valgkomiteens innstilling og valgte Trond Braseth til styreleder for ett år. Torunn Rogdo og Jan Inge Holøymoen ble valgt til styremedlemmer for to år. Styremedlem Andre Martinussen var ikke på valg. Som varamedlemmer ble Knut Ingolf Dragset (gjenvalg) og Erik Granquist valgt – begge for ett år. Tore Framstad ble gjenvalgt som Desisor. Torunn Rogdo og Trond Braseth ble av valgkomiteen foreslått til å representere PVF på Representantskapsmøtet som skal avholdes på Gardermoen i slutten av november 2010. Dette er imidlertid en sak som må vurderes på neste årsmøte i PVF, som blir avholdt i november 2010.

Pr. 2.2.2009 hadde PVF 430 ordinære medlemmer. I tillegg var det to studentmedlemmer og 37 pensjonerte medlemmer.

Styret har behandlet 28 saker på ett fysiske styremøte og tre telefonmøter i løpet av 2009.

Etterutdanning

Det ble ikke holdt et tradisjonelt PVF vårkurs siden det i 2009 ble arrangert Veterinære Fagdager. Fagdagene gikk av stabelen i Stavanger 17.- 19.juni og i PVFs fagseksjon var det lagt hovedvekt på dyrehelse og dyrevelferd. Forelesningene som omhandlet dyrevelferd ble arrangert i samarbeide med FVS.
Den 28. -30. oktober ble det arrangert kurs i *Systematisk arbeid i Storfebesetninger* på Stiklestad. Siden kurset var praktisk rettet med demonstrasjoner og øvelser ute i forskjellige storfe-besetninger, var det satt en grense på maksimalt 40 deltakere. Kurset var fulltegnet.

Det årlige kurset i drektighetsundersøkelse og seksuell helsekontroll hos storfe, som skulle avvikles på Jæren i november, ble dessverre avlyst på grunn av for få påmeldte.

Sentrale saker behandlet av styret

Kvalitet i klinisk praksis på produksjonsdyr

Arbeidet med gjennomgang og oppdatering av *Kvalitetshåndboken i klinisk praksis* ble i løpet av høsten 2009 gjenopptatt etter å ha ligget nede siden våren 2008.

Styret har bestemt at Andre Martinussen overtar ansvaret for at dette arbeidet blir sluttført og at Kjell Grude blir en del av arbeidsgruppa, som har bistått i arbeidet med håndboka.

Denne arbeidsgruppa består dessuten av Dag Lindheim og Steinar Waage, og vi håper å få ferdigstilt Kvalitetshåndboka *God Veterinærpraksis – Produksjonsdyr* i løpet av 2010.

Delegat til UEVP

PVF har tidligere sendt en delegat til møtene i FVE og UEVP. Siste utsending var Gunnar Øvernes. Trond Braseth, som av styret er utpekt til PVF`s nye utsending til disse møtene, deltok på UEVP- møtet og FVE- Generalforsamlingen i Stockholm i mai 2009.

Stipend til videreutdanning

Det er ikke delt ut stipender til spesialisering og faglig fordypning i 2009. Redaksjonen i Praksisnytt har etter oppdrag fra styret delt ut stipendmidler som honorering av innlegg fra praktiserende veterinærer. Styret har dessuten vurdert èn søknad om støtte til et forskningsprosjekt, men fant det ikke naturlig at PVF støtter slike prosjekter.

Kompetanseutvikling innen seksuell helsekontroll og drektighetsundersøkelse hos storfe

Det vil bli arrangert et nytt kurs i *Seksuell helsekontroll og drektighetsundersøkelse hos storfe* på Jæren i november 2010. Fadderordningen, som i 2006 ble etablert som et annet virkemiddel for å øke ferdighetene innen drektighetsdiagnostikk, er det ennå ingen kolleger som har benyttet seg av. Styret har derfor besluttet at ordningen legges ned.

Praksisnytt

PVFs medlemsblad Praksisnytt, kom i 2009 med tre utgaver. Hovedredaktør er Per Nordland. Fagredaktører er Knut Karlberg (gris), Synnøve Vatn (småfe) og Jan Inge Holøymoen (storfe). Redaksjonskomiteen har avviklet telefonmøter etter behov. Arne Oftedal sluttet som PVFs web- redaktør i 2009 og styret jobbet med å finne en ny, uten at dette per 31.12. var avklart.

Internett

www.vetnett.no

Diskutere fag eller utveksle erfaringer med kolleger?

Særforeningene i DNV har egne lukkede sider på internett for medlemmer som ønsker å diskutere fag eller utveksle erfaringer med kolleger.

Du kommer inn på sidene ved å klikke på ikonene for SVFs Forum, AVFs Forum, FVS' Forum, PVFs Forum eller HVFs Forum på DNVs internettsider www.vetnett.no

Første gang du går inn på hvert av foraene vil du bli bedt om å registrere deg som ny bruker.

Lurer du på hvordan sidene fungerer eller har du problemer med å logge deg inn, kontakt administrator for det diskusjonsforumet som du ønsker tilgang til.

- Martin Aasen Wright administrerer SVFs Forum
  E-post: martin.aasen.wright@gmail.com
- Geir Bornø administrerer AVFs Forum
  E-post: geir.borno@vetinst.no
- Bjørn Håkon Wormstad administrerer HVFs Forum
  E-post: bjorn.wormstrand@veths.no
- Turid Berglund administrerer FVS' Forum
  E-post: turid@berglund.no
- Gunnar Dalen administrerer PVFs forum
  E-post: gunnar@dyregod.no

Den norske veterinærforening med egne fonds

Resultatregnskap for perioden 1. januar til 31. desember

(Beløp i hele tusen)

	Noter		2009	2008
Driftsinntekter				
Kontingenter og medlemskap	2	Kr	8 815	8 219
Abonnementinntekter	3		2 255	2 130
Annonse- og utstillingsinntekter			2 901	2 308
Kursinntekter			4 051	4 281
Diverse tilskudd og inntekter	4		1 714	1 437
Inntekter sameiet	1		617	609
Sum driftsinntekter			**20 354**	**18 985**
Driftskostnader				
Personalkostnader sekreteriat	5		8 247	7 432
Godtgjøring tillitsvalgte	5		1 383	934
Fremmede tjenester	6, 7		1 392	2 231
Reise-Oppholds- og kurskostnader	8		5 140	4 737
Produksjon tidsskrift			1 161	895
Kontorhold			1 447	1 404
Kontingenter			646	528
Avskrivninger	10		267	286
Andre kostnader	9		29	149
1 % av kontingent til støttefond	2		87	88
Kostnader sameiet	1		593	1 198
Sum driftskostnader			**20 391**	**19 883**
Driftsresultat			**(37)**	**(898)**
Finansinntekter og finanskostnader				
Finansinntekter			283	395
Finanskostnader			411	406
Netto finansresultat			(128)	(11)
Ordinært underskudd før skattekostnad			(165)	(909)
Skattekostnad på ordinært årsunderskudd	16		(38)	3
Årsunderskudd			**(127)**	**(912)**
Overføringer				
Overført annen egenkapital			(127)	(912)
Sum overføringer			(127)	(912)

Den norske veterinærforening med egne fonds

Balanse pr. 31. desember

Eiendeler

(Beløp i hele tusen)

	Noter		2009	2008
Anleggsmidler				
Varige driftsmidler				
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	10	Kr	8 018	8 205
Driftsløsøre, inventar, kontormaskiner og lignende	10		67	132
Sum varige driftsmidler			**8 085**	**8 337**
Finansielle anleggsmidler				
Aksjer i Dyreidentitet AS			150	150
Obligasjoner, aksjefond og aksjer	11		3 095	3 741
Sum finansielle anleggsmidler			**3 245**	**3 891**
Sum anleggsmidler			**11 330**	**12 228**
Omløpsmidler				
Varer			4	7
Fordringer				
Kundefordringer			746	1 130
Mellomregning særforeninger			223	0
Andre fordringer			593	440
Sum fordringer			**1 562**	**1 571**
Investeringer				
Andel omløpsmidler Sameiet KS	1		434	325
Sum investeringer			**434**	**325**
Kontanter og bankbeholdning	13		3 675	3 294
Sum omløpsmidler			**5 675**	**5 196**
Sum eiendeler			**17 005**	**17 423**

Balanse pr. 31. desember

Egenkapital og gjeld

(Beløp i hele tusen)

	Noter		2009	2008
Egenkapital				
Egenkapital	14	Kr	10 860	11 772
Årets resultat	14		(127)	(912)
Feil tidligere år	14		0	(0)
Sum egenkapital			**10 733**	**10 860**
Gjeld				
Annen langsiktig gjeld				
Gjeld til kreditinstitusjoner	15		2 814	3 012
Sum annen langsiktig gjeld			**2 814**	**3 012**
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld			485	358
Skyldige offentlige avgifter			1 335	1 335
Skyldig feriepenger			736	607
Betalbar skatt	16		0	0
Mellomregning særforeninger			0	360
Annen kortsiktig gjeld			765	838
Andel kortsiktig gjeld Sameiet KS	1		136	52
Sum kortsiktig gjeld			**3 457**	**3 551**
Sum gjeld			**6 271**	**6 563**
Sum egenkapital og gjeld			**17 005**	**17 423**
Pantstillelser og garantier	15			

Oslo, 1. juni 2010

Marie Modal
President

Eirik Heggestad
Visepresident

Torill Moseng
Styremedlem

Jan Loopstra
Styremedlem

Lisbeth Hektoen
Styremedlem

Hans-Petter Buggge
Generalsekretær

Noter til regnskapet

31. desember 2009

1. Regnskapsprinsipper

Aksjer og andre verdipapirer
Aksjer og andre verdipapirer vurderes til anskaffelseskost med mindre de har en virkelig verdi som er lavere. Faller grunnlaget for nedskrivning bort blir nedskrivningen reversert.

Mottatt utbytte og andre utdelinger fra investeringer inntektsføres som annen finansinntekt.

Inntektsføringsprinsipper
Medlemskontingenter inntektsføres i den periode kontingenten gjelder.

Annonseinntekter tas til inntekt ved innrykk av annonsen, mens abonnementsinntekter registreres ved levering av tidsskrift.

Kursinntekter registreres ved avhioldelse av kurs.

Andre inntekter registreres i den periode tjenesten eller varen blir levert.

Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld
Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Anleggsmidler/Langsiktig gjeld
Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivingen reverseres når grunnlaget for nedskrivingen ikke lenger er til stede.

Pensjonforpliktelser
Foreningen har pensjonsforpliktelser for sine ansatte. Ordningen er forsikringsmessig dekket i Vital. I tillegg har foreningen forpliktelser overfor en tidligere generalsekretær. Foreningens pensjonsforpliktelser er ikke registrert i foreningens balanse, men kostnadsføres ved utbetaling.

Sameiet/ Skatt
DNV og Naturvitenne (NAFO) eier bygget i felleskap. De to foreningene har dannet et sameie som står for driften av bygget. Halvparten av bygget disponeres av DNV og NAFO, mens den andre halvparten leies ut til eksterne næringsdrivende. Som en følge av at halvparten av bygget er utleid til eksterne kommer foreningene i skatteposisjon for det skattemessige resultatet i sameiet eksklusive skattemessige avskrivninger av bygg og rentekostnader på lån tatt opp i forbindelse med kjøp av ny del av bygget. For å beregne skattemessig resultat i sameie er det i tillegg beregnet en fiktiv leie for DNV og NAFO i sameiet.
Verdien av Sameiet KS er bokført etter bruttometoden.

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt beregnes med 28 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier vedrørende Sameiet KS, samt ligningsmessig underskudd til fremføring. Skattesekende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet eller nettoført. Se oppstilling i note 15

Den norske veterinærforening med egne fonds

Noter til regnskapet

31. desember 2009

2. Kontingenter og medlemskap

(Beløp i hele tusen)	2009	2008
Kontingenter og medlemskap vedrørende DNV	8 555	7 954
Kontingenter og medlemskap vedrørende Organisasjonsfondet	173	177
1 % andel vedrørende stiftelsfondet	87	88
Sum kontingent/medlemskap	**8 815**	**8 219**

3. Abonnementsinntekter

(Beløp i hele tusen)	2009	2008
Abonnement NVT	2 243	2 118
Løssalg NVT	12	12
Sum abonnements/inntekter	**2 255**	**2 130**

4. Tilskudd og andre inntekter

(Beløp i hele tusen)	2009	2008
Tilskudd fra OU-midler	684	499
Tilskudd/Adm. Dyreidentitet	42	36
Adm. Særforeninger	200	200
Diverse	789	702
Sum tilskudd og andre inntekter	**1 714**	**1 437**

5. Personalkostnader sekretariat

(Beløp i hele tusen)	2009	2008
Gjennomsnittig antall årsverk i regnskapsåret er 10,5.		
Lønn	5 399	4 960
Ferielønn	727	600
Refusjon sykepenger	(690)	(350)
Pensjon	1 461	1 043
Arbeidsgiveravgift	1 173	1 034
Øvrige personalkostnader	177	145
Sum lønn, sosiale utgifter, ansatte	**8 247**	**7 432**

Godtgjørelse tillitsvalgte	2009	2008
Lønn til president	550	324
Honorar styret	237	221
Møtegodtgjørelse privatpraktiserende	338	212
Øvrig godtgjørelse	258	177
Sum	**1 383**	**934**

Lønn til generalsekretær	2009	2008
Lønn	868	832
Pensjonsutgifter	223	191
Andre godtgjørelser	13	10
Sum	**1 105**	**1 033**

Den norske veterinærforening med egne fonds

Noter til regnskapet

31. desember 2009

6. Godtgjørelse til revisor

(Beløp i hele tusen)	2009	2008
Lovpålagt revisjon	238	344
Andre attestasjonstjenester	65	36
Skatterådgivning	12	7
Annen bistand	48	21
Sum	**362**	**408**

Revisjonshonoraret inkluderer revisjon av DNV's regnskap, fem særforeninger og fire fonds og er inkl. mva.
Godtgjørelse for 2008 er kun til selskapets tidligere revisor.

7. Fremmede tjenester

(Beløp i hele tusen)	2009	2008
Juridisk bistand	6	34
Fremmedytelse NVT	468	428
Honorarer revisjon	362	408
Regnskapsbistand	0	0
Andre fremmede tjenester	556	1 361
Sum fremmede tjenester	**1 392**	**2 231**

8. Reise-, møte- og kurskostnader

(Beløp i hele tusen)	2009	2008
Bilgodtgjørelse prosjekter	96	118
Diettgodtgjørelse	77	55
Reiseutgifter prosjekt	2 651	3 307
Øvrige møtekostnader	1 902	525
Fellesutgifter kurs	414	731
Sum reise-, møte- og kurskostnader	**5 140**	**4 737**

9. Andre driftskostnader

(Beløp i hele tusen)	2009	2008
Tap på krav	(60)	98
Bank kortgebyr	34	34
Andre driftskostnader	52	17
Sum andre kostnader	**26**	**149**

Noter til regnskapet

31. desember 2009

10. Varige driftsmidler

(Beløp i hele tusen)

	Keysersgt.5	IT-utst., programv.	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.	9 336	403	9 739
Tilgang kjøpte driftsmidler	0	15	15
Avgang driftsmidler	0	0	0
Anskaffelseskost pr. 31.12.	**9 336**	**418**	**9 754**
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	(1 318)	(351)	(1 669)
Balanseført verdi pr. 31.12.	**8 018**	**67**	**8 085**
Årets ordinære avskrivninger	186	81	267
Avskrivningstid	50 år	3 år	

11. Obligasjoner, aksjefond og aksjer

(Beløp i hele tusen)

Per 31.12. har foreningen investert i følgende verdipapirer:

Fond:	Antall	Kostpris	Nedskrevet i 09	Bokført verdi	Markedsverdi
Alfred Berg Global Quant	1 306,87	286	28	258	258
Alfred Berg Gambak	13,93	80	0	80	139
Realkapital Nordic Rec. Inv AS	27 404	285	123	162	162
Vital Garanti Kapital		2 500	0	2 500	2 540
DnB Nor Pensjonsfond	244,12	140	44	96	190
Sum		**3 291**	**196**	**3 095**	**3 288**

12. Pensjonsforpliktelser

(Beløp i hele tusen)

Foreningen har pensjonsforpliktelser overfor sine ansatte i henhold til Obligatorisk Tjeneste Pensjon (OTP). Ordningen er forsikringsmessig dekket i Vital. Alle som er ansatt før 2008 har avtale om 65 års pensjonsalder. Dette ble tidligere dekket opp ved en tilleggsforsikring i Vital som skulle dekke full pensjon fra fylte 65 år til fylte 67 år hvor folketrygden ville slå inn i bunn. Fra og med 2008 er det ikke lenger anledning til å gjøre slike avsetninger til fremtidig "førtids-pensjon" uten at den enkelte ansatte blir beskattet for ytelsen tidspunkt for avsetningen. Vital har derfor sagt opp denne ordningen og avsatte beløp er overført til en fripolise til hver enkelt som kommer til utbetaling fra fylte 65 år til 67 år. Pensjonsordningen i Vital gjelder nå fra fylte 67 år. Dersom en medarbeider ansatt før 2008 fortsatt er ansatt i DNV når vedkommende fyller 65 år har han eller hun rett til å gå i pensjon på dette tidspunktet med de avtalte ytelser. Dersom fripolisen ikke dekker pensjonsforpliktelsene vil mellomværende måtte dekkes over DNV's drift. Dersom vedkommende velger å stå i stilling til fylte 67 år vil utbetalingen fra fripolisen komme i tillegg til lønn.

I tillegg har foreningen forpliktelser overfor en tidligere generalsekretær. Foreningens forpliktelser overfor denne er ikke registrert i foreningens balanse, men kostnadsføres ved utbetaling. Aksje og obligasjonsfondet er ment å dekke disse utgiftene.

	2009	2008
Aksje- og obligasjonsfond	96	136
Sum	**96**	**136**

Den norske veterinærforening med egne fonds

Noter til regnskapet

31. desember 2009

13. Bankinnskudd og andre bundne midler

(Beløp i hele tusen)

	2009	2008
Av foreningens likvide midler utgjør bundne midler for følgende formål:		
Skattetrekk ansatte	701	726
Øremerkede midler fremtidig pensjonsbetaling (se note 12)	96	136
Sum	**797**	**862**

14. Egenkapital

(Beløp i hele tusen)

Spesifikasjon av egenkapital

(Beløp i hele tusen)

	DNV	Org.fond	Samelet	Sum
Egenkapital 01.01	6 422	4 165	273	10 860
Årets resultat	(405)	253	25	(127)
Sum egenkapital 31.12.	**6 017**	**4 418**	**298**	**10 733**

Egenkapitalen i Organisasjonsfondet er bundet til særskilte formål.

15. Langsiktig gjeld

(Beløp i hele tusen)

Av total langsiktig gjeld på kr 2 814 forfaller 1 629 til betaling mer enn 5 år etter regnskapsårets slutt.

Lånet er sikret med pant i Keysersgate 5, samt innestående på egen bankkonto til foreningen.

Eiendeler sikret for gjeld:	Bokført verdi
Bygning	8 018
Bankbeholdning	112
Sum	**8 130**

Den norske veterinærforening med egne fonds

Noter til regnskapet

31. desember 2009

16. Skatt

(Beløp i hele tusen)	2009	2008
DNV's andel av samelets skattemessig resultat ifg deltakeroppgave	25	(589)
Beregnet skattemessig leeinntekt DNV/Naturvitenne	241	238
Rentekostnader belastet DNV	(211)	(249)
Korreksjon regnskapsmessig avskrivninger tidligere år	0	(945)
Årets regnskapsmessig avskr bygg	(186)	(81)
Endring midlertidige forskjeller	(252)	234
Underskudd til fremføring	384	772
Tilbakeføring av underskudd *	0	(138)
Grunnlag for betalbar skatt	**0**	**(757)**
Betalbar skatt	0	0
Avsatt for lite 2007	0	3
Til gode skatt ikke bokført 2008 *	(38)	0
Resultatført skattekostnad	**(38)**	**3**

Oversikt over midlertidige forskjeller:

Anleggsmidler	18	(234)
Underskudd til fremføring	(1 918)	(772)
Tilbakeføring av underskudd *	0	138
Sum	**(1 900)**	**(868)**
28 % utsatt skatt(skattefordel)	**(280)**	**(243)**

Utsatt skattefordel aktiveres ikke i balansen grunnet unntaket for små foretak.

(*) Stortinget har vedtatt en midlertidig adgang til å tilbakeføre underskudd for inntektsårene 2008 og 2009 til fradrag i inntekten for 2008, 2007 og 2006. Tilbakeføringen gjennomføres ved at foreningen får et skattefradrag ved ligningen i underskuddsåret, det vil si at selskapet i underskuddsåret for utbetalt et beløp tilsvarende 28 % av underskuddet så langt det ligger innenfor inntekten for de to foregående årene. Beløpet på kr 38.135 ble ikke bokført i fjor, og ligger derfor som en negativ betalbar skatt i 2009.

Grant Thornton

Til Representantskapet i
Den norske veterinærforening

Grant Thornton Revisjon AS
Bygdøyveien 30
0355 Oslo

Tlf: +47 22 20 04 00
Faks: +47 22 20 04 10
E-post: oslo@grant.thornton.no
www.grant.thornton.no
Org.nr. 987 632 380 MVA

REVISJONSBERETNING FOR 2009

Vi har revidert årsregnskapet for Den norske veterinærforening for regnskapsåret 2009, som viser et underskudd på kr 127 tusen. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger. Regnskapslovens regler og god regnskapsikk i Norge er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet. Årsregnskapet er avgitt av foreningens styre og generalsekretær. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av foreningens formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at:

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av foreningens økonomiske stilling 31. desember 2009 og for resultatet i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge.
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 01.06.2010
Grant Thornton Revisjon AS

Hans-Christian Axelsen
Statsautorisert revisor

Statsautoriserte revisorer
Medlemmer av Den norske Revisorforening
Medlem av Grant Thornton International Ltd

DNVs STØTTEFOND
Regnskap 2009

Resultatregnskap 1.1-31.12

	2009	2008
Driftsinntekter		
Kontingenter	85 550	88 325
Renter fra fond	-	79 093
Sum driftsinntekter	85 550	167 418
Driftskostnader		
Administrasjon	15 000	15 000
Finansinntekter		
Renteinntekter	103 348	129 387
Gevinst ved salg av andeler	12 940	-
Netto finansposter	116 288	129 387
Årets resultat før overføringer	187 838	282 806
Overføring til DNV		
Overføring fra DNV		-
Årets resultat etter overføringer	187 838	282 806

Balanse pr. 31.12.

	2009	2008
Eiendeler		
Rentebærende fond	3 000 000	1 134 687
Mellomregning DNV	71 550	799 281
Bankinnskudd	1 601 502	2 551 246
Sum eiendeler	4 673 052	4 485 214
Egenkapital og Gjeld		
Egenkapital	4 673 052	4 485 214
Sum egenkapital og gjeld	4 673 052	4 485 214

Pr. 31.12.07 var markedsverdien av obligasjonsfondet lik balanseført verdi.

Oslo 18. mai 2010

Jan Albert Lofgren
styremedlem

Marie Modal
President

Eirik Heggstad
Visepresident

Torill Moseng
styremedlem

Lisbeth Halkesen
styremedlem

Hans Petter Øverås
Generalsekretær

DNVs STØTTEFOND
NOTER TIL REGNSKAPET FOR 2009

NOTER

Regnskapsprinsipper

Omløpsmidler/kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen.

Note 1 - Verdiendring verdipapirer

Det er plassert midler i Vital Garanti Kapital.

	Anskaffelsesverdi	Virkelig verdi
Vital Garanti Kapital	3 000 000,00	3 015 000,00
Totalt	3 000 000,00	3 015 000,00

Verdipapirene bokføres etter laveste verdis prinsipp.

Note 2 - Administrasjonsutgifter

Det er ikke utbetalt revisjonshonorar i løpet av året. Kostnadene refererer seg til administrasjon.

Fondet blir revidert av revisor til Den Norske Veterinærforening. Utgiften til dette blir belastet Den Norske Veterinærforening i henhold til avtale med fondet. Den Norske Veterinærforening fakturerer så fondet for administrasjon, som blant annet skal dekke revisjonsutgiftene. Opplysning om totalt honorar blir å finne i notene til Den Norske Veterinærforening.

Det har ikke vært utbetalt styrehonorar i 2009.
Det har ikke vært noen ansatte i selskapet i 2009.
I og med at fondet ikke har ansatte er det heller ingen krav til obligatorisk tjenestepensjon.

Den norske veterinærforenings støttefond

Årsberetning 2009

Den norske veterinærforenings støttefond har følgende formål:

1. Støtte for medlemmene og dekning av ekstraomkostninger i tilfelle av arbeids-, lønns og faglige konflikter
2. Utredning av spesielle standsspørsmål
3. Under særlige omstendigheter kan rentene av fondet også anvendes til understøttelse av medlemmer og deres etterlatte.

Forutsetningen for videre drift er lagt til grunn for utarbeidelse av regnskapet.

Det er ingen ansatte i fondet.

Fondet eies av Den norske veterinærforening og forvaltes av DNVs sentralstyre. Fondet administreres av foreningens sekretariat i Oslo.

Fondets midler er plassert i obligasjonsfond og i bank.

Fondet ble ikke belastet i 2009.

I selskapets årsregnskap er forutsetningen om fortsatt drift lagt til grunn.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak. Unntaksreglene for små foretak er brukt for alle poster hvor det foreligger slik valgadgang. Fondet driver ikke virksomhet av en slik art at det forurenser det ytre miljøet.

Foreningen har innarbeidet policy som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn. Foreningens styre består av 2 menn og 3 kvinner.

Oslo 18. mai 2010

Marie Modal
President
(sign)

Eirik Heggstad
Vicepresident
(sign)

Jan Loopstra
Styremedlem
(sign)

Lisbeth Hektoen
Styremedlem
(sign)

Torill Moseng
Styremedlem
(sign)

Hans Petter Bugge
Generalsekretær
(sign)

Grant Thornton

Til representantskapet i
Den norske veterinærforening

Grant Thornton Revisjon AS
Bogstadveien 30
0355 Oslo

Tlf: +47 22 20 04 00
Faks: +47 22 20 04 10
E-post: oslo@grant.thornton.no
www.grant.thornton.no
Org.nr. 987 632 380 MVA

REVISJONSBERETNING FOR 2009

Vi har revidert årsregnskapet for DNV's Støttefond for regnskapsåret 2009, som viser et overskudd på kr 187.838. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noter. Regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet. Årsregnskapet og årsberetning er avgitt av fondets styre og generalsekretær. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av fondets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av fondets økonomiske stilling 31. desember 2009 og for resultatet i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge.
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Oslo, 1. juni 2010
Grant Thornton Revisjon AS

Hans-Christian Awelsen
Statsautorisert revisor

Statsautoriserte revisorer
Medlemmer av Den norske Revisorforening
Medlem av Grant Thornton International Ltd

AFFORDABLE. ROBUST. COMPACT.

THE KODAK POINT-OF-CARE CR 360 SYSTEM
THE NEXT GENERATION OF PERFORMANCE-RICH COMPUTED RADIOGRAPHY.

The KODAK Point-of-Care CR 360 System is the next generation in computed radiography solutions designed to fit the needs of small to medium-sized healthcare facilities and clinics. This new CR system provides fast and easy access to quality images at an affordable price. The small footprint provides the capabilities to perform diagnostic imaging functions at the point of patient care. Users can choose from different scanning modes and image looks to suit their clinical application.
This compact system includes a single-plate CR reader, flexible phosphor screens, and a PC-based review station. It is suitable for both centralised and decentralised workflow environments and can be used right in the exam room.

AFFORDABLE, ROBUST & COMPACT CR IMAGING SOLUTIONS

JFA

JAN F. ANDERSEN A/S

LEGEMIDLER - INSTRUMENTER

Carestream HEALTH

Jan F. Andersen AS · Bergermoen Industriområde · 3520 Jevnaker
Telefon 61 31 49 49 · Telefaks 61 31 49 50 · e-post: post@jfa-as.no · www.jfa-as.no

The Kodak trademark and trade dress are used under license from Kodak.

Ny forskrift om veterinært legemiddelregister trer i kraft 1. juli 2010

Informasjon om hvordan veterinærene skal forholde seg i forbindelse med at forskriften trer i kraft og at meldinger skal gis til Mattilsynet, vil bli gitt i informasjonsbrev til veterinærene og på tilsynets nettsider i tiden fremover, opplyser Mattilsynet.

Det vil bli gitt tid til å innføre nye systemer og til å bli kjent med disse, skriver Mattilsynet.

Mattilsynet opplyser at det i tilsynets datasystem MATS er lagt til rette for integrasjon mellom MATS og de aktuelle registreringsprogrammene som veterinærer, fiskehelsebiologer og apotekene benytter. Mattilsynet har samarbeidet med representanter for Apotekforeningen og de som leverer dataprogram til apotekene, og med Veterinærforeningen og de som leverer dataprogram til veterinærene. De aktuelle dataprogrammene trenger oppdatering, skriver Mattilsynet. Tilsynet opplyser
at oppdateringen ikke vil være klar 1. juli 2010.

Nye skjematjenester fra Mattilsynet

7. juni 2010 startet Mattilsynet sine nye skjematjenester for registrering av utlevering av legemidler til produksjonsdyr og kjæledyr (både landdyr og akvatiske dyr).

Krav om melding av utlevering og bruk av legemidler til dyr er hjemlet i VetReg-forskriften,
Forskrift om melding av opplysninger om utleverte og brukte legemidler til dyr (FOR-2009-07-03-971)
http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20090703-0971.html

Flere endringer

Når forskriften om veterinært legemiddelregister, VetReg-forskriften, tar til å gjelde 1. juli, endres to andre forskrifter samtidig.

Den første er Forskrift om endring i forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek (FOR-2009-07-03-974)
http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20090703-0974.html

Den andre er Forskrift om endring i forskrift om forskrivning, tilvirkning og distribusjon m.v. av medisinfôr til dyr, fugler, fisk og andre akvatiske organismer (FOR-2009-07-03-972)
http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20090703-0972.html

For mer informasjon om veterinært legemiddelregister og de nye skjematjenestene fra Mattilsynet, se tilsynets hjemmeside, www.mattilsynet.no

Kontaktperson i Mattilsynet er seniorrådgiver og veterinær Siri Løtvedt, Hovedkontoret, Tilsynsavdelingen Landdyr og dyrehelsepersonell, telefon 51 68 43 56

DNV bad om ytterligere utsettelse

Veterinærforeningen (DNV) har i brev datert 28. mai 2010 bedt Landbruks-og matdepartementet (LMD) om å utsette ikrafttreden av forskriften til 1. januar 2011 for å forberede innføring av ordningen grundigere. LMD og Mattilsynet har likevel valgt å opprettholde dato for når forskriften skal ta til å gjelde.

Det er en rekke spørsmål til forskriften som det er viktig å få avklart før rapportering kan starte. Veterinærforeningen forventer at Mattilsynet vil gi en grundig orientering og veiledning til alle praktiserende veterinærer som vil bli omfattet av forskriften.

Fornøyde studenter på seminar i Tsjekkia

15 norske veterinærstudenter fra University of Veterinary and Pharmaceutical Sciences i Brno, Tsjekkia, deltok på seminaret i Hradec Kralove tidligere i år.

- Vi synes foreleserne hadde laget et veldig bra opplegg som passet for alle årstrinn.

Forelesningene handlet om Veterinærforeningen, lønn og arbeid som nyutdannet veterinær i Norge, faglige emner som anestesi og analgesi og produkter til stordyr. Det sosiale programmet får toppkarakter.

En stor takk Heidi og Steinar Akselsen fra Akselsens Agenturer AS, Anahita Nikman fra Orion Pharma Animal Health og Hans Petter Bugge fra Veterinærforeningen!

Marlen Wallestad og Jan-Arne Hagen
Studenter

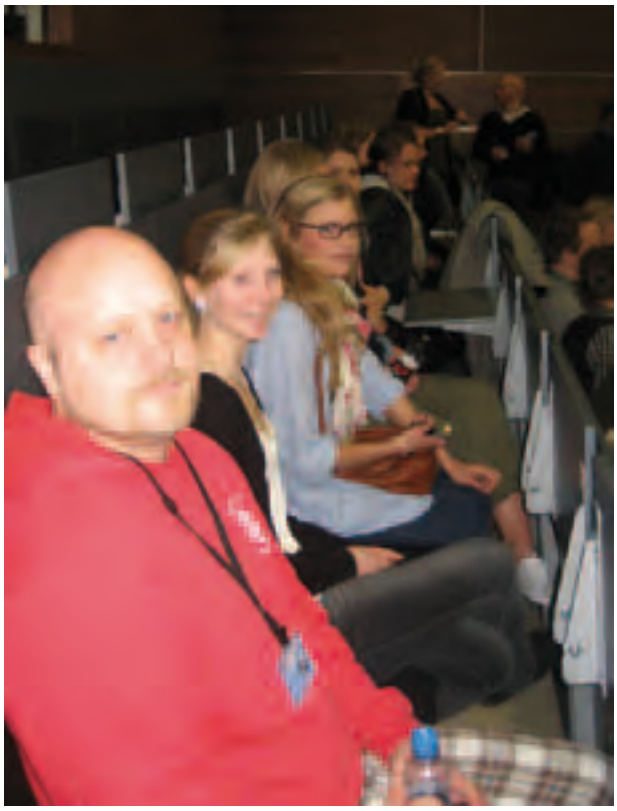

Topp opplegg: *Norske veterinærstudenter i Tsjekkia satte stor pris på det faglige og sosiale seminarprogrammet. De tre nærmeste fra venstre er Jan-Arne Hagen, Marianne Guldhaug og Vilde Aasen. Foto: Marlen Wallestad*

Utlyser fem stipendier til medlemmer i DNVs særforeninger

Intervet / Schering Plough Animal Health ISPAH og Den norske veterinærforening (DNV) lyser med dette ut fem reise- og utdanningsstipendier: Fire stipendier fra ISPAH til henholdsvis AVF, HVF, PVF og SVF, ett stipendium fra DNV (DNVs Faglig / Vitenskapelige Fond) til FVS.

Stipendiene er hver på kr 10 000 kroner og gis til et enkelt medlem i hver av særforeningene til reiser eller mindre forskningsprosjekter hvor formålet er kompetanseheving innen den enkeltes fagområde.

Midler til deltakelse på kurs og kongresser gis kun dersom dette er et ledd i et målrettet og systematisk videre- og/eller etterutdanningsopplegg.

Stipendmottakerne skal utarbeide en faglig rapport for publisering i Praksisnytt, Smådyrpraktikeren eller Norsk veterinærtidsskrift.

Kortfattet søknad med prosjektbeskrivelse og budsjett sendes DNVs sekretariat innen 15. september 2010. Tildeling av stipendier meddeles på særforeningenes høstkurs.

Fra 1.1.2010 er det gjort endringer i merverdiavgiftsloven

Tidligere rett - før 1. januar 2010

Veterinærer kunne tidligere søke om tillatelse til å levere omsetningsoppgave bare én gang i året, dvs. at det kunne gis fritak fra oppgaveplikten for 1. - 5. termin. Skattedirektoratet uttalte at veterinærer kunne levere oppgaven innen 10. april. Denne regelen er **ikke** videreført i ny merverdiavgiftslov.

Ny praksis – fra og med 1. januar 2010

Alle veterinærer som **er** registrert med virksomhet som har merverdiavgiftspliktig omsetning før 1.1.2010 følger gammel ordning med hensyn til innberetning av mva, dvs. at de fortsetter å innberette mva 1 gang pr år dersom de følger den ordningen.

Alle veterinærer som **blir** registrert med virksomhet som har merverdiavgiftspliktig omsetning fra og med 1.1.2010, skal i utgangspunktet følge vanlig ordning, dvs. innberette 6 terminer.

Man kan imidlertid søke om å få levere en gang pr år dersom merverdiavgiftspliktig omsetning og uttak i løpet av et kalenderår ikke overstiger en million kroner, merverdiavgift ikke medregnet.

Det er viktig å merke seg at fristen for innsending og betaling av årsoppgave da er 10. mars året etter.

Merverdiavgift generelt

Virksomheter med merverdiavgiftspliktig omsetning under en million kroner eksklusiv merverdiavgift kan levere årlige omsetningsoppgaver.
Ordningen er frivillig og forutsetter egen søknad til skattekontoret. Nyregistrerte kan søke om årsterminoppgave fra registrering. Den må inneholde opplysning om ventet omsetning for året.
Skattekontoret må straks underrettes dersom beløpsgrensen overskrides.
Årsterminoppgaven følger kalenderåret. Innsendings- og betalingsfrist er den 10. mars året etter.

Er du i tvil, kontakt Skatteopplysningen på tlf 800 80000.

Veterinærer leder faggrupper i VKM

Aksel Bernhoft og Olav Østerås er oppnevnt til å lede hver sin faggruppe i Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM).

Olav Østerås skal lede faggruppen for dyrehelse og dyrevelferd. Faggruppen for fôr til terrestriske og akvatiske dyr skal ledes av Aksel Bernhoft.
VKM utfører uavhengige, vitenskapelige risikovurderinger og medlemmene oppnevnes i kraft av sin vitenskapelige kompetanse, ikke som representant for den institusjonen de arbeider ved. Det er Helse- og omsorgsdepartementet som nylig har besluttet hvem som skal sitte i VKM for perioden 2010-2013.

Red.

Husk frist for saker til representantskapsmøtet 2010

Saker som skal behandles i ordinært representantskapsmøte må være mottatt av sentralstyret innen utgangen av juni.

Representantskapsmøtet holdes 25.-26. november 2010 på Gardermoen.

Representantskapet er Den norske veterinærforenings øverste myndighet og består av ordfører og valgte medlemmer fra DNVs forhandlingsutvalg og særforeninger. Viktige oppgaver er behandling av sentralstyrets årsberetning, regnskap og budsjett, fastsettelse av medlemskontingent og innbetaling til organisasjonsfondet.

Innkalling og kortfattet saksliste vil bli lagt ut på DNVs hjemmeside: www.vetnett.no

VETERINÆRER I MEDIA

– Merk pus med en ID-chip

Hver sommer mister mange familier her i landet kjæledyret sitt. ID-merk pusekatten, oppfordrer Den norske veterinærforening. - En ID-chip i nakken på pus er en ekstra sikkerhet, sier Marie Modal, president i Veterinærforeningen.

Tall fra foreningen viser at om lag 150 000 tusen av de rundt 600 000 kattene her i landet er ID-merket. Rundt 280 000 av landets 440 000 hunder er merket allerede.

Aftenposten, morgen 9. juni 2010

Brekk støtter aksjonen for frivillig merking av katt

Hver sommer er det en rekke oppslag om katter som blir etterlatt i ferien eller som kommer bort fra eierne. - Kampanjen for frivillig merking av katter i regi av Den norske veterinærforening, Dyrebeskyttelsen, Dyreidentitet med flere, er derfor et flott tiltak, sier landbruks- og matminister Lars Peder Brekk. Han oppfordrer alle til å ta godt vare påkjæledyrene sine i sommerferien. - Elektronisk merking gjør at katten din kan identifiseres og komme tilbake til deg, sier Brekk.

Landbruks- og matdepartementet, nyheter, 8. juni 2010

Vet du hvem jeg er?

Merk katten din før ferien! Veterinærer og Mattilsynet anbefaler alle som eier katter å ID-merke dem.

Det skal handle om ID-merking av katter når vår faste veterinær, Torill Moseng, kommer i morgen. Om sommeren er det utetid for kattene våre!

- På klinikken får vi dessverre inn skadede og døde katter, forteller veterinær Torill Moseng. - Kattene blir innbrakt av ansvarsfulle mennesker. Dersom katten er ID-merket er det svært enkelt å finne eier. Er katten død, får vi gitt eier beskjed om dette.

- Det er tross alt bedre å vite enn å gå med denne vonde uvisse følelsen i magen om hva som har skjedd, sier Torill Moseng.

Se God morgen Norge, onsdag 9. juni TV 2, 8. juni 2010

Vil spyle lusa av laksen

Spyling av laks kan bli et effektivt nytt tiltak mot lakselus, skriver Veterinærinstituttet i en ny rapport. Veterinærinstituttet har gjennomført to feltforsøk med spyling av laks i oppdrettsanlegg, og karakteriserer resultatene som lovende.
I et anlegg ble halvparten av lusa fjernet. Det er gode muligheter for å utvikle metoden, mener Veterinærinstituttet. Forsker Arve Nilsen ved Veterinærinstituttet i Trondheim konstaterer at metoden virker skånsomt på fisken.

Stavanger Aftenblad, 5. juni 2010

Slo alarm om forhold ved dyreklinikk

Dårlig hygiene og renhold, utgåtte medikamenter og operasjon på døde dyr uten eierne samtykke er virkeligheten ved flere av landets dyreklinikker i følge veterinærer og dyrepleiere Dagbladet har snakket med. Ingen av dem ønsker å stå frem. Generalsekretær i Den norske veterinærforening (DNV) Hans Petter Bugge kjenner seg ikke igjen i disse beskrivelsene av forholdene ved norske dyreklinikker.

- Det er veldig trist hvis det disse veterinærene og dyrepleierne forteller stemmer. Vi som forening er svært opptatt av at våre medlemmer opptrer korrekt og følger det gjeldende regelverket. Har man for eksempel en halv flaske medisin som har gått ut på dato, så skal den selvfølgelig kastes, sier Bugge.

Dagbladet, 21. og 24. mai 2010

Full sjekk av alle dyreklinikker

Alle landets dyreklinikker blir inspisert av Arbeidstilsynet innen oktober 2011.
– Vi ønsker å bidra til å forhindre at ansatte utvikler kjemikalieskader, allergier, hudlidelser eller luftveislidelser, sier seniorinspektør Vigdis Tingelstad ved Arbeidstilsynet Østfold og Akershus. Anslagsvis 1100 personer, smådyrveterinærer, dyrepleiere og dyreassistenter, er sysselsatt på klinikkene. Risikovurdering med handlingsplaner, opplæring av ansatte, rutiner og bruk av personlig verneutstyr, ventilasjon og stoffkartotek er forhold som Arbeidstilsynet undersøker i kampanjen. Den koordineres med Statens strålevern og Mattilsynet. I tillegg er det et samarbeid med Fagforbundet, Landbrukets Arbeidsgiverforening, Fellesforbundet, Den norske veterinærforening, Norsk dyrepleier- og assistentforening og Norges veterinærhøgskole.

Fagbladet, 22. juni 2010

Johan Kleppe. Forsvarsminister i regjeringen Korvald 1972-1973. Foto: privat

En stor mann

Johan Kleppe er en mann som mange ser opp til. Ikke bare fordi han nærmer seg to meter i høyden, men fordi han opp gjennom årene har gjort en forskjell.

Det fine er at Johan Kleppe har en last. Når han tar frem den svarte og brune pipa henter han frem velkjente bilder fra en god barndom. Hva er det med den generasjonen mannlige veterinærer og pipe? Jeg tror knapt jeg har sett en pipe i bruk siden faren min levde. Han var også veterinær og brukte den overalt. På kontoret, i bilen og i fjøset. Johan Kleppe lever i 2010 og er elskverdig nok til ikke å røyke inne hos seg selv med meg til stede.

Kanskje legen hans ikke er så begeistret for denne lasten som meg. Det sto om livet i februar. Han hadde, viste det seg, aortaaneurisme - utposninger av hovedpulsåren to steder. Da det gikk hull på den ene, trengte han raskt helikopter, tre operasjoner og rekonvalesenstid som seg hør og bør for en 82 år gammel mann. Det førte til at han dessverre måtte avlyse sin årlige vintertur til Tunisia. Men om få dager reiser han til Bulgaria med fostersønnen og hans kone. – Jeg er ustødig til beins etter sykdommen, men har ikke vondt noen plass. Jeg er jo hele 1,93 meter, og tar snart overbalanse, sier han skjelmsk.

Offisiell middag hos den italienske generalen A. De Camillas i 1973 med kona Bjørg. Da var det selvfølgelig naturlig å tenne pipa etter et godt måltid. Foto: privat

Hjemme best

Ute på den blodrøde terrassen kan han fritt røyke pipe og skue utover Bjørnskinn. Han synes han røyker for mye, men Bjørnskinn derimot har han aldri fått nok av. Hjembygda er en av de mange vakre små stedene på Andøya i Vesterålen. Her har han alltid visst at han skulle bo. Han fikk muligheten til både realskole, handelsskole og gymnas – og han misbrukte den ikke. Han var eslet til enten å bli jurist eller diplomat med sine gode resultater, men snudde bokstavelig talt på universitetstrappa. Veien til farsgården Stovreim gikk gjennom veterinærhøgskolen.

- Jeg ville hjem for å drive småbruk. Det er det som har styrt livet mitt. Jeg ble første dyrlege her på Andøya. Bestefar ville egentlig at jeg skulle bli telegrafist eller lærer, og trodde jeg kom til å sulte i hjel som veterinær i hjembygda. Han ga meg 3000 kroner. Det brukte jeg til instrumenter og en bil til kr 11 300.

Hjelpsomhet viktigst

Han sultet ikke i hjel. Han skjøttet veterinæryrket på Andøya under mottoet hjelpsomhet. Gårdbrukerne på øya trengte rådgivning på så mange felt. Alt fra gjødselsplaner til "springmedisin". En egen mineralblanding som det lokale apoteket utviklet for å få kyrne brunstige. Det nyttet ikke å spørre etter samme medisin på apoteket på Sortland, for det var det ingen som hadde hørt om der. Den hadde heller ingen effekt på folk. – Jeg brukte å drikke kaffe hos et barnløst ektepar. Elskelige folk. Mannen i huset kunne fortelle meg at han hadde gitt kona en spiseskje hver dag, men det førte ikke til noen forandring.

Med all den hjelpsomheten så ville folk på Andøya at venstremannen Johan Kleppe skulle være ordfører også. Landbruksdepartementet ville ha han som statssekretær og regjeringen Korvald som forsvarsminister da regjeringen Bratteli gikk på en EU-smell i 1972. Så kom presset om å bli fylkesveterinær for Nord-Norge.

Vennskap og kjennskap

- Jeg ønsket egentlig ikke å bli fylkesveterinær. Jeg var veterinær og ordfører på Andøya og trivdes godt med det. En kveld var jeg på tur hjem i svart dress med mansjettknapper og måtte se innom ei purke. Det viste seg å være komplisert. Det var mens jeg lå der i skiten med hvit skjorte og mansjettknapper at jeg tenkte at det å være veterinær på kontor også kunne være noe.

Purka døde og Johan Kleppe ble kombinert ordfører og fylkesveterinær for Nord-Norge i to år. Pliktskyldigst delte han telefonregningene i to frem til han ble fylkesveterinær på heltid. Der sørget han for å få bygd ut veterinærtjenesten i landsdelen. Både med stillinger og folk til å betjene dem. Han har vært den viktigste enkeltpersonen for rekrutteringa av veterinærer til Nord-Norge. – Ja, det var han som fikk meg til Vadsø, utbryter min veterinærvenn når vi tilfeldigvis kommer inn på Johan Kleppe. Hun er fremdeles i Vadsø.

JOHAN KLEPPE

Født: 1928
Bosted: Bjørnskinn på Andøya i Nordland
Yrke: Tidligere fylkesveterinær, ordfører og forsvarsminister
Sivilstatus: Tre barn. Kona Bjørg døde i 2004
Parti: Venstre

Karriere:

- Utdannet veterinær i 1954
- Kommuneveterinær og distriktsveterinær i Andøy kommune 1955-1976
- Fylkeveterinær for Nord-Norge fra 1976 til han gikk av med pensjon i 1993
- Varaordfører og ordfører i Andøy flere perioder mellom 1963 og 1978
- Statssekretær i Landbruksdepartementet 1968-1969
- Vararepresentant og stortingsrepresentant for Nordland i perioden 1965-1973
- Statsråd i Forsvarsdepartementet under regjeringen Korvald 1972-1973
- Æresmedlem i Den norske veterinærforening

En mann med kulturell forståelse. Som statssekretær fikk han etablert en videregående skole for reindriftssamer. Han er stolt over dette første kullet med elever på Reindriftsskolen på Borkenes. Foto: privat

En piperøkende veterinær gir gode assosiasjoner. Foto: Cathrine Paus

Det Johan lærte i politikken tok han uhemmet med seg videre i gjerningen som veterinær. Hans mange vennskap og interesse for andre mennesker ga resultater. Både som distriktsveterinær, ordfører og fylkesveterinær. I dag kalles det kanskje nettverk og strategi.

– Som ordfører lærte jeg å kjenne kommuneadministrasjonen godt. Det var en fordel da jeg ble fylkesveterinær. Jeg laget instruks til kommuneveterinærstillingene som ferdige saksfremlegg, slik at administrasjonen bare kunne legge det frem for formannskapet.

Samenes venn

Selv om kroppen for tiden er noe ustødig, er det ikke tegn til forfall hjemme hos Johan Kleppe. Huset i Bjørnskinn byr på varme, og Kleppe på kaffe og lefse. Til lunsj tryller han jammen frem en enkel lakserett. Vi ser igjennom bilder. Forsvarsminister Johan Kleppe og hans kone Bjørg på offisiell middag hos den italienske generalen A. De Camillas i 1973. Han tar seg selvfølgelig en røyk midt under måltidet. Måten han stapper tobakken ned i pipa på er en velkjent handling. Generalen ble så begeistret for Kleppe at han laget et helt fotoalbum som han sendte som takk for hyggelig besøk.

Men det er bildet fra Thailand som er mest representativt for Johan Kleppe. Halvt liggende og med et helt smil inntar han et måltid om bord etter en lang arbeidsøkt sammen med de lokale fiskerne.

Hver gang han hadde ferie,

Johan Kleppe i sitt rette element. Som frivillig hjelpemann på fiske i Thailandsgolfen. De gikk ut i 17-tida på ettermiddagen og kom inn om morgenen. Foto: privat

Foran fjøset og fjellet Bjørnskinn på hjemgården. Da Johan vokste opp slo de gras helt opp til toppen av fjellet. Foto: Cathrine Paus

Johan Kleppe (på terassen) hjemme i Bjørnskinn på Andøya. En stor mann med et hjerte for mennesker, landsdelen og veterinæryrket. Foto: Cathrine Paus

reiste Johan til sine venner i Finnmark for å bo i lavvo og hjelpe til i reingjerdene. Den store kroppen hans fungerte utmerket til å bære reinskrotter ned fra fjellet. Han kjørte med skrottene på biltaket til Hammerfest for å selge kjøttet, og skjønte hvor diskriminerte samene var. - Mottakerne samarbeidet om lave priser og det endte med at jeg kjøpte alt selv. Senere som statssekretær sørget jeg for å få orden på omsetningen av reinkjøtt og tillatelse til mobile feltslakterier. Jeg mente også at reindriftssamene burde få tilbud om videregående skole, og at hagebruksskolen på Borkenes var et velegnet sted. Skoleavdelingen i landbruksdepartementet trodde ikke at noen kom til å søke, men de visste ikke at jeg ringte til alle jeg kjente. Jeg tvang Paul Fjellheim til å ta jobb som rektor og så satte vi i gang med det første kullet i historien.

Kulturkompetanse

Det er altså stor grunn til å tro at Johan Kleppe får nye venner på turen til Bulgaria. Han har venner overalt og får venner overalt. Blant muslimer i Tunisia, samer i Kautokeino og kolleger i inn- og utland. Etter at kona døde for seks år siden er han nærmest blitt en globetrotter. Han leier en leilighet i Tunisia hver vinter. Hotellet forlot han fordi hans arabiske venner ikke fikk tillatelse til å trå innenfor dørene.

Hans tidligere sekretær gjentar beinhardt at han som fylkesveterinær var en fantastisk sjef å ha. Fantastisk? Kanskje passerer han ikke dagens moderne ledertester, men det er noe med hans naturlige autoritet og væremåte som gir en god innvirkning på andre mennesker.

- Jeg kommer lett i kontakt med folk fordi jeg er meg selv. Jeg har ikke noen nykker vet du. Jeg har prøvd å behandle alle likt enten de er høy eller lav. Det lærte jeg av morfaren min. Han var stortingsrepresentant i 30 år. Han var med på å avskaffe dødsstraffen, og gikk av i 1946 for å slippe å være med på å innføre den igjen.

Et sammensurium

Stovreim har ikke bare tradisjon for politikk, men også for fosterbarn. Johan vokste opp med to eldre pleiesøsken og han og kona tok selv til seg to fosterbarn. I nabohuset bor datteren som har overtatt gården sammen med sin familie. Den består av egne barn og to fosterbarn. Sauefjøset er leid ut til naboen som har 150 vinterfora sauer i tillegg til 7000 burhøns. Tenk at hans egen mor som tidlig ble enke livnærte familien med 5 kyr, ei kårku, 2 griser og 12 høns.

I entreen finner du Johan Kleppes samiske samlinger. På veggen er det hengt opp kniver, kopper og miniatyrskaller. For det meste gaver. Han har mottatt en rekke utmerkelser, medaljer og

æresmedlemskap. Sånn går det når en har et hjerte for mennesker, et hjerte for landsdelen og et hjerte for veterinæryrket.

Det er derfor ikke hans stil å snakke nedsettende. Eller å mene at alt var så mye bedre før. For selv om han snudde på universitetstrappa og ryggen til en fremtidig diplomatkarriere, behersker han naturlig kunsten. Det er nok viktig skal du klare å gjøre en forskjell i det politiske livet. Men nei. Han liker ikke at de inkorporerte alt i Mattilsynet.

- Det blir for mye byråkrati, inspeksjoner og administrasjon. Jeg mener at vi fortsatt burde ha et veterinærvesen med klare kommandolinjer der du vet hvor du skal henvende deg. Nå blir det et sammensurium etter mitt skjønn, sier han. Før han diplomatisk legger til. – Men det går seg vel til.

En hard tid

Det gikk seg jo til det året han spiste middag med den italienske generalen og fikk en russisk ubåt i Sognefjorden også. Eller det vil si. Var det nå egentlig en ubåt eller var det en innbilning? – Vi visste at det var en ubåt der, men vi fant den ikke. Det var en hard tid. Jeg var ny forsvarsminister og verdenspressen var over meg. Det var plagsomt med alle journalistene og jeg måtte virkelig holde tunga rett i munnen. Jeg kunne ikke lyve og samtidig måtte jeg ikke si noe som kunne plottes inn og gi et feilaktig bilde. Med 10-12 intervjuer per dag var det om å gjøre å holde tunga rett i munnen. Jeg tror jeg kom fra det på en grei måte.

- Jeg vet at veterinærforeningen holder på medietrening for tiden. Du har kanskje ett og annet å lære dem?

- Neineinei. I dag har de en helt annen fagkunnskap om dette. Det går ikke an å bruke gamle mimrebokser til slikt.

Talekunst

Løsningen var og er å være seg selv. Det å holde taler for eksempel mener Johan Kleppe har vært en pest og en plage hele livet, men når en sitter i FNs generalforsamling nytter det ikke å snike seg unna. Han løste utfordringen med å være seg selv. Han pratet andværing i en tid der hovedstaden hatet nordlendinger.

Noe helt annet var det med FAO-konferansen på Malta den gangen. – Vi ble invitert på middag hos guvernøren og jeg visste at jeg som nyvalgt nestleder måtte holde tale. Jeg snek meg ned til havna og gjemte meg vekk blant fiskerne. Vi hadde en strålende kveld og jeg så den ene store limousinen kjøre forbi etter den andre.

Selv om det var tendenser til polske riksdagstilstander på Maltakonferansen, var det ikke i nærheten av forholdene rundt studentersamfundet den gangen, ifølge Kleppe.

- Jeg husker meget godt valgtalen faren din holdt for å få kollega Nils Ivar Baalsrud valgt som leder. Hehe, han tråkket en del på tærne med sine humørfylte beskrivelser av motparten. Det var veldig uvanlig med slike taler den gang. Jeg overtok forresten hybelen etter Baalsrud.

- Sier du det? Nils Ivar er min gudfar vet du. Ble han valgt da?

- Å ja visst

Tipper de røkte pipe alle tre den kvelden.

Cathrine Paus
cathrine@bb-media.no

MERKEDAGER I JULI

80 ÅR

Olav Grøtte	12.7

70 ÅR

Gunnar Eidet	16.7
Johannes Flaat	20.7
Egil Simensen	25.7

60 ÅR

Bjørn Helland	5.7
Øystein Os	7.7
Ivar Vullum	9.7

50 ÅR

Hilde Nordløkken	1.7
Steinar Dagestad	11.7
Sara Lise B. Tønnesland	19.7
Espen Odberg	20.7

MERKEDAGER I AUGUST

70 ÅR

Ole Stenshorne	9.8

60 ÅR

Åsulf Kvammen	15.8
Erik Opdahl	18.8
Gisle Anders Svindland	20.8

50 ÅR

Sjur Aarebru	3.8
Kjersti Dagmar Tjøtta	9.8
Cato Lyngøy	12.8
Ågot Li	13.8

NYE MEDLEMMER

Den norske veterinærforening ønsker følgende nye medlemmer velkommen:

- Ahmed Warsame Abdulle
- Gro Hegg
- Tonje Opsal
- Stig Risbergsæter
- Fredrik Skedsmo
- Silje Strøm Stensby
- Dag Atle Tuft
- Anne Bergitte Viken

AUTORISASJONER

- Manuela John – utdannet ved der Veterinärmedizinischen Fakultät in Leipzig, Tyskland
- Gabriella Kutvolgyi – utdannet ved University of Veterinary Sciences, Budapest
- Vaida Petruleviciute – utdannet ved Lithuanian Veterinary Academy, Litauen
- Maren Rømo Meldal – utdannet ved Freien Universität Berlin, Tyskland
- Ingvild Røyrvik – utdannet ved Ludwig-Maximilians-Universität München, Tyskland
- Jurate Sakalauskaite – utdannet ved Lietuvos Veterinarijos Akademija, Kaunas, Litauen

PROF VET

- moderne løsninger bygget for framtidas behov

Hva er viktigst – logge inn eller logge ut?
ProfVets programmer tilbyr:
- automatisk, tidsstyrt utlogging
- én innlogging gir deg riktig tilgang
- du kan komme dit du var sist
- alt som endres og slettes blir loggført
- roller begrenser innsyn og føring

ProfVet Clinic og **ProfVet Practice** sørger for at du på enklest mulig vis oppfyller kravene i journalforskriften, og at du som klinikkeier får oversikt over hvem som har ført hva.

www.profvet.com

Webpharma

www.teleapoteket.no

Ønsker du:
- Legemidler og apotekvarer på døren
- Best på nett
- Best på pris

Kontakt oss på:
fyrstikktorget@apotek.no eller
faks: 22 08 97 01

www.allianceapotek.no

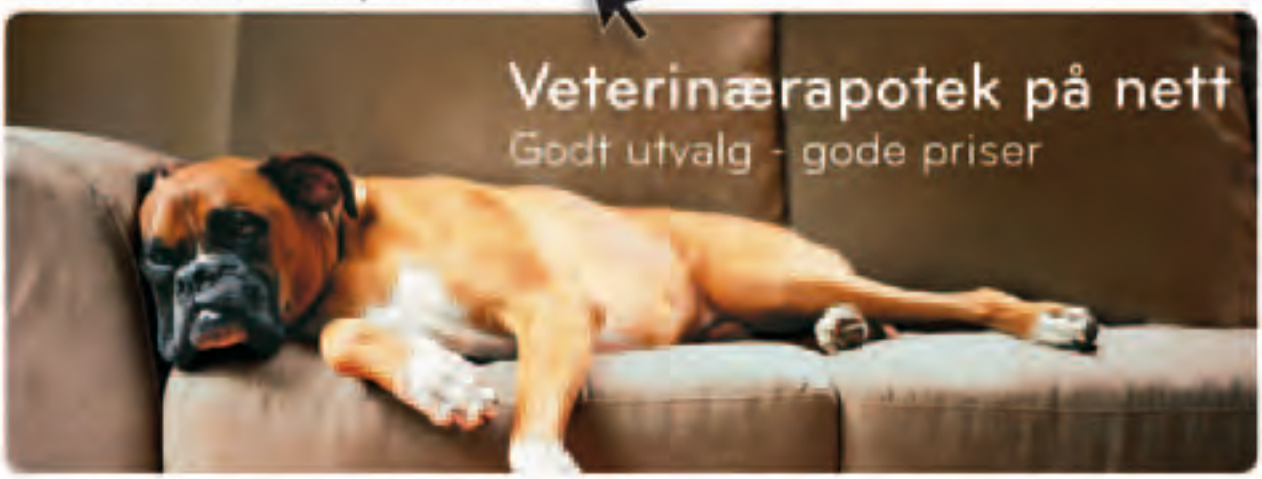

Nå kan du som veterinær bestille legemidler, vaksiner, forbruks- og handelsvarer til gode priser hos oss, og varer blir levert dit du ønsker.

Nettbutikken er bygget opp slik at du på en enkel måte skal finne frem til de produktene du ønsker å handle. Har du spørsmål ut over dette, kan du ta kontakt med vårt kundesenter med erfarne farmasøyter som har spesialisert seg på veterinærmedisin.

Alliance apotek
- for hele deg

Utlysning av midler fra SVFs vitenskapelige og faglige fond

Smådyrpraktiserende veterinærers forenings vitenskapelige og faglige fond har som formål å fremme veterinær forskning og øke veterinærenes kompetanse på sykdommer hos familiedyr i Norge. Veterinærer som arbeider i Norge og er medlemmer av Smådyrpraktiserende veterinærers forening kan søke midler fra fondet. Midlene kan deles på flere søkere.

Søknad om midler fra fondet til **vitenskapelige undersøkelser** må inneholde en detaljert prosjektplan som gjør rede for bakgrunn, formål og gjennomføringsplan for prosjektet. Resultatene skal presenteres i populærvitenskapelig form i "Smådyrpraktikeren" og publiseres som vitenskapelig artikkel i Norsk veterinærtidsskrift, evt. i et internasjonalt tidsskrift.

Søknad om midler til **faglig utvikling** skal inneholde en tilstrekkelig detaljert plan for gjennomføringen. Etter gjennomføringen skal det i egen rapport til styret beskrives hvorledes fondets midler ble anvendt.

Søknad om tildeling av fondsmidler sendes **innen 01.09.2010** til:

SVFs vitenskapelige og faglige fond v/Ellef Blakstad
Den norske veterinærforening,
Postboks 6781, St. Olavs plass,
0130 Oslo

Søknadene kan også sendes elektronisk til eb@vetnett.no med kopi til dnv@vetnett.no

Karla og Svend O. Kochs Legat

Fra ovennævnte fond vil der i 2010 udloddes samlet kr. 850.000.
Det er legatets formål at yde hjælp til dygtiggørelse af veterinærer beskæftiget med praktisk veterinær arbejde ved et studieophold i et nordisk land.
I henhold til fundats skal uddeling ske til:

1. Danske veterinærer beskæftiget inden for levnedsmiddelkontrollen
2. Veterinærer beskæftiget inden for levnedsmiddelkontrollen fra Norge eller Sverige

De norske eller de svenske veterinærer, der får uddelt legatet skal bruge det til studieophold i Danmark. De danske veterinærer skal bruge det til studieophold i Norge, Sverige eller Finland. Legatmodtagerne skal efter endt studieophold udfærdige en rapport om samme til legat-bestyrelsen.

Ansøgninger med oplysninger om, til hvilket formål og på hvilken måde beløbet tænkes anvendt, skal indsendes til Den Danske Dyrlægeforening, Emdrupvej 28 A, 2100 København Ø, senest 1. august 2010.

Aktivitetskalender

2010

4.-8. august
International Academy of Veterinary Chiropractic - The Original Basic Veterinary Chiropractic Course
Module IV - Extremities
Sted: Sittensen, Northern Germany
Se: www.i-a-v-c.com

15.-19. september
International Academy of Veterinary Chiropractic - The Original Basic Veterinary Chiropractic Course
Module V - Integrated
Sted: Sittensen, Northern Germany
Se: www.i-a-v-c.com

16.-19. september
14th Annual Conference of the European Society for Domestic Animal Reproduction
Sted: Eger, Ungarn
Se: www.esdar.org

17. september
Røntgenkurs HD/AD Oslo
Sted: Fellesauditoriet, Norges veterinærhøgskole
Se: www.vetnett.no

13.-15. oktober
SEVU-NVH - Anestesi og smertebehandling for dyrepleier - Modul 3
Sted: Norges veterinærhøgskole
Se: www.vetnett.no

5.-7. november
SVFs høstkurs 2010
Diagnostikk og behandling av kirurgiske og medisinske lidelser i thorax
Sted: Thon Hotell Oslofjord, Sandvika
Se: www.vetnett.no

16. - 17. november
FVS's høstkurs 2010
"Risikobasert tilsyn med dyretransport, slakting og mattrygghet – har Mattilsynet og bransjen samme fokus?"
Sted: Rica Hell Hotell, Stjørdal
Se: www.vetnett.no

19.-20. november
HVFs høstkurs 2010 - "Ortopediske dager"
Sted: Thon Hotell Oslofjord, Sandvika
Se: www.vetnett.no

22. - 24. november 2010
Drektighetsundersøkelse og seksuell helsekontroll hos storfe
Sted: Sandnes/Egersund
Se: www.vetnett.no

25.-26. november
DNVs representantskapsmøte
Sted: Gardermoen
Se: www.vetnett.no

2011

17.-19. januar
SEVU-NVH: God fruktbarheit - Reproduksjonsarbeid i storfebuskapar
Sted: Quality Hotel Astoria, Hamar
Se: www.vetnett.no

4.-6. februar
SVFs vårkurs
Halthetsdiagnostikk; diagnose og behandling
Sted: Tromsø
Se: www.vetnett.no

19.-22. mai
Veterinære fagdager
Sted: Oslo
Se: www.vetnett.no

Avlyste kurs på grunn av vulkan-utbrudd på Island

På grunn av vulkanutbruddet på Island tidligere i år, måtte dessverre to av DNVs kurs avlyses. Det gjaldt SVFs vårkurs som omhandlet halthetsdiagnostikk, diagnose og behandling, med de profilerte foreleserne Noel Fitzpatrick og Lennart Sjøstrøm. Vi har heldigvis lyktes i å få avtalt en ny dato som passer for begge foreleserne, og kurset vil bli arrangert 4.- 6. februar 2011, også denne gang i Tromsø. Kurset vil bli annonsert i NVT og på DNVs hjemmesider.

Vårkurset til FVS med tittel: "Risikobasert tilsyn med dyretransport, slakting og mattrygghet – har Mattilsynet og bransjen samme fokus?" vil bli holdt som høstkurs 16.-17. november på Rica Hell hotell i Stjørdal.

Kurset annonseres i dette nummer av NVT, og du finner påmeldingsskjema i annonseringen av kurset på hjemmesidene våre.

Kurs i drektighetsundersøkelse og seksuell helsekontroll

Kurset er et svært praktisk rettet. Foreleserne har lang erfaring både fra undervisning og praksis i felt. Kurset holdes på Jæren, og det er en god blanding av teoretiske forelesninger, øvelser på slakteri med palpasjon av organer og gjennomgang med "fasit" på organer etter slakting, og praktiske øvelser i besetning under veiledning.

Kurset har vært avholdt flere ganger, og deltakerne er svært fornøyd både med opplegg og lærings-utbytte. Følgende sitater er hentet fra evaluering blant tidligere deltakere:

- *"Veldig bra med så liten gruppe, både i faglig utbytte og sosialt. Synes det er helt greit med en såpass høy kurs-avgift for oppfølgingen for hver enkelt blir veldig god! Kurslederne er utrolig flink og praktiske, blide og imøte-kommende. Håper å få flere slike kurs!!"*

- *"Veldig flinke forelesere. Utrolig flinke til å formidle og å hjelpe oss å forstå. Blide og tålmodige. Kjempehyggelige bønder og mange dyr til disposisjon. Supert!"*

- *"Bra mykje praktisk trening, Palpasjon og gjennom-gang av organ på slakteri (mangla det på mitt studie), Moglegheit til å få svar på spørsmål og diskutere problem-stillingar som ein ikkje veit om før ein har vore ute i praksis ei stund."*

- *"Kurset er godt lagt opp og bra gjennomført!:)"*

- *"Foreleserne var helt fantastiske. De har store kunn-skaper som de er veldig ivrig etter å formidle videre. Under den praktiske treningen i besetning var de tilgjengelig, hjelpsom og tålmodig slik at vi hele tiden fikk tid til å øve den tiden vi trengte. Jeg har hatt stort utbytte av kurset! Er kjempefornøyd!"*

- *"Den praktiske treninga. Jeg meldte meg på hoved-saklig for å bli mer sikker på drektighetskontroll. Og det mener jeg at jeg ble også. Det var bra tilgang på dyr."*

Ellef Blakstad
Fagsjef, DNV

Drektighetsundersøkelse og seksuell helsekontroll hos storfe

Kurset arrangeres av DNV/PVF i samarbeid med NVH og Geno

Kursinnhold

Kurset gir en repetisjon av de faglige teoretiske prinsipper rundt brunst, inseminering og drektighetskontroll, inkludert aktuell hormonbehandling og gjennomgang av aktuelle produksjonsverktøy. Store deler av kurset er satt av til praktisk trening på levende dyr og ved gjennomgang av organer både på slakteri og i besetning.

Målsetting

Kurset tar sikte på å gi både nyutdannede og erfarne veterinærer økte ferdigheter i drektighetsundersøkelse ned mot 5 uker etter inseminering, samt i seksuell helsekontroll. Det legges hovedvekt på øving av praktiske ferdigheter.

Målgruppe

Veterinærer i stordyrpraksis som ønsker å forbedre eller oppdatere sine ferdigheter innen emnet.

Kursledelse og programutvalg

Trond A. Braseth, (kursleder) Knut Karlberg, Per Gillund og Ove Harald Fossen (ass. kursleder)

Foredragsholdere

- Knut Karlberg, Professor, Norges veterinærhøgskole
- Per Gillund, Veterinær, GENO/NVH
- Ove Harald Fossen, Veterinær, GENO
- Veterinær Trond A. Braseth, DNV/PVF

Tid

22. - 24. november 2010

Sted

Sandnes/Egersund.
Den teoretiske delen av kurset, samt bespisning vil foregå på Jæren hotell på Bryne, hvor det er reservert overnatting.

Kursavgift

Ordinær kursavgift: 8 700 kroner
Kursavgift for medlemmer i DNV 6 200 kroner
Utgifter til hotell og bespisning kommer i tillegg og betales direkte til hotellet.

Påmeldingsfrist

10. oktober 2010
Ved påmelding før 15. september gis en reduksjon i kursavgift med 500 kroner

Påmelding

Fortrinnsvis ved bruk av påmeldingsblankett direkte på DNVs hjemmeside: www.vetnett.no
Skriftlig til Den norske veterinærforening,
Pb. 6781 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefax: + 47 22 99 46 01
E-post: kurs@vetnett.no

Øvrige opplysninger

Deltagerantall pr. kurs er begrenset til 18. Deltagere registreres som deltagere i den rekkefølge påmeldingene kommer inn. Deltakere som var påmeldt til kurset høsten 2009 som ble avlyst har fortrinnsrett dersom de melder seg innen tidligfristen 15. september.

Ved overtegning vil det bli vurdert å arrangere flere kurs. Praktiske øvelser og undervisning i drektighetsdiagnostikk foregår på gardsbruk i Sandnes-området.

Praktiske øvelser i seksuell helsekontroll og organdemonstrasjoner foregår på slakteriet i Egersund.

FULLSTENDIG PROGRAM:

22. november

1100 – 1200	Lunsj
1200 – 1215	Åpning av kurset
1215 – 1300	Gjennomgang av ovarialsyklus og drektighetsundersøkelse (Knut Karlberg)
1315 – 1430	Hormonbehandlinger i reproduksjonsarbeidet (Knut Karlberg)
1430 – 1500	Kaffe
1500 – 1600	Organdemonstrasjon. Teknikk ved rektalpalpasjon og bruk av ultralyd (Per Gillund)
1600 – 1800	I besetning: Demonstrasjon i bruk av ultralyd i reproduksjonsarbeidet, samt praktisk palpasjonstrening (Karlberg, Gillund)

23. november

0600 – 1000	Palpasjonstrening på slakteri (Karlberg, Gillund, Fossen)
1000 – 1200	Gjennomgang av organer fra undersøkte/slaktede dyr (Karlberg, Gillund, Fossen)
1200 – 1300	Lunsj
1300 – 1700	Øvelse i tidlig drektighetsdiagnostikk i besetning (Karlberg, Gillund, Fossen)
1800 – 1900	Årsmøte PVF
2000	Middag

24. november

0900 – 1230	Øvelse i tidlig drektighetsdiagnostikk i besetning (Karlberg, Gillund, Fossen)
1230 – 1330	Lunsj
1330 – 1545	Bruk av dataverktøy og utskrifter i fruktbarhetsarbeidet (Per Gillund)
1545 – 1600	Evaluering, avslutning av kurset

FVS's høstkurs 2010

Risikobasert tilsyn med dyretransport, slakting og mattrygghet – har Mattilsynet og bransjen samme fokus?

Kursinnhold

Kurset vil ta opp forhold rundt kjøttbransjens eget kvalitetsarbeid innen dyrevelferd og mattrygghet og Mattilsynets risikobaserte tilsyn med dette. Forhold rundt Mattilsynets internrevisjon av kjøttkontrollen er også tema.

Målsetting

Målet er å bidra til å bedre samhandlingen internt i Mattilsynet og mellom bransje og tilsyn slik at Mattilsynet på best mulig måte utnytter sine faglige og økonomiske ressurser knyttet til arbeid med dyrevelferd og mattrygghet.

Målgruppe

Målgruppe er veterinærer i Mattilsynet som arbeider med kjøttkontroll og veterinærer knyttet til kjøttbransjen. I tillegg vil kurset være aktuelt for alle med interesse for fagområdet.

Kursledelse og programutvalg

Programutvalg:
- Hans Schwencke (Mattilsynet)
- Agnete Lien Aunsmo (Mattilsynet)
- Jorunn Vormeland (NHO Mat og Bio)
- Elisiv Tolo (Animalia)

Foredragsholdere (forslag)

- Jorunn Vormeland Dalen, fagsjef matpolitikk, NHO, Mat og Bio
- Inge Midtveit, spesialveterinær, Animalia
- Elisiv Tolo, spesialveterinær, Animalia
- Ole Johan Røtterud, Spesialrådgiver, Animalia
- Stein Bringeland, daglig leder, Vestfold Fugl AS
- Bjørn Mære, Mattilsynet, DK Romsdalen
- Ola Nafstad, fagdirektør, Animalia
- Truls Nesbakken, professor, NVH
- Ola Benan, Seniorrådgiver, Mattilsynet, DK Innherred
- Hilde Vatnar Selnes, Mattilsynet, DK Namdal
- Solfrid Åmdal, Mattilsynet, Hovedkontoret
- Ingjerd Lassen, Mattilsynet, Hovedkontoret
- Marit Ladegård Manhenke, Mattilsynet, Hovedkontoret
- Cathrine Svindland, Mattilsynet, Hovedkontoret

Tid

16.-17. november 2010.

Sted

Rica Hell Hotell, Stjørdal

Kursavgift

Kursavgift medlemmer av DNV inkludert helpensjon:	6 200 kroner
Kursavgift medlemmer av DNV uten overnatting:	5 200 kroner
Ordinær kursavgift inkludert helpensjon:	8 200 kroner
Ordinær kursavgift uten overnatting:	7 200 kroner
Rabatt studentmedlemmer DNV:	2 000 kroner

Påmeldingsfrist

12. oktober 2010
Ved påmelding før 1. oktober gis rabatt på kursavgiften med kr. 500,- (Gjelder ikke studentmedlemmer)

Påmelding

Fortrinnsvis ved bruk av påmeldingsblankett direkte på DNVs hjemmeside: www.vetnett.no
Skriftlig til Den norske veterinærforening Pb. 6781
St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefax: + 47 22 99 46 01
E.post: kurs@vetnett.no

Øvrige opplysninger

Annonsering av kurset med fullstendig program finnes på DNVs hjemmesider www.vetnett.no under etterutdanning.

FULLSTENDIG PROGRAM:

Tirsdag 16. november

0930 – 0940	Åpning av kurset
0940 – 1030	Transport av dyr – bransjens opplæringsprogram (Inge Midtveit)
	Dyrebilstandarder (Inge Midtveit)
1030 – 1110	Krav til dyrebiler for transport over 8 timer – godkjenning av navigasjonsutstyr? (Åmdal)
	Mattilsynets tilsyn med transport. Hva sier ESA? Hyppighet og rapportering (Åmdal)
1110 – 1125	Hva skjer internasjonalt? Rapport fra FVE (Jorunn Vormeland Dalen)
1125 – 1215	Lunsj
1215 – 1315	Dyrevelferd i slakterier – bransjens etiske regnskap (Elisiv Tolo)
	Nettbasert opplæringsprogram i bedøving og avliving (Elisiv Tolo)
1315 – 1345	Mattilsynets tilsyn med dyrevelferd i slakterier – hva forventes fra hovedkontoret? Hvordan skal tilsynet utføres og rapporteres? (Lassen)
1345 – 1400	Pause
1400 – 1500	Slaktehygiene – bransjens slaktehygieniske regnskap. Hva sjekkes og hvordan? (Ole Johan Røtterud)
1500 – 1600	Årsmøte FVS
1600 – 1830	Ekskursjon til Nortura Malvik
2000	Middag

Onsdag 17. november

0830 – 0900	Mattilsynets overvåking av slaktehygiene – risikobasert tilsyn (Bjørn Mære)
0900 – 1000	Internkontrollsystem for små og mellomstore bedrifter (Stein Bringeland)
1000 – 1020	Framtidas kjøttkontroll – rapport fra prosjekt Future Meat Control (Jorunn Vormeland Dalen)
1020 – 1055	Framtidas kjøttkontroll, sett fra NVH (Truls Nesbakken)
1055 – 1110	Dyrehelseportalen – framdrift (Ola Nafstad)

1110 – 1125	Pause
1125 – 1200	Nødslakt – hva skjer når hygienepakken er innført? (Svindland)
1200 – 1245	Kommunikasjonsformer mellom bedrift og tilsyn (gruppearbeid)
1245 – 1310	Gjennomgang av gruppearbeid
1310 – 1400	Lunsj
1400 – 1420	Slakting av oppdrettsvilt – ante-mortem, bedøving/avliving, slakteprosess (Ola Benan)
1420 – 1440	Mattilsynets internkontroll – revisjonsteam (sentrale eller regionale). Tanker fra Hovedkontoret (Manhenke)
1440 – 1455	MATS – kjøttkontroll. Quo Vadis? (Hilde Vatnar Selnes)
1500	Avslutning

SVFs høstkurs 2010

Diagnostikk og behandling av kirurgiske og medisinske lidelser i thorax

Kursinnhold

Kurset er delt inn i indremedisinske forelesninger og kirurgiske forelesninger innen lidelser i thorax.
De som velger indremedisin vil få to dager med et fokus på akuttmedisin fokusert på respiratoriske lidelser hos hund og katt. En vil få hjelp til å bedømme hvilke respiratoriske kasus som er mer akutt enn andre, en god innføring i katter med respiratoriske problemer og en innføring i hvordan man skiller mellom respiratoriske lidelser og hjertelidelser samt en medisinsk tilnærming til thorax traume.
Kirurgisk blir det like spennende med en innføring i kirurgisk tilgang til thorax, monitorering av flere forskjellige lidelser og tilnærmingen ved for eksempel chylothorax, pneumothorax m.m
Utfordringen blir å velge hvilke forelesninger man vil delta på for alle er like interessante!
Avslutningsvis blir det en felles dag med billeddiagnostikk thorax og arbeidsrett på søndag.

Målsetting

Kursdeltagerne vil få en fyldig oppdatering i diagnostisering og behandling av medisinske og kirurgiske problemstillinger i thorax hos hund og katt. Her vil både indremedisineren og kirurgen ha stort utbytte, avhengig av hvilke forelesninger man velger.

Målgruppe

Veterinærer i smådyrpraksis

Kursledelse og programutvalg

Anne Torgersen, Christian Mæland

Foredragsholdere

- Eric Monnet, DVM, PhD,FAHA, Diplomate ACVS,ECVS, Professor,Small Animal Surgery, Colorado State University, USA
- Vicki L. Campbell, DVM, DACVA, DACVECC, Assistant Professor of Emergency and Critical Care Colorado State University, USA
- Kerstin Hansson, DVM, PhD, Dipl. ECVDI, Associate Professor in Veterinary Diagnostic Imaging, Swedish University of Agricultural Sciences
- Carl-Christian Wishman, advokat og partner i firmaet Advoco

Tid

5. – 7. november 2010

Sted

Thon Hotell Oslofjord, Sandvika

Kursavgift

Kursavgift for medlemmer av DNV med helpensjon:	8 300 kroner
Kursavgift for medlemmer av DNV uten overnatting:	6 000 kroner.
Ordinær kursavgift med helpensjon:	10 400 kroner
Ordinær kursavgift uten overnatting:	8 100 kroner

Studentmedlemmer av DNV får en reduksjon i kursavgift med 2 000 kroner

Kursavgiften inkluderer lunsj og pausemat alle dager. Studentmedlemmer som ikke ønsker lunsj kan oppgi dette ved påmelding og får da en ytterligere reduksjon i kursavgiften med 750 kroner

Påmeldingsfrist

Siste påmeldingsfrist 1. oktober 2010
Ved påmelding før 10. september gis en reduksjon i kursavgift med kr. 500,- (gjelder ikke studentmedlemmer)

Påmelding

Påmeldingsblankett direkte på DNVs hjemmeside: www.vetnett.no
Skriftlig til Den norske veterinærforening, Pb. 6781 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefax: + 47 22 99 46 01 E-post: kurs@vetnett.no

Øvrige opplysninger

Det er anledning for kursdeltakerne å veksle mellom de to seksjonene, men vi ber om at det angis i merknadsfeltet i påmeldingen hvilken seksjon du hovedsakelig regner med å følge.

Annonsering av kurset med fullstendig program finnes på DNVs hjemmesider www.vetnett.no under etterutdanning.

Forts. neste side

FULLSTENDIG PROGRAM:

Fredag 5. november 2010

0900 – 1000	Ankomst, registrering	
1000 – 1015	Åpning av kurset	
	Campbell	**Monnet**
1015 – 1100	Respiratory triage: Differentiating upper airway disease from lower airway disease	Monitoring of the patient after thoracic surgery
1115 – 1200	The feline respiratory emergency patient: Is it asthma or heart failure?	Approaches of the thoracic cavity
1200 – 1315	Lunsj	
1315 – 1400	Pulmonary edema: Cardiogenic vs. non-cardiogenic	Thoracoscopy: basic principles
1400 – 1430	Besøk i fagtekniske utstillinger	
1430 – 1515	Acute respiratory distress syndrome/Acute lung injury	Thoracoscopy: How can we use it?
1515 – 1545	Besøk i fagtekniske utstillinger	
1545 – 1630	Pneumonia: an update	Pyothorax
1800 –	Sosiale aktiviteter og servering i utstillingsområdet	

Lørdag 6. november 2010

0830 – 0915	Respiratory emergency procedures and diagnostics	Chylothorax
0915 – 0945	Besøk i fagtekniske utstillinger	
0945 – 1030	Thoracic trauma	Pneumothorax
1030 – 1100	Besøk i fagtekniske utstillinger	
1100 – 1145	Pulmonary thromboembolism and hypercoagulability	Vascular ring abnormalities
1200 – 1315	Lunsj	
1315 – 1400	Respiratory emergency cases: how blood gases help us.	Pericardial disease
1400 – 1600	Årsmøte SVF	
1600 – 1630	Besøk i fagtekniske utstillinger	
1630 – 1715	Hypoxemia and hypoventilation: oxygen therapy and mechanical ventilation	Diaphragmatic hernia
2000 –	Fellesmiddag	

Søndag 7. november 2010

0900 – 0945	Bildediagnostikk thorax (Kerstin Hansson)
0945 – 1015	Besøk i fagtekniske utstillinger
1015 – 1100	Arbeidsrett og ansettelsesforhold (Wishman)
1100 – 1145	Arbeidsrett og ansettelsesforhold (Wishman)
1145 – 1300	Lunsj
1300 – 1345	Bildediagnostikk thorax (Kerstin Hansson)
1345 – 1400	Pause
1400 – 1445	Bildediagnostikk thorax (Kerstin Hansson)
1445 – 1500	Avslutning

HVFs høstkurs 2010 – "Ortopediske dager"

Kursinnhold

Kurset vil omhandle lidelser i carpus, has, kode og hovledd og behandling av disse. Kurset tar også for seg lidelser i bakkne, osteochondrose, beincyster og eksplorativ artroskopi. Det vil bli gitt en gjennomgang på halthetsundersøkelse ute i daglig praksis. Dopingfrister og leddbehandling behandles som et eget tema. Avslutningsvis vil kurset ta for seg Tenosynovitter.

Målsetting

Målet med kurset er å styrke kompetansen til veterinærer som har hest som eneste eller en del av den daglige praksisen. Ved å belyse både undersøkelsesmetodikk, behandling og prognose ønsker vi å oppnå bedre behandlingsresultater i felt, samt bedret evne til å vurdere om en pasient bør henvises videre.

Målgruppe

Hestepraktiserende veterinærer og andre med interesse for haltheter på hest.

Kursledelse og programutvalg

Lars Olaf Moen (leder), Nicolay Setsaas, Kent Eilertsen.

Foredragsholdere

- Bengt Roneus, VMD, DipIECVS, sjefsveterinær-kirurgi, Mälaren hesteklinikk, Sigtuna
- Birgit Ranheim, førsteamanuensis, Institutt for MatInf, Norges veterinærhøgskole
- Ole Einar Sem, Rising dyreklinikk, Skien
- Sigurdur Sigurdsson, CertVa, spesialist i hestens sykdommer (S), Rikstotoklinikken, Bjerke AS

Tid

19. – 20. november 2010

Sted

Thon Hotell Oslofjord, Sandvika

Kursavgift

Kursavgift medlemmer av DNV inkludert helpensjon:	6 500,-
Kursavgift medlemmer av DNV uten overnatting:	5 000,-
Ordinær kursavgift inkludert helpensjon:	8 500,-
Ordinær kursavgift uten overnatting:	7 000,-
Rabatt studentmedlemmer DNV:	1 800,-

Påmeldingsfrist

15. oktober 2010
Ved påmelding før 25. september 2010, gis rabatt på kursavgift med kroner 500,-

Påmelding

Fortrinnsvis ved bruk av påmeldingsblankett direkte på DNVs hjemmeside: www.vetnett.no
Skriftlig til Den norske veterinærforening
Pb. 6781 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefax: + 47 22 99 46 01
E-post: kurs@vetnett.no

Øvrige opplysninger

Annonsering av kurset med fullstendig program finnes på DNVs hjemmesider www.vetnett.no under etterutdanning.

FULLSTENDIG PROGRAM:

Fredag 19. november

0830 – 0945	Ankomst, registrering
0945 – 1000	Åpning av kurset
1000 – 1100	Lidelser i carpus (Roneus)
1100 – 1130	Kaffe med besøk i fagtekniske utstillinger
1130 – 1230	Lidelser i carpus og carpal tunnel (Roneus)
1230 – 1330	Lunsj
1330 – 1500	Lidelser i kode- og hovledd
1500 – 1530	Kaffe med besøk i fagtekniske utstillinger
1530 – 1700	Årsmøte HVF
1700 – 1830	Medisinsk behandling av ledd (Ranheim, Sigurdsson)
2000 –	HVFs julebord

Lørdag 20. november

0830 –1000	Lidelser i bakkne (Roneus)
1000 – 1030	Kaffe med besøk i fagtekniske utstillinger
1030 – 1200	Osteochondrose, beincyster, eksplorativ artroskopi
1200 – 1300	Lunsj
1300 – 1330	Halthetsundersøkelse i daglig praksis (Sem)
1330 – 1430	Vurdering av dopingfrister med hensyn til leddbehandling (Ranheim)
1430 – 1500	Kaffe med besøk i fagtekniske utstillinger
1500 – 1545	Lidelser i hasen (Sigurdsson)
1545 – 1600	Oppsummering, avslutning

Norges veterinærhøgskole

Norges veterinærhøgskole utdanner veterinærer og dyrepleiere og driver forskning innenfor mattrygghet, sjukdommer, helse og velferd hos pattedyr og fisk. Norges veterinærhøgskole ligger på Adamstuen i Oslo med avdelinger i Tromsø og Sandnes, og er vedtatt sammenslått med UMB på Ås når nye bygg står klar der. Høgskolen har rundt 450 ansatte og 500 studenter. Mer informasjon finnes på www.nvh.no

Førsteamanuensis – småfesjukdommer

Ved Norges veterinærhøgskole (NVH), Institutt for produksjonsdyrmedisin, Høyland feltstasjon, Seksjon for småfeforskning, Sandnes, er det ledig en fast stilling som førsteamanuensis - småfesjukdommer.

Seksjonen har i dag tre faste vitenskapelige stillinger innenfor småfesykdommer og besetningsmedisin, og vil i løpet av 2010 i tillegg rekruttere ytterligere to innen produksjonsdyrmedisin og besetningshygiene. Medregnet prosjektansatte arbeider det i dag 20-22 personer av forskjellige yrkeskategorier ved seksjonen, som har egen forsøksflokk på 180 vinterfôra sauer, isolat for dyr i smitteforsøk, kirurgienhet, og laboratorium med utstyr til klinisk patologi, bakteriologi, histologi, IHC, parasittologi, serologi og molekylærbiologi. Det pågår forskningsprosjekt innen bl.a. prionsykdommer, vektorbårne sykdommer, parasitter, mineral- og sporstoffskiftet.

Regionalt har seksjonen forskningssamarbeid med Stavanger Universitetssykehus (SUS), "International Research Institute of Stavanger" (IRIS) og Universitetet i Stavanger (UiS). NVH Høyland er godkjent praksisplass for veterinærer som vil spesialisere seg (European board specialist) på småfe. Det regionale Veterinærinstituttet og Mattilsynet er også plassert på Høyland, samlet arbeider ca. 90 personer i veterinærmiljøene her. Regionen har den tetteste konsentrasjonen av matproduserende dyr i Norge, og en av de tetteste i Europa.

NVH Høyland har undervisning av veterinærstudenter i småfesykdommer i grunndelen av studiet (8. semester), samt i fordypningsdelen (9. – 11. semester). I tillegg foregår undervisning i praktisk kjøttkontroll med utgangspunkt fra Høyland. Undervisningen vil gradvis bli utvidet til å omfatte andre husdyrarter og til å inkludere fagområdet veterinær samfunnsmedisin i nært samarbeid med fagmiljøene i Oslo.

Vedkommende som tilsettes vil få god anledning til forskning, og skal videre delta i klinisk og teoretisk undervisning av veterinærstudenter, PhD- studenter, forskning og forskingsveiledning samt videre- og etterutdanning, forskningsformidling, rådgivning og informasjon hovedsakelig innenfor småfesjukdommer inkludert besetningsdiagnostikk, sjukdomskontroll og helsestyring. Vedkommende må i tillegg kunne påta seg administrative oppgaver ved NVH.

Det kreves veterinærmedisinsk grunnutdannelse. Det søkes etter kandidat med veterinærmedisinsk doktorgrad. Det er ønskelig med forskningserfaring innen småfemedisin, patologi og evt. besetningsmedisin, samt pedagogisk evne og erfaring. Administrativ erfaring, gode samarbeidsevner og evne og vilje til å arbeide i team vil bli vektlagt.

Søkere med manglende pedagogisk kompetanse er forpliktet til å gjennomgå kurs i pedagogikk senest to år etter tilsetting, jfr. vurdering og vektlegging av pedagogisk kompetanse ved tilsetting i undervisningsstillinger ved NVH.

Stillingen er plassert i stillingskode 1011 førsteamanuensis, LR 24, ltr 57-76. Lønn fastsettes etter ansiennitet og kvalifikasjoner. Ansettelse gir medlemskap i Statens pensjonskasse.

Spørsmål om stillingene rettes til:

Konstituert instituttleder Olav Reksen,
tlf. +47 22 96 48 71, olav.reksen@nvh.no eller
Seksjonsleder, professor Martha J. Ulvund,
tlf. +47 51 60 35 11, martha.ulvund@nvh.no

Den statlige arbeidsstyrken skal i størst mulig grad gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Det er derfor et personalpolitisk mål å oppnå en balansert alders- og kjønnssammensetning og rekruttere personer med innvandrerbakgrunn. Kvinner og personer med innvandrerbakgrunn oppfordres til å søke stillingen. Som IA-virksomhet legger NVH vekt på å tilrettelegge arbeidsforholdene for personer med redusert funksjonsevne.

Stillingen søkes ved å fylle ut elektronisk søknadsskjema via våre nettsider www.nvh.no – ledige stillinger. Søkerne bes om å legge ved CV, attester og vitnemål.

I tillegg sendes søknad i fire eksemplarer inneholdende CV, attester, vitnemål - samt liste over publikasjoner og kopier av faglige arbeider – til Norges veterinærhøgskole, Sekretariatet, Pb. 8146 Dep., 0033 Oslo innen 31. august 2010.

Søknader merkes med referansenr. 27/10.

Ledig vikariat

Pga svangerskapsperm. er det ledig vikariat m/mulighet for forlengelse i Målselv kommune i Troms fra 01.08.10. Noe fleksibel mht. oppstarts-tidspunkt. Blandet praksis med smådyr, hest og produksjonsdyr, 4- delt vakt.

Kontakt Yngvar Fossland
Mobil: 915 40 494
E-post: post@malselvet.no

Ledige stillinger finnes også på
DNVs internettsider

www.vetnett.no

Kollegahjelpen

Befinner du deg i en vanskelig situasjon og trenger noen å snakke med? Kollegahjelpen består av fem frivillige som stiller opp som samtalepartnere enten det gjelder sykdom, dødsfall, kollegiale problemer eller der det er opprettet tilsynssak. Kollegahjelpen er i regi av Den norske veterinærforening.

Mona Dverdal Jansen
Telefon: 934 99 808

Toralf Bernt Metveit
Telefon: 41 92 84 90

Sigbjørn Gregusson
Telefon: 971 98 225

Åshild Roaldset
Telefon: 916 26 773

Thor Einar Sparby
Telefon: 901 75 491

Faglige medarbeidere

Professor Kristian Ingebrigtsen er ansvarlig for fagartikler. Han er seksjonsleder for Seksjon for farmakologi og toksikologi ved Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi ved Norges veterinærhøgskole. I tillegg er han også styrer av Norsk veterinærmedisinsk museum

Forsker Arve Lund er ansvarlig for fagartikler. Han er ansatt ved Seksjon for immunprofylakse ved Veterinærinstituttet.

Professor Stein Istre Thoresen er ansvarlig for fagaktuelt angående smådyr. Han er seksjonsleder for klinisk patologi og laboratoriesjef for Sentrallaboratoriet ved Institutt for basalfag og akvamedisin ved Norges veterinærhøgskole.

Veterinær Sigrid Lykkjen er ansvarlig for fagaktuelt angående hest. Hun er spesialist i hestesykdommer, og er stipendiat ved Seksjon for sjukdomsgenetikk ved Institutt for basalfag og akvamedisin ved Norges veterinærhøgskole.

Forsker Bjørn Lium er ansvarlig for fagaktuelt angående produksjonsdyr, samt spalten Aktuelle diagnoser. Han er ansatt ved Seksjonen for husdyrhelse og velferd ved Veterinærinstituttet.

Professor Trygve T. Poppe er ansvarlig for fagaktuelt angående fisk. Han er ansatt ved Seksjon for anatomi og patologi ved Institutt for basalfag og akvamedisin ved Norges veterinær-høgskole.

Professor Liv Marit Rørvik er ansvarlig for fagaktuelt angående mattrygghet. Hun er ansatt ved Seksjon for mattrygghet ved Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi ved Norges veterinærhøgskole.

Den norske veterinærforening

Postadresse:
Den norske veterinærforening
Pb. 6781 St. Olavs pl.
0130 OSLO

Tlf. 22 99 46 00 (sentralbord)
Faks 22 99 46 01

E-post til Den norske veterinærforening dnv@vetnett.no
E-post til Norsk veterinærtidsskrift nvt@vetnett.no
E-post kurspåmelding kurs@vetnett.no

Kontortid:
15.9-14.5. 08.00-15.45
15.5.-14.9. 08.00-15.00
Telefontid fra kl. 9.00

Besøksadresse:
Keysers gt. 5
0165 OSLO

Bankgiro:
5005 05 63771

President
Marie Modal Mobil: 901 66 216
mmoda@online.no

Visepresident
Eirik Heggstad
eirik.heggstad@mattilsynet.no Mobil: 916 18 268

Sentralstyremedlemmer
Jan A. Loopstra Mobil: 976 68 918
janlen@online.no

Torill Moseng Mobil: 930 93 064
torill@mosengsdyreklinikk.no

Lisbeth Hektoen Mobil: 997 07 931
lisbeth.hektoen@animalia.no

Studentrepresentant
Hilde V.S. Bjøru Mobil: 994 44 459
hildeveronicasloot.bjoru@veths.no

Studentrepresentant utland:
Kristine Erlandsen
kristineerlandsen85@hotmail.com

Sekretariatet

Hans Petter Bugge
Generalsekretær 22 99 46 04
hans.petter.bugge@vetnett.no Mobil 922 80 301

Kjell Naas
Forhandlingssjef 22 99 46 14
kjell.naas@vetnett.no Mobil 922 80 303

Mette Rød Fredriksen
Juridisk rådgiver 22 99 46 12
mette.rod.fredriksen@vetnett.no

Ellef Blakstad
Fagsjef 22 99 46 16
ellef.blakstad@vetnett.no Mobil 922 80 315

Steinar Tessem
Informasjonssjef og redaktør 22 99 46 06
steinar.tessem@vetnett.no Mobil 40 04 26 14

Solveig Magnusson
Økonomisjef 22 99 46 08
solveig.magnusson@vetnett.no Mobil 938 39 261

Mona Pettersen
Redaksjonssekretær 22 99 46 15
mona.pettersen@vetnett.no

Aina Skaug Berntsen (permisjon)
Sekretær for fag- og etterutdanningsvirksomhet
aina.berntsen@vetnett.no 22 99 46 07

Anne Prestbakmo
Sekretær og ansvarlig for medlemsregister
anne@vetnett.no 22 99 46 00

Sigrunn Marthinussen
Økonomimedarbeider 22 99 46 09
sigrunn@vetnett.no

Steinar Waage
Veterinærmedisinsk redaktør 22 99 46 05
steinar.waage@vetnett.no

Norvax® Minova 6 vet.

Nå med
markedsføringstillatelse

Gjør bestillingen enklere

Godt dokumentert
effekt mot de
sykdommene den er
tiltenkt å beskytte mot

God sikkerhetsprofil

PAKNINGSVEDLEGG: Norvax Minova 6 vet. Injeksjonsvæske, emulsjon **1.NAVN OG ADRESSE PÅ INNEHAVER AV MARKEDSFØRINGSTILLATELSE SAMT PÅ TILVIRKER SOM ER ANSVARLIG FOR SATCHFRIGJØRELSE, HVIS DE ER FORSKJELLIGE** Innehaver av markedsføringstillatelse: Intervet International B.V., Wim de Körverstraat 35, 5831 AN Boxmeer, Nederland. Tilverker ansvarlig for satchfrigjørelse: Intervet International B.V., Wim de Körverstraat 35, 5831 AN Boxmeer, Nederland. **2.VETERINÆRFREMPRIVATETS NAVN.** Norvax Minova 6 vet. Injeksjonsvæske, emulsjon. **3.DEKLARASJON AV VIRKESTOFF(ER) OG HJELPESTOFF(ER).** Per dose 0,1 ml vaksine: **Virkestoff(er):** Aeromonas salmonicida subsp. salmonicida, stamme (1) 449, inaktivert 6,8x10⁸ bakterier, RPS ≥80, Vibrio salmonicida, stamme NCIMB 2262, inaktivert 6,8x10⁸ bakterier, RPS ≥80, Vibrio anguillarum serotype O1, stamme FI 817, inaktivert 3,4x10⁸ bakterier, RPS ≥75, Vibrio anguillarum serotype O2a, stamme FI 2886, inaktivert 3,4x10⁸ bakterier, RPS ≥75, Moritella viscosa, stamme NO 1.0, inaktivert 3,4x10⁸ bakterier, RPS ≥80 (VHP), 0,08 ± RPS– Positiv prosent overlevelse = (1 – (% vaksinert mortalitet / % kontroll mortalitet)) x 100 som mål ved potensy test (smittetrusler). (Relasjonstall VPS protein fra inaktivert parenteralprotose vaccine). **Adjuvans:** Paraffin, lett flytende, 43 mg. Vaksinen kan inneholde spor av frit formaldehyd (≤ 0,02 %) som er rest etter inaktivering. **4.INDIKASJONER:** Aktiv immunisering av laksefisk type (Salmo salar) for å redusere kliniske symptomer og dødelighet forårsaket av infeksjoner med: Aeromonas salmonicida subsp. salmonicida (furunkulose), Vibrio salmonicida (kaldtvannsvibriose), Vibrio anguillarum serotype O1 og O2a (vibriose), Moritella viscosa (rimsmitte) og IPNV (infeksiøse pancreasnekrose). **5. KONTRAINDIKASJONER.** Skal ikke brukes til friskfisk eller fisk som er under behandling av andre vaksinasjoner på gytefisk. Ikke er vert undersøkt. **6. BIVIRKNINGER** Har lavere vaksinerte i hvertfall antistoffnivåene hen trekk av tendre til moderate bivirkninger (spiseforstyrrelser, Disse trekker reaksjonene ned vanligvis en topp mellom 20 og 40 dager etter vaksinasjon. Etter denne toppen vil nivået av fokale reaksjoner og medfølgende symptomer nærme seg stabilitet. Ved stabilitet har disse bivirkninger normalt ingen innvirkning på kvaliteten på fisken med Opplæring score 1, 2 eller 3, observert som svakt vanlig (≥ 10 %), score 0 som vanlig (1 - 10 %) og score 4 som (svanlig (≥1 %). Administrasjon av en overdose kan resultere i akutt utslag reaksjoner sammenlignet med administrasjon av en enkelt dose. Hvis du merker noen bivirkninger eller andre virkninger som ikke er nevnt i denne pakningsvedlegget, bør disse meldes til veterinær eller farmakovigilans. **7. DYREART(ER) SOM PREPARATET ER BEREGNET TIL (MÅLARTTER)** Atlantisk laks (Salmo salar) **8. DOSERING FOR HVER DYREART, TILFØRSELSVEI(ER) OG -MÅTE** Dosen er 0,1 ml per fisk (atlantisk laks) med en minimumsvekt på 35 gram. Vaksinen injiseres intraperitonealt langs midtlinjen, ulike en forhåndsgitte fisker bukhulerne bestø. For å minimere risikoen for utslekket injeksjon i indre organer skal fisken sulteg i en passende periode før vaksinering, pile at tarmsystemets omfang minimeres. Fiskeen skal bedøves og vaksineres som anbefalt av veterinær/fiskehelsebiolog. Injeksjonsvolumet (dosen) er avhengig av fiskens størrelse. Følge at den anbefalte dosen er dispensert i sukhuset for komplett fullkost ut. Unngå injeksjon i indre organer. Dimensjon (lengdet og diameteren) på kanylen skal velge fiskeslag, vaksinen og dimensjon på fisken. Den anbefalte lynn. diameteren på kanylen er 0,7 – 0,8 mm. Bruk steril injeksjonsutstyr. Standard vaksinasjonsutstyr inkludert flaskeoppheng bør brukes på forsøpenet. Flyst fisken godt før bruk. **9.OPPLYSNINGER OM KORRIKT BRUK.** Kun friske fisk skal vaksineres. Skal ikke brukes til syk eller svekket fisk, fisk som har mottatt behandling eller på fisk som er under antibiotikaforing. Injeksjonen er anbefalt for fisk på minimum 35 gram. Vaksinasjon er anbefalt ved vannhemperaturer under 18 °C. Minst 500 degrøgdager er anbefalt for vaksinasjon til eksponering for Aeromonas salmonicida subsp. salmonicida, Vibrio salmonicida, Vibrio anguillarum serotype O1 og eller Vibrio anguillarum serotype O2a, Moritella viscosa og IPNV. **10. TILBAKEHOLDELSESTIDER(E)** Ikke relevant. **11. SPESIELLE FORHOLDSREGLER VEDRØRENDE OPPBEVARING** Oppbevares utilgjengelig for barn. Oppbevares i kjøleskap (2 °C – 8 °C). Skal ikke frysse. Holdbarhet for veterinærpreparat i uåpnet salgsemballasje: 2 år. Holdbarhet etter åpnedel av beholder: 4 timer. **12. SPESIELLE ADVARSLER** Ingen informasjon er tilgjengelig vedrørende sikkerhet og effekt av Norvax vaksinen ved bruk sammen med andre veterinærpreparater. Det må derfor avgjøres i det enkelte tilfelle om denne vaksinen skal brukes for eller etter en annen veterinærpreparat. Særlige forholdsregler for personer som gir veterinærpreparatet til dyr: Ved utilsiktet egenmedisinering, selv ørsmå legetilsyn og vis legen pakningsvedlegget eller etiketten. Personlig beskyttelsesutstyr som hansker bør brukes ved håndtering av veterinærpreparatet. Til operatøren: Dette preparatet inneholder mineralolje. Utilsiktet injeksjon på mennesker kan medføre stark smerte og hevelse, spesielt hvis preparatet injiseres i et ledd eller en finger. I sjeldne tilfelle kan tap av affisert finger forekommer. Søkeren behandling. Ikke tyngselfisk innsjøsmitte. Hvis du ved et uhell får injisert med preparatet, selv ørsmå flagellsjag selv om bare en liten mengde er blitt injisert. Ta pakningsvedlegget med deg til legen. Dersom smerte vedvarer i mer enn 12 timer etter legekontaktetaken, ring du kontakte lege på nytt. Til legen: Dette preparatet inneholder mineralolje. Selv om bare en liten mengde er injisert kan utilsiktet injeksjon på mennesker medføre meget stark hevelse, som fort eksempel kan resultere i nekrose nekrose og til og med tap av affisert finger. Injeksjonsstedet mit RAEKT inntrinn av kirurgisk eksplorative, og om nødvendig må det fordøse destrojon og utskylling av det affiserte område, spesielt når denne eller forgjeldelser er involvert. **13. SPESIELLE FORHOLDSREGLER FOR HÅNDTERING AV UBRUKT LEGEMIDDEL, RESTER OG EMBALLASJE.** Ubrukt legemiddel og organdeklaresjoner kan innsres på dyrtek eller til spesialmottak. Tom emballasje kan håndteres som husholdningsavfall. **14. DATO FOR SIST GODKJENTE PAKNINGSVEDLEGG** 2010.01.25 **15. YTTERLIGERE INFORMASJON** Beskyttende immunitet er vist fra 900 degrøgdager etter vaksinasjon. Kombinerte antistoffnivå med de patogenfrie komponentene vises tidsskyttelse inntil 21-36 uker etter vaksinasjon. I tillegg er det sett lav dødelighet ved IPN utbruddt 14-20 uker etter vaksinasjon. Det er ikke signifikante nivåer av opsoniske antistoffer mot alle komponentene som indikerer immunforsvarsnivå gjennom hele produksjonssyklusen. Pakningsstørrelser: 250 ml (2500 doser), 500 ml (5000 doser) eller 1000 ml (10000 doser). Ikke alle pakningsstørrelser vil nødvendigvis bli markedsført. Til den: For ytterligere opplysninger om dette legemiddel bes henvendelser rettet til den lokale representant for innehaver av markedsføringstillatelse: Intervet Norge, Thormøhlensgate 55, 5008 Bergen. Tlf: 55 54 37 35/Faks: 55 54 37 36

Intervet
Schering-Plough Animal Health

Thormøhlensgate 55, 5008 BERGEN
Tlf: 55 54 37 35, Fax: 55 54 37 36

Returadresse:
Den norske veterinærforening
Pb. 6781
St. Olavs plass
0130 Oslo

B-Economique
NORGE
P.P.
DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE

Cardiguard®

Konsentrert hjertlighet!

Cardiguard® - Omega-3 til hundens hjerte!

Cardiguard® inneholder Omega-3 fettsyrene EPA og DHA. Sammensetningen er spesielt utviklet til understøttelse av hundens hjerteheise.

Lav dose

Cardiguard® inneholder renseste Omega-3 fettsyrer av høyeste konsentrasjon som finnes tilgjengelig. Derfor kan dosen holdes lav - ikke flere kaloier en nødvendig får belaste hjertet!

Trygt til enkel dråpe

Cardiguard® finnes i en 43 ml pumpeflaske med en kvalitetssikker funksjon som effektivt forhindrer opptak av oksygen og dermed forhindrer fettsyrenes oksidasjon. Oksidasjon påvirker både smak og kvalitet!

Velsmakende

Cardiguard® har en minimal fiskesmak, takket være forsiktig håndtering av Omega-3 fettsyrene. Tester har vist en god smak.

Miljøvennlig

Cardiguard® framstilles miljøvennlig og kvalitetssikret. Omega-3 fettsyrene i Cardiguard® kommer i fra en reproduserbar fiskekilde.

Vil du vite mer?

Ta kontakt med oss!
Cardiguard® er et fôrtilskudd til hund og finnes i en 43 ml pumpeflaske.

Cardiguard®
Proactive heart care

Boehringer Ingelheim
Natural Care

Boehringer Ingelheim Vetmedica
Postboks 155, 1376 Billingstad, 66 85 05 70
www.bivet-ca.no